

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1993-1994

HANDELINGEN 38-39-40

VERGADERINGEN VAN APRIL 1994

ACTUELE VRAGEN

AUTISME

DECREET BEHEER AFVALSTOFFEN

DECREET FEDERALE TERMINOLOGIE

DECREET NV ZEEKANAAL

INTERPELLATIES

KABELDECREET

RESOLUTIE BEVORDEREN VERKEERSVEILIGHEID

RESOLUTIE ZUID-AFRIKABELEID

SCHELDE-VERDIEPING

VLAANDEREN-EUROPA 2002

Inhoud

Nr. 38 **Dinsdag 19 april 1994**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 1495

Voorstellen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 1495

Voorstellen van resolutie

Intrekking, blz. 1496

Beleidsbrief

Indiening en verwijzing, blz. 1496

Verslagen

Indiening, blz. 1496

Jaarverslag

Indiening, blz. 1496

Moties

Indiening, blz. 1496

Verzoekschriften

Indiening en verwijzing, blz. 1497

Besluit van de Vlaamse regering

Indiening en verwijzing, blz. 1497

Ministerieel besluit

Indiening en verwijzing, blz. 1497

Opmerkingen van het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 1497

Resolutie van de Vlaamse Gemeenschapscommissie

Indiening, blz. 1497

Arresten van het Arbitragehof

Indiening, blz. 1498

Kennisgevingen van het Arbitragehof

Indiening, blz. 1498

Schriftelijke vragen (Regl. art. 76)

Indiening, blz. 1498

Rouwhulde

blz. 1498

Ontwerp van decreet betreffende de naamloze vennootschap Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen

– 473 (1993-1994) – Nrs. 1 tot 7

Aangehouden stemmingen, blz. 1498

Spreker : de heer A. Kempinaire

Hoofdelijke stemming, blz. 1499

Sprekers : de heren V. Vautmans, W. Verreycken, R. Van Hooland

Ontwerp van decreet tot aanpassing van decreten, wetten, koninklijke en ministeriële besluiten aan de federale terminologie en aan de toepassing van artikel 132 van de Grondwet

– 476 (1993-1994) – Nrs. 1 tot 3

Hoofdelijke stemming, blz. 1501

Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 2 juli 1981 betreffende het beheer van de afvalstoffen

– 485 (1993-1994) – Nrs. 1 tot 5

Aangehouden stemmingen, blz. 1502

Sprekers : de heer F. Vergote, minister N. De Batselier

Hoofdelijke stemming, blz. 1509

Sprekers : de heren L. Barbé en F. Vergote

Voorstel van resolutie van de heren D. Van der Maelen, F. Sarens en J. Caudron en mevrouw M. Aelvoet c.s. betreffende het Zuid-Afrikabeleid van de Vlaamse Gemeenschap

– 446 (1993-1994) – Nrs. 1 tot 4

Hoofdelijke stemming, blz. 1511

Sprekers : de heer L. Van Nieuwenhuysen, mevrouw M. Aelvoet, de heer H. Suykerbuyk

Voorstel van resolutie van de heren J. Ansoms, J. De Mol, R. Van Hooland en H. Van Dienderen betreffende maatregelen tot het bevorderen van de verkeersveiligheid

– 464 (1993-1994) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming, blz. 1513

Sprekers : de heren J. De Mol, L. Barbé, E. Beysen, W. Verreycken, J. Ansoms, R. Van Hooland

Met redenen omklede motie van mevrouw M. Aelvoet tot besluit van de op 11 maart 1994 door mevrouw M. Aelvoet gehouden interpellatie tot de heer J. Sauvens, Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staatshervorming, over het HST-project

– 508 (1993-1994) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1516

Sprekers : mevrouw M. Aelvoet, de heren L. Van Nieuwenhuysen, A. Denys, E. Van Rompuy

Met redenen omklede motie van de heer F. Dewinter tot besluit van de op 11 maart 1994 door de heer F. Dewinter in commissie gehouden interpellatie tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over het gebruik van Engelse woorden in het openbaar leven

– 509 (1993-1994) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1520

Spreker : de heer F. Dewinter

Met redenen omklede motie van de heer M. Olivier tot besluit van de op 10 maart 1994 door de heer M. Olivier gehouden interpellatie tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de niet-naleving van Protocolovereenkomsten door de Vlaamse regering, blz. 1522

– 510 (1993-1994) – Nr. 1

Sprekers : de heren M. Maertens, J. Laverge, A. Denys, L. Van Nieuwenhuysen

Met redenen omklede motie van de heer H. Olaerts c.s. tot besluit van de op 21 maart 1994 door de heer H. Olaerts in commissie gehouden interpellatie tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de stand van zaken betreffende het KS-dossier

– 515 (1993-1994) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1526

Sprekers : de heren H. Olaerts, J. Ulburghs, J. Vandeurzen

Met redenen omklede motie van de heer L. Barbé tot besluit van de op 21 maart 1994 door de heer H. Olaerts in commissie gehouden interpellatie tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de stand van zaken betreffende het KS-dossier

– 513 (1993-1994) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1528

Met redenen omklede motie van de heer J. De Mol c.s. tot besluit van de op 21 maart 1994 door de heer J. De Mol in commissie gehouden interpellatie tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over het moratorium voor nieuwe wegen en de maatschappelijke relevantie van afwerkingsprojecten in het kader van een duurzame ontwikkeling van de mobiliteit

– 514 (1993-1994) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1529

Spreker : de heer J. De Mol

Met redenen omklede motie van de heer F. Dewinter tot besluit van de op 22 maart 1994 door de heren A. Denys en F. Dewinter gehouden interpellaties tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden, over het uitzendvermogen van de lokale radio's en over de problematiek van de Vlaamse lokale radio's

– 516 (1993-1994) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 1530

Ontwerp van decreet betreffende de erkenning en de vergunning van de kabel-radio- en kabeltelevisienetten en betreffende de bevordering van de verspreiding en de productie van televisieprogramma's

– 157 (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 6

Voorstel van decreet van de heer S. De Clerck houdende regeling van de erkenning en van de vergunning van de kabelnetten en -diensten en houdende oprichting van een Kabelinstituut en een Kabelproductiefonds

– 348 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking, blz. 1532

Sprekers : de heer M. Bartholomé

meeussen, verslaggever, de heren D. Van Mechelen, E. Van Rompuy, A. Denys, minister H. Weckx
Artikelsgewijze bespreking, blz. 1545

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1553

Nr. 39 **Dinsdag 19 april 1994**
 Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 1555

Project Vlaanderen-Europa 2002

Debat, blz. 1555

Sprekers : de heren A. Denys, E. Van Rompuy, P. Dewael, H. Schiltz, W. Verreycken, L. Hancké, J. Geysels, W. Devlieghere, J. De Mol, minister W. Demeester-De Meyer, minister-president L. Van den Brande

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1592

Nr. 40 **Woensdag 20 april 1994**

Berichten van verhindering, blz. 1593

Actuele vragen (Regl. art. 77)

Actuele vraag van de heer G. Vermassen tot mevrouw L. Detiège, Vlaamse minister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden, over de tijdelijke wervingsstop van weer-werk-gesco's vanaf 29 maart 1994

Actuele vraag van de heer J. De Roo tot mevrouw L. Detiège, Vlaamse minister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden, over de algemene wervingsstop in het kader van weer-werk-acties en de afbouw van de bestaande projecten, blz. 1594

Actuele vraag van de heer K. Pinxten tot mevrouw L. Detiège, Vlaamse minister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden, over de AIDS-preventiecampagnes en het recente onderzoek van Test Aankoop over de kwaliteit van de condooms, blz. 1595

Actuele vraag van de heer J. Geysels tot mevrouw L. Detiège, Vlaamse minister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden, over de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen, blz. 1597

Actuele vraag van mevrouw T. Merckx-Van Goye tot mevrouw W. Demeester-De Meyer, Vlaamse minister van Finan-

ciën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin, over de in voorbereiding zijnde uitvoeringsbesluiten inzake het Algemeen Welzijnswerk, blz. 1598

Actuele vraag van de heer G. Vermassen tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over het niet-samenstellen van het grindcomité in uitvoering van het grinddecreet, blz. 1599

Actuele vraag van de heer J. Vande Lanotte tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over het sociaal aspect van het faillissement van de scheepswerf Polyship, blz. 1600

Actuele vraag van de heer E. Van Vaerenbergh tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de stand van zaken rond Vlabinvest, blz. 1600

Actuele vraag van mevrouw V. Dua tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, over de onderhandelingen over wijzigingen aan het Mestactieplan, blz. 1601

Actuele vraag van de heer J. Van Hautthem tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken; Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de houding van de Stad Diksmuide na de uitspraak van de Raad van State inzake de Dodengang te Diksmuide, blz. 1602

Actuele vraag van de heer E. Beysen tot de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de mogelijke overname van de NV Liefkenshoek-tunnel door het gewest of een andere publiekrechtelijke vennootschap, blz. 1603

Voorstel van resolutie van de heren L. Goutry, F. Dielens en E. Van Vaerenbergh c.s. betreffende het autisme – 286 (1992-1993) – Nrs. 1 tot 3

Bespreking, blz. 1604

Sprekers : mevrouw A. Gijsbrechts-Horckmans, verslaggever, de heren M. Maertens en L. Goutry

Interpellatie (Regl. art. 78)

Interpellatie van de heer H. Schiltz tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over het vastlopen van de onderhandelingen met Nederland over de verdieping van de Schelde, blz. 1606

Sprekers : de heren H. Schiltz, E.

Beysen, M. Van Peel, L. Hancké, F. Dewinter, minister-president L. Van den Brande

Ontwerp van decreet betreffende de erkenning en de vergunning van de kabel-radio- en kabeltelevisionetten en betreffende de bevordering van de verspreiding en de productie van televisieprogramma's

– 157 (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 6

Hoofdelijke stemming, blz. 1613

Sm-ekers : de heren D. Van Mechelen, E. Van Rompuy, M. Bartholomeussen, A. Kempinaire

Voorstel van resolutie van de heren L. Goutry, F. Dielens en E. Van Vaerenbergh c.s. betreffende het autisme

– 286 (1992-1993) – Nrs. 1 tot 3

Hoofdelijke stemming, blz. 1616

Sm-ekers : de heren L. Goutry, F. Dielens, E. Van Vaerenbergh

Regeling van de werkzaamheden, blz. 1618

VOORZITTER : de heer E. Balde- wijns

– *De notulen van de jongste vergade-
ring worden ter tafel gelegd.*

– *De vergadering wordt geopend om
14.03 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de
vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDE- RING

F. Van den Eynde, H. Van Diende-
ren, R. Vanlerberghe, F. Vermei-
ren : gezondheidsredenen ;

L. Bril, J. Buchmann, S. De Clerck,
L. Dierickx, A. Gijsbrechts-Horck-
mans, S. Platteau, M. Smet, J. Val-
keniers, D. Van der Maelen : bui-
tenslands ;

W. Claes, F. De Man, J. Gabriels,
F. Willockx : ambtsverplichtingen ;

M. Colla : familieverplichtingen.

Project Vlaanderen-Europa 2002 van de Vlaamse regering in het ka- der van het financieel-budgettair draagvlak

Debat

De voorzitter : Aan de orde is het
debat betreffende het Project Vlaan-
deren-Europa 2002 van de Vlaamse
regering in het kader van het finan-
cieel-budgettair draagvlak.

Minister-president Van den Brande
heeft het woord.

**Minister-president L. Van den Bran-
de (op de tribune)** : Mijnheer de
voorzitter, geachte collega's, de
Vlaamse regering wenst in de
Vlaamse Raad het debat over het
project "Vlaanderen-Europa 2002"
verder te zetten.

Een dergelijk debat is belangrijk om
verschillende redenen.

Vooreerst omdat de Vlaamse poli-
tieke verantwoordelijken zich meer
dan vroeger moeten buigen over de
grote uitdagingen van onze Vlaamse
samenleving. Vaak horen wij dat ons
politiek debat veel lijdt onder lokale,
actualiteitsgebonden problemen.
Een open debat over een project
voor de komende tien jaar moet de
kwaliteit van het beleid ten goede
komen.

Ten tweede, een dergelijk open de-
bat is een volgende stap naar een
nieuwe beleidscultuur in Vlaande-
ren. De Vlaamse regering heeft met
de invoering van de "Septembernota's"
naar aanleiding van de nieuwe
begrotingen, met de publikatie van
Vrind, Vlaamse Regionale Indicato-
ren en met talrijke beleidsbrieven de
Vlaamse Raad reeds herhaaldelijk
uitgenodigd een dergelijke nieuwe
beleidscultuur op te bouwen.

Ten derde is dit debat een verderzet-
ting van het debat van 8 juni 1993
hier in deze Raad over het project
"Vlaanderen-Europa 2002". De
Vlaamse regering heeft mede op ba-
sis van dit debat en ook op basis van
vele adviezen en reacties van instel-
lingen, organisaties en individuele
personen haar project bijgestuurd en
legt het nu opnieuw aan u voor. Op
deze wijze ontstaat een wisselwer-
king tussen regering en parlement
rond de grote lange-termijn opties
voor Vlaanderen.

Het project zoals het thans voorligt,
bevat een overzicht van essentiële
uitdagingen en wenselijke acties in
de belangrijkste domeinen van onze
Vlaamse samenleving. Het is geen
afgewerkt programma, geen rege-
ringsverklaring voor de komende ja-
ren. De leden van de Vlaamse rege-
ring hebben er gezamenlijk in weer-
gegeven wat zij zien als belangrijkste
uitdagingen en mogelijk acties.

Het is onze overtuiging dat elke
Vlaamse regering een antwoord zou
moeten bieden aan de vermelde uit-
dagingen inzake een leefbaar, een
creatief, een werkend en onderne-
mend, een lerend, een zorgzaam,
een toegankelijk en een democra-
tisch Vlaanderen. Indien men de
aanpak van al die uitdagingen in een
ruimer kader wenst te plaatsen, zul-
len ook op het vlak van de acties de
belangrijkste klemtonen van Vlaan-
deren-Europa 2002 steeds weer naar
voren komen.

Het project blijft een open project :

Van den Brande

er zullen blijvend bijstellingen nodig en wenselijk zijn. Voortdurend immers groeien nieuwe inzichten en worden nieuwe gegevens beschikbaar. De strategische krachtlijn en de basisdoelstellingen moeten echter overeind blijven. De openheid van het project is ook nuttig om de inbreng van brede groepen van instellingen, organisaties en individuele personen blijvend mogelijk te maken.

De Vlaamse regering heeft het project zoals het werd voorgesteld op een aantal punten in belangrijke mate aangepast : de internationale omkadering van het beleid in Vlaanderen, vooral in de Europese context, werd uitdrukkelijker uitgewerkt ; het belang van het wetenschappelijk onderzoek werd krachtiger onderstreept.

Brussel, de hoofdstad van Vlaanderen, krijgt de aandacht die een hoofdstad verdient als multiculturele stad waar Vlaanderen wil bijdragen tot een moderne leefgemeenschap.

Diverse sporen zoals creatief, leefbaar, werkend en ondernemend, zorgzaam en democratisch Vlaanderen werden zowel geactualiseerd als bijgestuurd op basis van de besprekingen in de commissies van onze Raad, adviezen van instellingen en reacties van individuele personen.

Op deze wijze moet het project nog meer herkenbaar worden voor alle Vlamingen die verantwoordelijkheid willen opnemen. De krachtlijnen van het project, visie, samenwerking en eigenheid blijven natuurlijk gehandhaafd. Wij blijven ervan overtuigd dat het beleid in Vlaanderen herkenbaar moet zijn door zijn eigen accenten in aanpak, visie en doelstellingen. Deze moeten er tevens toe bijdragen Vlaanderen in Europa en de wereld te profileren als een moderne, democratische en welvarende gemeenschap. Wij blijven er ook van overtuigd dat samenwerking in Vlaanderen met alle verantwoor-

delijken de beste waarborg vormt voor een goed beleid. De Vlaamse Gemeenschap is geen optelsom van individuen of instellingen. Welzijn in Vlaanderen krijgt een meerwaarde door de wil tot samenwerking en solidariteit waardoor iedereen volwaardige kansen krijgt, de zwaksten beschermd worden en initiatief wordt aangemoedigd. De wil om met alle verantwoordelijken samen te werken, moet ons behoeden voor een té materialistische en een té individualistische samenleving.

Tenslotte is er visie nodig om het beleid binnen een juist tijds-en ruimteteperspectief te kunnen situeren. Vlaanderen is geen eiland noch een momentopname. Sommigen hebben het project bestreden omdat het geen echte keuzen zou maken. Wij als leden van de Vlaamse regering kiezen uitdrukkelijk voor het evenwicht. Dat is maatschappelijk ook de beste keuze.

Inzake structurele uitdagingen kan alleen een evenwicht tussen ecologie, landbouw, economie, wonen, infrastructurele behoeften, vrije tijd en vele andere een waarborg bieden voor een duurzame relatie tussen deze beleidsdomeinen en dus voor duurzaamheid voor elk van deze.

De keuze inzake sociale vooruitgang is geen keuze tussen absolute zelfredzaamheid enerzijds of absolute collectieve hulpverlening anderzijds. De keuze inzake mobiliteit is geen keuze tussen maximale individuele mobiliteit of enkel collectief vervoer. In alle beleidsdomeinen is een keuze voor een evenwichtige aanpak de beste garantie voor een duurzame aanpak en oplossing.

Het is evenwel noodzakelijk om prioriteiten te bepalen tussen deze na te streven evenwichten. Zo zullen budgettaire beperkingen het niet mogelijk maken om alle beleidsprioriteiten op dezelfde wijze en met dezelfde intensiteit na te streven.

De Vlaamse regering wenst een strikt budgettair beleid te handha-

ven. Uit de nota van mevrouw De-meester, die de opvatting van de Vlaamse regering weergeeft, blijkt dat dit ons in ieder geval zal moeten brengen tot beleidskeuzen.

Ook deze keuzen moeten op een evenwichtige manier worden gemaakt. De inkomsten van Vlaanderen liggen grotendeels vast en hoge belastingen op inkomens uit arbeid zijn niet gewenst. Andere financieringsbronnen en verschuivingen in de uitgaven zullen dus noodzakelijk zijn.

Als de interne groeidynamiek hoger is of wordt dan de uitgavennorm, dan zijn besparingen en/of transfers tussen de beleidssectoren noodzakelijk. Het ziet ernaar uit dat dit nog lange tijd het geval zal zijn.

Mijnheer de voorzitter, ik hoop dat het debat van vandaag in de Vlaamse Raad een nieuwe stap zal betekenen in de opbouw van een structurele beleidsaanpak in Vlaanderen. De Vlaamse staatsvorming zal – zeker na de rechtstreekse verkiezingen van een eigen parlement – meer aandacht vragen voor dergelijke debatten.

Nu de Vlaamse autonomie op een beslissende wijze vorm heeft gekregen, moeten we zelf invullen hoe we het Vlaamse huis willen inrichten. De Vlaamse regering wil een eerlijke poging doen om dit debat verder zetten op een open wijze met meer visie, samenwerking en een eigen aanpak. Dit moet kunnen leiden tot beter leven en een beter bestuur in, voor en van Vlaanderen. **(Applaus bij de meerderheid)**

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, het document dat wij vandaag bespreken, is zoals de minister-president heeft gezegd een gecorrigeerde versie van wat enkele maanden geleden werd voorgesteld in het Vlaams parlement. De grootste correctie betrof niet zozeer de inhoud maar wel de

Denys

wijze van voorstellen in het Vlaams parlement. Wat de inhoud betreft, gaat het meer om een actualisering en het meer complementair maken.

Wij hadden indertijd heel zware kritiek op de promotiecampagne en de wijze waarop het eerste document werd voorgesteld. Deze kritiek werd trouwens bevestigd door het verslag van het Rekenhof.

Gelukkig heeft de Vlaamse regering ingezien dat het kunstmatig opfokken en verkopen van een regeringsvisie niet meer aansluit bij wat de bevolking wenst en eerder contra-productief werkt.

Het document wordt nu besproken in het parlement volgens de regels van een ernstige en volwaardige parlementaire behandeling. Daarom zal de VLD-fractie nu wel dieper op de inhoud ingaan. We zullen aantonen dat ons project anders is dan wat wordt voorgesteld in een project van christen-democratische en socialistische signatuur.

Het siert de minister-president dat hij in interviews ruitertijl toegeeft dat hij de eerste aanpak van de promotiecampagne als een vergissing beschouwt. Het openlijk toegeven is goed, maar er moeten ook belangrijke budgettaire consequenties uit worden getrokken.

Het krediet voor deze promotiecampagne was aanzienlijk.

Onze eerste vraag is dan ook of, rekening houdend met het feit dat de minister-president zelf toegeeft dat de eerste promotiecampagne slecht was, het krediet voor deze campagne zal worden teruggestort in de Vlaamse schatkist en of de kredietverlening zal worden stopgezet ?

Alvorens op de inhoud in te gaan, wil ik eerst nog iets zeggen over de idee van de Vlaamse regering om een lange-termijnvisie te ontwikkelen. Als onderdeel van een regeerbeleid is dit verdienstelijk, maar het

moet voldoen aan twee grote voorwaarden. Ten eerste mag het niet blijven bij een vrijblijvend filosoferen over de toekomst. Zo'n visie moet ook worden aangevuld met een cijfermatige meerjarenplanning die de financiële weerslag van zo'n project naar de burger toe berekent. Ten tweede mag het toekomstfilosoferen geen alibi zijn om de huidige problemen niet op te lossen en voor zich uit te schuiven.

Bij mijn weten is er vandaag geen becijferde meerjarenplanning. Er is zelfs geen economische classificatie van de uitgaven. Uit het dagdagelijks beleid van de Vlaamse regering blijkt geen ombuiging om de zelf voorgestelde visie te bereiken. Daarom stelt de VLD-fractie dat dit project eerder een alibi is om het falen te verdoezelen.

Niemand betwist dat deze regering faalt in het bereiken van haar maatschappelijke doelstellingen. Iedereen is het erover eens dat er in de Vlaamse regering een aantal ministers zijn die het eerlijk menen en hard werken. Ondanks de unieke groei van de financiële middelen, jaarlijks 7 tot 8 percent, zijn de resultaten bijzonder pover. Ik denk dat geen enkele overheid in Europa over een dergelijke groei heeft kunnen beschikken tijdens de voorbije jaren.

Uit recente interviews blijkt dat een aantal regeringsleden het eigen falen beseffen met als gevolg dat zij kiezen voor het gemeentelijk niveau. Meestal wijten de ontgoochelde ministers de oorzaak van het falen aan de tegenvallende conjunctuur, aan ongunstige omgevingsfactoren of aan de pers die hen niet begrijpt, niet aan zichzelf dus. Externe factoren bemoeilijken vandaag het voeren van een regeerbeleid. Maar de oorzaak van het ontbreken van enig resultaat moet in de eerste plaats bij zichzelf worden gezocht. Sta me toe dit te illustreren met twee voorbeelden die toevallig ook twee items zijn van het project Vlaanderen-Europa 2002, namelijk de decentralisatie van

de macht en bevoegdheden naar de gemeenten en de anti-bureaucratische revolutie. Ook wij staan achter deze twee principes maar zien er weinig van terecht komen.

Zou de Vlaamse regering ons één maatregel weten te noemen waarbij de gemeenten meer autonomie hebben gekregen, één maatregel waarbij ze meer inspraak hebben gekregen, één maatregel waaruit zou blijken dat de gemeenten niet werden betutteld. De wijze waarop het Structuurplan wordt opgemaakt, bewijst maar al te goed welke plaats vandaag aan de gemeenten wordt toegekend : helemaal achteraan in de rij. Er is een grote tegenstelling tussen woord en daad bij de Vlaamse regering.

Wat de anti-bureaucratische revolutie betreft, kunnen we maar één maatregel vermelden die het noemen waard is, namelijk de aanstelling van een ombudsman. Maar buiten deze druppel op een hete plaat, is er niets gebeurd. Kan de Vlaamse regering ons één maatregel vermelden waarbij de reglementen afgeschaft of vereenvoudigd zijn ? Ik vrees dat zij het antwoord schuldig moet blijven. Iedereen weet dat de regulering van het grootste belang is voor groei en meer dynamiek in de economie, voor meer dynamiek bij de overheid en in het onderwijs. Kom ons niet zeggen dat de conjunctuur of de media u tegenhouden. Het ontbreekt deze regering aan beslissingen.

De hele opzet rond Vlaanderen-Europa 2002 doet ons denken aan de uitspraak van een oppositielid in het Nederlandse parlement : "Het kabinet speelt viool, terwijl Rome brandt".

Ik kom nu tot de inhoud van dit project. Bij het uitstippelen van een algemene beleidsvisie moet een overheid vooraf steeds twee vragen beantwoorden : ten eerste, wat is de relevantie naar de toekomst van een bepaald maatschappelijk gebeuren en ten tweede, welke rol moet de overheid spelen in dat maatschappelijk gebeuren ?

Denys

Die eerste vraag is goed uitgewerkt en beantwoord in het document. De nieuwe maatschappelijke uitdagingen zijn behoorlijk omschreven.

Maar op de tweede vraag over de rol van de overheid in het maatschappelijk gebeuren is het document bijzonder vaag. We krijgen geen antwoord, behalve voor het hoofdstuk Onderwijs. Op bladzijde 112 stelt de verantwoordelijke minister dat de rol van de centrale overheid prioritair afgelijnd moet worden en spreekt hij van een terugtrekkende overheid, wat wij graag horen. Dit is de enige plaats in het document waar over de rol van de overheid en de particuliere sector wordt gesproken.

Dit document maakt geen duidelijke keuze tussen prioriteiten, maar is veeleer een optelsom van prioriteiten. Deze coalitie pleit voor een steeds groeiende rol en impact van de overheid. De rol van de overheid wordt wel in een nieuw kleedje gestopt. Men werkt niet langer met grote overheidsstructuren. Hoewel men de noodzaak van privé-sector en van de vrije markt erkent, blijven zij gewantrouwd.

De vrije markt moet bijgestuurd worden. Men doet dat op drie verschillende manieren.

Ten eerste, men richt een grijze zone in waarbij de gemengde bedrijven een overheidsmonopolie krijgen en zonder doeltreffende controle beslissen over miljarden frank overheids-geld.

Ten tweede, men geeft miljarden frank subsidies aan duizend en één instellingen zonder de efficiëntie van de besteding te toetsen aan de marktconformiteit.

Ten derde, men stelt een regulering op die uitblinkt door haar complexiteit en ontmoediging in de hand werkt.

Collega's, hoe onduidelijk de rege-

ring-Van den Brande wel is over het impact van de overheid op de Vlaamse begroting blijkt uit de passage op bladzijde 18 van het document over de toekomst van het budget. De Vlaamse regering stelt slechts twee eisen : er mag geen rentesnieuwbaleffect ontstaan en dat de fiscaliteit niet op de factor arbeid en op de eerste woning mag niet verhoogd worden. Dat zijn de twee voorwaarden die men stelt, voor de rest mag alles.

Hoe is het mogelijk dat de Vlaamse regering, met een dergelijke aangroei van middelen, met een bevoegdheids capaciteit van 40 percent en een schuldverantwoordelijkheid van slechts 8 percent, durft zeggen dat de aangroei van de rente geen sneeuwbaaleffect mag vertonen. Men zou in Vlaanderen een averechts sneeuwbaaleffect moeten hebben. Het tekort zou moeten dalen en de schuld zou vlugger gestabiliseerd moeten worden zodat het bedrag aan rente van jaar tot jaar vermindert.

De VLD werkt aan een alternatief Vlaams convergentieplan. Dit plan is gebaseerd op geleidelijkheid en streeft naar een maatschappij waar de nieuwe uitdagingen zoveel mogelijk ingevuld worden door de rol van de overheid terug te dringen tot haar essentiële taken. De VLD kiest voor een minimale rol van de overheid. Een dergelijke aanpak leidt tot een vermindering van het tekort, tot minder schuld en minder rente. Een dergelijke aanpak heeft tot gevolg dat, jaar na jaar, de financiële situatie dermate verbetert dat de bonus-sen van de financieringswet kunnen terecht komen waar zij uiteindelijk thuishoren, bij de Vlamingen.

Collega's, zelfs indien de VLD akkoord zou gaan met de noodzaak van de nieuwe maatschappelijke uitdagingen zoals vermeld in het document, de weg van de VLD verschilt grondig.

Het is niet de groen-rode weg van de socialisten, die in deze coalitie

gevolgd wordt door de CVP, die de nieuwe maatschappelijke uitdagingen aanwendt om de steeds groeiende impact van de overheid te verantwoorden.

De VLD gelooft in de hemelsblauwe weg, waar de overheid afgeslankt en herleid wordt tot haar essentiële taken. De weg van de VLD doet een veel groter beroep op de vrijheid en de verantwoordelijkheid van het individu om een betere maatschappij tot stand te doen komen.

In essentie gaat het erom de beste weg te vinden naar echte solidariteit in het beleid, naar meer aandacht voor het milieu dat tenslotte een collectief goed is. Hoe bewerkstelligen we een grotere creatieve en culturele ontplooiing van het volk ? Met andere woorden, welke weg leidt ons naar een Vlaanderen waar het beter wonen, werken en leven is voor iedereen ?

Het falen van de groen-rode ideologie lijkt wel gedeeltelijk inherent verbonden met de tekst. De klassieke, traditionele begrippen en de logische denkrichtingen missen hun uitwerking. Uit wat ik lees op de bladzijden 16 en 131, kan ik opmaken dat men ons een aantal nieuwe denk- en taalpatronen wil aanleren. In de toekomst mogen we het niet meer hebben over actieve en niet-actieve bevolking, noch over productieve sectoren. De financiële herkomst en de financieringsbronnen mogen niet langer worden aangehaald om bepaalde bevolkingsgroepen te omschrijven.

Het lijkt me nu wel duidelijk dat deze coalitie via een normvervaging de kostprijs van dienstverlening door de overheid met een waas wil omgeven, zodat uiteindelijk niemand nog een klare kijk heeft op de betaalbaarheid van die zeer uitgebreide overheidsstructuur.

De VLD is ervan overtuigd dat de nieuwe maatschappelijke uitdagingen optimaal kunnen worden waargemaakt door opnieuw veel meer te-

Denys

rug te grijpen naar het initiatief van het individu, door een hernieuwde samenwerking in gemeenschapsvormen zoals het gezin, de straat, de buurt en het volk. Zolang de overheid taken op zich neemt die door deze groepen kunnen worden uitgevoerd, zal men niet beseffen dat de mens zelf verantwoordelijkheid moet dragen en een opdracht te vervullen heeft.

De Tsjechische president Vaclav Havel bracht die verkeerde ingesteldheid prachtig onder woorden : "De grote fout van het communisme was juist dat het nooit inzag dat een opgedrongen waardenbesef het individueel waardenbesef vervaagt en leidt tot onverschilligheid. De staat kan nooit waardevolle waarden realiseren, want deze kunnen slechts bereikt worden door de individuele opofferingen van eenieder afzonderlijk." Wat de heer Havel hier poneert, is universeel en geldt dus ook voor Vlaanderen : alleen als we het overheidsoptreden terugdringen tot zijn essentiële opdracht, alleen dan gaat Vlaanderen een waardevolle toekomst tegemoet.

Vlaanderen-Europa 2002 stuwt ons net de andere richting uit. De VLD zal het document dan ook niet steunen, noch goedkeuren. **(Applaus bij de VLD)**

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer E. Van Rompuy (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, geachte ministers, collega's, het is niet de bedoeling het debat van juni 1993 over te doen.

De CVP-fractie sprak toen haar waardering uit voor het project Vlaanderen-Europa 2002 als poging om het korte-termijndenken te overstijgen en te zoeken naar lange-termijntrends in de samenleving.

De oppositie, met name de heer

Geysels, uitte vooral kritiek op het feit dat het project te weinig keuzen biedt. Er was nood aan meer en duidelijker geprofileerde stellingen.

Dat kan mediatiek wel interessanter zijn, maar het blijft toch zeer de vraag of Vlaanderen wel behoefte heeft aan een gepolariseerde samenleving, een maatschappij die zweeft tussen liberalen en etatisten, tussen milieuactivisten en groeifetisjisten, tussen socialen en elitairen, en ga zo maar door. Vlaanderen heeft altijd gestreefd naar een "politiek van het midden". Nu steken radicalisme, simplisme en sloganeske beleidsvoering steeds meer de kop op. De Vlaamse politiek is momenteel vergiftigd door een bepaald soort populisme waarbij alleen nog rechten en geen plichten meer bestaan. Ethiek in de politiek houdt ook in dat men van demagogie afziet en niet alleen de waarheid spreekt, maar er ook naar handelt.

Vlaanderen-Europa 2002 is een positief document dat in een sfeer van negativisme tot stand is gekomen. We horen steeds vaker dat alles misloopt, dat er geen perspectieven meer zijn en dat de samenleving een uitzichtloze toekomst tegemoet gaat. Het is goed dat de Vlaamse regering tegen die tendens probeert op te boksen door een collectief project te ontwikkelen en een antwoord poogt te geven zonder daarbij de pretentie te willen hebben van de hele maatschappij te beheersen. Dat kan immers niet. Onze fractie steunt het project, maar nuanceert in een aantal punten haar mening. Er ontbreken volgens ons nog bepaalde punten.

Mijnheer Dewael, over de grote en groeiende samenlevingsproblemen waarmee vooral jongeren worden geconfronteerd, rept het document met opvallend weinig woorden. Drugs bijvoorbeeld komen er niet in voor, AIDS en de aftakelende gezinsstructuur worden niet behandeld. Alles wat ook maar enigszins met de ethische dimensie van het

maatschappijbeeld te maken heeft, wordt angstvallig gemedend. Zonder een ethische benadering kunnen de zware problemen van de jaren negentig niet worden opgelost. De ongebreidelde vrijheid biedt hier geen oplossing voor de vermelde problemen net zo min als voor het toenevend racisme, de onveiligheid en de grote individuele onzekerheid. Ook daarin ligt voor Vlaanderen de komende jaren een grote uitdaging.

In dit licht citeer ik uit een merkwaardig editoriaal van de heer Verleyen in het weekblad Knack : "Er is een ethisch passief ontstaan. Wij zijn een samenleving aan het krijgen van toeschouwers, mensen die via de media allerhande problemen onderkennen". Einde citaat. De vraag rijst echter wat hierop ons collectief antwoord is en welk waardepatroon, welk mens- en maatschappijbeeld wij hebben om hiervoor een oplossing te vinden. Zo kan onder meer het probleem van de sluiting van de dancings technisch worden benaderd, maar dit is niet de juiste manier. Naar mijn mening is er nood aan een waardepatroon, aan een samenleving met een gelimiteerde vrijheid en aan een publiek normenbesef.

Voor de liberalen is dit alles niet belangrijk, het gaat namelijk niet om maatschappelijke problemen. Voor de VLD moet de persoonlijke vrijheid centraal staan. Deze ongelimiteerdheid leidt echter tot chaos.

Tijdens het weekeinde heb ik het verslag gelezen over de dood van een Amerikaans grungezanger, Kurt Cobain. In Amerika is een hele generatie gekenmerkt door angst, frustratie, onzekerheid en cynisme als gevolg van een samenleving van ongebreidelde vrijheid, zonder publiek normenbesef. **(Onverstaanbare onderbreking door de heer P. Dewael)**

Mijnheer Dewael, voor de VLD zijn deze problemen niet interessant, voor uw partij gaat het alleen om het netto te financieren saldo en om privatisering.

Eric Van Rompuy (zittend) en Lode Hancké, respectievelijk fractieleiders van de CVP en de SP, schaarden zich achter de herwerkte versie van het Project Vlaanderen-Europa 2002

Mijnheer de voorzitter, om deze waarden zullen de christendemocraten zich tijdens de komende jaren meer en meer bekommeren. Een goede maatschappijvisie is noodzakelijk, de drugs- en de AIDS-problemen kunnen namelijk niet op een technische manier worden opgelost. Het is dan ook zeer merkwaardig dat het woord drugs in het dossier Vlaanderen 2002 niet voorkomt.

De voorzitter : De heer Dewael heeft het woord.

De heer P. Dewael : Mijnheer de voorzitter, de heer Van Rompuy beschrijft de problemen en eveneens een aantal symptomen, maar hij zegt niet welk antwoord de CVP heeft met betrekking tot nieuwe maatschappelijke uitdagingen zoals het AIDS- en het drugsprobleem. Door in te gaan op bepaalde publikaties uit de media, zoals onder meer den Vrijen Courant, roept hij bepaalde waarden op, maar geeft niet concreet aan hoe het dan wel moet, ter-

wijl dit, vanwege de publieke opinie, van een meerderheidspartij toch wordt verwacht.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer E. Van Rompuy : Mijnheer Dewael, het zijn niet alleen de politici die een antwoord kunnen geven op de samenlevingsproblemen, de problemen zitten overigens veel dieper.

Mijnheer de voorzitter, het drugsprobleem kan niet door repressie alleen worden opgelost en evenmin door het verspreiden van soft drugs, en het AIDS-probleem kan niet worden opgelost door het verspreiden van condooms. Er moet een mentaliteit komen waar trouw in de relatie belangrijk wordt. Er moet opnieuw aandacht worden besteed aan de ethiek met respect, perspectieven en hoop. Deze begrippen zijn essentieel voor de toekomst.

De voorzitter : De heer Dewael heeft het woord.

De heer P. Dewael : Welke houding neemt u aan wanneer een vrouw AIDS krijgt in een monogame relatie ? Zult u haar dan, zoals u dit deed met mevrouw Detiège, de mantel uitvegen en een sfeer oproepen die aan de linkerkant van het halfroond te situeren is, of zult u de problemen onder ogen zien en toegeven dat condooms toch onmisbaar zijn voor de AIDS-preventie. Moeten niet alle mogelijke middelen worden aangewend om de jeugd te sensibiliseren. Kiest u daarvoor, of blijft u goedkoop en conservatief beweren dat er rekening moet worden gehouden met morele waarden en dat u voor trouw in de relatie bent ? Dit kan gelden voor een deel van de bevolking, maar het andere deel heeft hieraan geen boodschap. Deze laatste groep interesseert mij meer. Graag vernam ik dan ook of u conservatief blijft, of dat u toegeeft dat u zich in uw benadering ten aanzien van mevrouw Detiège hebt vergist ? Toen probeerde u namelijk een moreel waardenbesef te prediken op een manier waarnaar niemand luistert. De jeugd heeft ter zake heel andere opvattingen.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer E. Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, het is best mogelijk dat het begrip conservatisme in de komende jaren van inhoud verandert. De heer Verleyen schrijft in dit verband in Knack, ik citeer : "Het antwoord op dergelijke vragen heeft te maken met het openbare normenbesef, het vermogen om terug een onderscheid te maken tussen goed en kwaad, tussen waarheid en bedrog, tussen schoon en lelijk. Dit staat niet in politieke programma's, dit is een ethische opdracht van de samenleving". De liberalen hebben hiervoor geen oog, in de persoonlijke levenssfeer pleiten zij namelijk voor ongebreidelde vrijheid die leidt tot een aantal fundamentele proble-

Van Rompuy

men en uitdagingen van de post-materiële samenleving.

Inzake het drugsprobleem zullen er onder meer fundamentele repressie-maatregelen moeten worden genomen. Een ombuiging van de mentaliteit is noodzakelijk, men moet opnieuw hoop en perspectief bieden en zin geven aan het persoonlijk bestaan. De Vlaamse regering probeert om in de verbrokkelde samenleving opnieuw een collectief project naar voor te brengen. (**Onderbreking door de heer P. Dewael**)

Mijnheer Dewael, het belangrijkste debat dat momenteel in de Amerikaanse politiek wordt gevoerd, handelt over de limieten van de vrijheid op het persoonlijke vlak in deze thema's. U doet dit af als een publikatie uit den Vrijen Courant. In het Vlaanderen van de toekomst zal hiermee eveneens rekening moeten houden.

De voorzitter : De heer Dewael heeft het woord.

De heer P. Dewael : Mijnheer Van Rompuy, u antwoordt niet op mijn vraag. U bent voorstander van een bepaalde moraal, een bepaalde religie, wat uw goed recht is. Wanneer de waarden van deze religie opnieuw op het voorplan zouden komen, zouden een aantal maatschappelijke problemen zoals de ongebreidelde permissiviteit, de trouw in relaties, niet dezelfde omvang aannemen. Zelfs indien dit zo is, kunt u de ogen niet sluiten voor een deel van de bevolking, namelijk de jeugd, die een andere levensopvatting heeft, waarvoor u respect moet hebben.

Mijn concrete vraag met betrekking tot de jeugd en het AIDS-probleem luidt wat uw houding is ten overstaan van het deel van de jeugd dat geen boodschap heeft aan uw morele principes en dat kiest voor een vrije benadering. Ik neem in deze zaak geen standpunt in, ik laat dat over aan de mensen zelf. Deze benade-

ring leidt echter wel tot de uitbreiding van AIDS. Gaat u op dezelfde manier – die ik conservatief heb genoemd terwijl ik misdadig bedoelde – de problemen benaderen en initiatieven bekritisieren die vanuit de Vlaamse regering worden genomen ? Ik denk hierbij aan uw kritiek op de initiatieven van mevrouw Detiège. Dat noem ik een goedkope manier om tot electoraal gewin te komen. Ziet u soms de problemen toch onder ogen en vindt u dat het condoom in dit verband als preventief middel moet worden gepropageerd en verspreid ? Doet u dat als christen-democraat of vindt u dat iedereen volgens uw overtuiging moet leven ?

De heer E. Van Rompuy : Mijnheer Dewael, dat is een van de karikaturen die men aanvoert als men over dergelijke problemen durft te spreken. Wij hebben nooit gezegd dat het condoom niet essentieel is voor de AIDS-preventie. De vraag is echter of er geen dubbele boodschap moet zijn. De gekende Parijse AIDS-dokter wiens naam mij momenteel ontsnapt, vindt dat ook. De technische boodschap wordt gegeven door minister Detiège. Ze is essentieel en op dat vlak zijn we het ook niet eens met wat de paus daarover vertelt. Een andere boodschap is dat ook trouw in relaties belangrijk is. Die waarde-boodschap mag echter niet meer worden gegeven of men wordt in Vlaanderen geridiculiseerd. Men heeft het editoriaal van de heer Lou de Clerck in De Standaard in verband met het sluitingsuur voor dancings in zijn eigen krant geridiculiseerd. Nu lees ik echter een editoriaal waarin men zegt dat men van mening kan verschillen over de waarde van zo'n maatregel. Hij zegt echter dat de grond van de zaak is of er geen limiet moet worden gesteld aan de ongebreidelde vrijheid. Ik dacht daarbij aan de Amerikaanse grungezanger Kurt Cobain en de X-generation. Daar vindt men dat er een limiet moet worden gesteld aan de ongebreidelde vrijheid. Dat is een taak van publieke normverlening.

Het is geen taak voor de politiek alleen omdat het een probleem is van de samenleving. Dit debat wordt momenteel in Engeland en Amerika gevoerd en het heeft helemaal niets te maken met back to basics. Het valt mij op dat men dit in een bepaalde pers en door bepaalde politici steeds conservatisme hoort noemen. Dit zijn evenwel de problemen van de komende jaren. Misschien leidt dit ons af van het technische debat over "Vlaanderen-Europa 2002", maar ik wil er toch op ingaan omdat dit een vraag is van onze samenleving.

De voorzitter : De heer Schiltz heeft het woord.

De heer H. Schiltz : Mijnheer de voorzitter, ik wil enkel de bedenking maken dat ik vrees voor enige begripsverwarring bij de twee sprekers. Het is nogal evident dat niemand er aan mag denken om een officiële moraal te decreteren. De religieus geïnspireerde moraal geldt voor diegenen die religieuze opvattingen aankleven. Het komt de overheid echter niet toe een officiële moraal te formuleren. Aan de andere kant is het echter duidelijk dat een georganiseerde maatschappij hoe dan ook niet kan leven zonder een minimale ethische consensus. Anders komen we in de jungle terecht. Het is echter niet de overheid die daar de vaststelling moet van doen. Indien men de link zou willen leggen van dat debat naar hier, dan zou men moeten nagaan hoeveel er op de begroting werd voorbehouden voor het bevorderen van het filosofisch en ethisch denken op een pluralistische manier in Vlaanderen. Als u ziet dat de filosofische faculteiten aan de universiteiten aan het uitsterven zijn, dan moet u zich wel zorgen maken over de mogelijkheid om in de toekomst vanuit een pluralistische samenleving te komen tot een minimale ethische consensus. Dat heeft uiteraard gevolgen voor de onderwijspolitiek en de investering in onze universiteiten.

De heer E. Van Rompuy : Mijnheer Schiltz, ik ga akkoord met uw inter-

Van Rompuy

ruptie, maar ik vroeg mij eigenlijk af hoe het komt dat de problemen van AIDS en drugs in een project als "Vlaanderen-Europa 2002" niet worden vermeld. Volgens mij kan dit niet aan eenvoudige vergeetachtigheid te wijten zijn. Men is daar gewoon nog niet mee klaar. Niemand denkt eraan om een moraal op te leggen, de vraag is wat wij kunnen doen tegen het negativisme en de vervlakking. Dat is een verantwoordelijkheid van ons allen.

In verband met Vlaanderen-Europa 2002 nog het volgende. Wij vinden het positief dat in de herwerkte versie van het document de vrijheid van onderwijs wordt onderstreept. Dit essentiële punt betekent voor ons een belangrijke toevoeging. De christendemocraten hebben gevochten voor het tot stand komen van de vrijheid van onderwijs en voor een pedagogisch project in een democratische samenleving. Dat sluit echter niet uit – en dat staat eveneens in de tekst – dat het mogelijk moet zijn netoverschrijdend te werken en dat rationalisaties moeten worden doorgevoerd. In een aantal sectoren van het onderwijs is het pedagogisch project weliswaar minder belangrijk, maar wij zullen ons hoe dan ook steeds verzetten tegen verplichte netoverschrijdende samenwerking.

Mijnheer Denys, ik wens u te waarschuwen voor de manier waarop u over het onderwijs in Vlaanderen spreekt. Wij werden hard geschokt door uw beweringen in Het Laatste Nieuws, als zou het onderwijsbeleid dat de afgelopen tien jaar – onder meer door minister Coens – in Vlaanderen werd gevoerd alleen ten dienste staan van de netten, van de Guimardstraat en van de inrichtende macht, maar niet van de leerlingen noch van het onderwijs. De voorbije maanden verkondigde u trouwens nog andere eigenaardigheden in verband met het onderwijs. U was onder meer ook van oordeel dat de vrijheid van onderwijs moet toebehoren aan de leerkrachten en de stu-

denten, maar niet aan de inrichtende macht. Dat betekent dat men geen zicht meer zou hebben op het pedagogisch project. Mijnheer Denys, herinnert u zich dan niet wat er op dat vlak in Frankrijk gebeurde? Voor de christen-democraten is de vrijheid van onderwijs zodanig belangrijk dat het in vraag stellen ervan voor ons geenszins een basis tot discussie kan uitmaken.

Het verheugt ons in ieder geval dat de vrijheid van onderwijs in de herwerkte versie van het project 2002 op bladzijde 115 zo sterk werd benadrukt.

De heer A. Denys : Mijnheer de voorzitter, uit de wijze waarop de heer Van Rompuy onze woorden inzake onderwijs interpreteert, blijkt duidelijk hoe noodzakelijk het is het onderwijs op een openlijke manier aan te pakken. Teneinde iedere verwarring te vermijden, zijn wij vragende partij om het HOBU-decreet op de meest openlijke manier te bespreken.

De VLD is een fervent verdediger van de vrijheid van het pedagogisch project. Wij zullen nooit pleiten voor een verplichte netoverschrijdende samenwerking. Onze uitspraken zijn trouwens ook te lezen in een nieuw Nederlands-Vlaams blad, met name Thema, dat vorige week verscheen en waarvan een uittreksel in De Standaard werd afgedrukt dat vermeldt dat 43 procent van de katholieke directeurs van instellingen van het hoger onderwijs buiten de universiteit, bereid zijn tot samenwerking buiten het net en dat 2/3 van alle directeurs van oordeel zijn dat men er in de Guimardstraat dezelfde mening zou mogen op nahouden.

Wij hebben nooit een ander standpunt verdedigt en onze stelling met betrekking tot het onderwijs moet dan ook in die context worden bekeken.

De heer E. Van Rompuy : Wij zijn eveneens voorstanders van een netoverschrijdende samenwerking, maar dan wel op vrijwillige basis.

Verder zijn wij van oordeel dat het hoofdstuk Welzijn eveneens goed werd aangepast. Het begrip "sociale zorgverlening" werd ingevoerd en volgens de tekst moet het welzijnsbeleid meer en meer worden ingeschakeld in het algemeen beleid van tewerkstelling, huisvesting en sociale dimensie. Op die manier moet het welzijnsbeleid niet langer meer the lander of last ressort zijn, maar moet het kaderen in het globaal beleid.

Vervolgens valt het op dat men er in de herwerkte versie van het project Vlaanderen 2002 vanuit gaat dat Vlaanderen te weinig middelen besteedt aan cultuur en dat voor de komende jaren prioriteit wordt gevraagd voor deze sector, die het zwakke broertje is van de begroting. In een samenleving die wordt gekenmerkt door oppervlakkigheid en banaliteit is het immers van essentieel belang aandacht en middelen te besteden aan cultuur.

Op bladzijde 81 van het project wordt terecht opgemerkt dat de summiere cultuurparagraaf van Maastricht onvoldoende garanties biedt voor de bescherming van de kleinere talen en culturen en dat wij op dat vlak grote waakzaamheid aan de dag moeten leggen. De inspanningen die de minister op dat vlak levert zowel in Vlaanderen als in Europa worden dan ook erg gewaardeerd.

Mijn fractie is van oordeel dat het debat in verband met de rol van de overheid, dat in mei 1993 door de minister-president naar aanleiding van de publikatie van het boekje "Vlaanderen-Europa 2002" werd aangekondigd, is stilgevallen. Nochtans verheugden wij ons over een discussie over de door de minister-president gelanceerde vraag of de Vlaamse Gemeenschap, indien zij verder wil saneren, geld vrijmaken voor nieuwe behoeften en de belastingen niet opnieuw wil verhogen, haar overheidstaken niet moet verminderen, de overheidsbedrijven en -aandelen privatiseren, de sociale

Van Rompuy

lasten verlagen en vervangen door bijvoorbeeld een energieheffing en haar administratie op een revolutionaire manier moderniseren, kortom over het thema of Vlaanderen niet met minder overheid kan worden bestuurd.

Mijns inziens moest dit project Vlaanderen-Europa 2002 op die vragen een antwoord hebben geboden. Die problematiek werd evenwel onvoldoende uitgewerkt, zeker op economisch vlak. De regering heeft het wel een paar keer gehad over de doorlichting van de 27 Vlaamse parastatale instellingen waarvan er enkele zouden worden afgeschaft.

Het valt mij ook op dat de bepaling dat de GIMV een belangrijke functie moet vervullen bij de verankering van de bedrijven, werd gehandhaafd, niettegenstaande de consensus in de Vlaamse Raad dat de grootste bijdrage moet komen van de privé-sector omdat de GIMV over onvoldoende financiële middelen beschikt en dat wij het vooral moeten hebben van het risicodragend kapitaal. Onderhavige tekst gaat niet verder dan wat uit een vroeger gevoerd debat over Vlaanderen-Europa 2002 is gekomen. Ik vraag mij af of wij in verband met de relatie overheid en economie geen grotere inspanningen moeten leveren om bepaalde overheidstaken af te stoten en bepaalde parastatale instellingen op te heffen.

In ieder geval meen ik dat de regering de goede weg inslaat met het grotendeels afbouwen van de economische subsidiëring en met het vooral inwerken op het omgevingsbeleid, herinner u de belangrijke paragraaf over technologische innovatie. Dit is een trendbreuk met het vroegere beleid die wij moeten bewaren. De paragrafen over de privatiseringen lijken mij al te defensief opgesteld. De regering vraagt zich vooral af hoe zij kan inspelen op de privatiseringen op federaal niveau. Mijns inziens moeten wij zelf ons de vraag stellen

of Vlaanderen niet beter af is met minder overheid en welke taken wij kunnen afstoten. Daarover moeten wij hier het debat voeren.

Voorts betreur ik dat het project het niet heeft over de rechtsonzekerheid inzake ruimtelijke ordening. Ik pleit inderdaad voor meer rechtszekerheid in verband met het milieu. De regering heeft wel een paragraaf toegevoegd waaruit blijkt dat zij zich bewust is van de vele problemen inzake milieuvergunningen, de wijze van proces voeren. De link met de bevolking is wel gelegd, want zij krijgen meer inspraak in dergelijke zaken. Met andere woorden, men werkt aan een maatschappelijk draagvlak voor het milieubeleid. Deze stellingname moest evenwel scherper in het werkje tot uiting komen. Dit hoofdstuk had mijn fractie uitgesprokene verwacht.

Nog enkele opmerkingen die passen in het budgettaire debat. Mijn fractie had erom verzocht om het debat over het project Vlaanderen-Europa 2002 in een budgettaire context te kaderen. Het is immers al te gemakkelijk de prioriteiten op te sommen, de optelsom te maken van de behoeften en te zeggen dat er meer middelen moeten gaan naar onderwijs, naar infrastructuur, naar cultuur enzovoort. Wij zullen in de komende jaren keuzes moeten maken die, mijn inziens, niet eenvoudig zullen zijn. Ik deel overigens het optimisme van de heer Denys niet dat wij met een sterke groei van de kredieten in de komende jaren uit de problemen zullen zijn. Zelfs met een forse verhoging van de middelen zal Vlaanderen voor ernstige budgettaire uitdagingen komen te staan.

Ik verwijs in dit verband naar twee documenten die ik de jongste weken heb ingekeken. In de "Weekberichten" van de Kredietbank lees ik dat België 22 percent meer dan het gemiddelde in de EG aan onderwijs besteedt.

Indien wij onze onderwijsfinanciering op het Europese peil willen

brenge, dan zouden wij ongeveer 60 miljard frank, waarvan 30 miljard frank in Vlaanderen, moeten besparen. Die cijfers in verband met het onderwijsbeleid en de financiering wijzen op een aantal fundamentele problemen.

De verschillen in financiering tussen het vrije net en het gemeenschapsnet zijn hallucinant. In de secundaire gesubsidieerde gemeenschapsscholen zijn er 27 miljard frank meer personeelsuitgaven dan in het vrije net. Wij zullen in de komende jaren voor grote problemen komen te staan wat de financiering van het onderwijs betreft. De financiële middelen die het onderwijs opsloopt, nemen hand om hand toe. Hieromtrent zullen enkele fundamentele debatten moeten worden gevoerd, niet louter in het kader van de netten, maar ook in verband met de tewerkstelling in het onderwijs, normering van klassen, arbeidsduur van de leraars. Ook de studie van de Kredietbank wijst op deze fundamentele problemen.

Een tweede studie is van de hand van minister Kelchtermans in verband met het infrastructuurprogramma. Hij stelt dat wij tegen 2002 geactualiseerd 100 miljard frank moeten uitgeven om een minimaal economisch draagvlak te realiseren in Vlaanderen, om Vlaanderen als hoofdtransportas in Europees perspectief te kunnen handhaven.

Ook op het vlak van leefmilieu goochelt men met enorme bedragen. In de studie van Aquafin is aanvaankelijk sprake van een bedrag van 67 miljard frank voor de waterzuivering. Inmiddels is dat al opgelopen tot 100 tot 150 miljard frank. We zullen in de komende jaren in Vlaanderen nog zeer scherpe budgettaire keuzes moeten maken als we én het onderwijs én de infrastructuur én het leefmilieu willen financieren, om nog maar te zwijgen van het welzijnsbeleid waarvan de financiering het sterkst is toegenomen. In "Vlaanderen-Europa 2002" staat dat in de jongste tien jaar dat budget bijna verdrievoudigd is.

Van Rompuy

Mijnheer Denys, ik heb u in de Vlaamse Raad al enkele keren horen pleiten om de rijksschuld gedeeltematig te federaliseren. Denkt u dat een autonome Vlaamse Raad en Vlaamse regering vragers moeten zijn om de rijksschuld naar ons toe te trekken. 40 percent van de federale uitgaven gaan naar schuld. Voor de Vlaamse uitgaven zijn dat er 6 percent. Moeten wij ondanks de moeilijke uitdaging in verband met onderwijs, leefmilieu, welzijn onze begroting gaan bezwaren en een deel van de federale schuld overnemen ?

U moet de studie van professor Drèse eens goed lezen. Hij zegt dat de Walen bij een federalisering van de rijksschuld 13 percent zullen overnemen. Want, ook hier moet het element solidariteit worden ingebouwd en moet rekening worden gehouden met het fiscaal inkomen per hoofd. Denken jullie dat het overgrote deel van de schuld naar de Walen zal kunnen worden overgeheveld, zelfs bij fiscale ontvangsten ? Maken jullie zich daarover geen illusies. Dat debat kan natuurlijk vanuit de federale regering worden aangetrokken. Wanneer wij voor een mandaat in de Vlaamse Raad zullen hebben gekozen, dan moeten wij in eerste instantie de belangen van Vlaanderen verdedigen. Wij mogen de Vlaamse begroting niet bezwaren met een deel van de nationale schuld. Die idee leeft misschien in VLD-kringen, wat blijkt uit interviews met de heer Verhofstadt die zegt dat de gewesten en gemeenschappen hun tekorten moeten wegwerken en een deel van de nationale schuld op zich moeten nemen. Om de nationale saneringslast te veranderen, zal alles door de gemeenschappen en de gewesten moeten worden gedragen. Dat zal de doodsteek betekenen voor sectoren zoals onderwijs, welzijn en leefmilieu waar grote maatschappelijke prioriteiten liggen voor de christen-democraten.

Wij staan in de komende jaren in Vlaanderen voor grote budgettaire

problemen. Vandaar dat het goed is dat deze regering een doorzichtig beleid voert. De meesternorm die minister Demeester heeft aangehouden en die men voorstelt als een afzwakking omdat men naar het jaar 2010 gaat, is integendeel een versterking. Het is er rekening mee houden dat men na het jaar 2000 met minder stijging van middelen zal worden geconfronteerd in de financieringswet dan tot nu toe het geval was. Er zal slechts een stijging zijn vanaf het jaar 2000 met 4 percent daar waar dit tot nu toe 6 tot 7 percent was.

Wij moeten dus heel voorzichtig zijn met ons budgettair beleid en de zaken "uitsmeren" naar de toekomst want de uitdagingen zijn groot. Het zou volgens mij een kapitale fout zijn van de Vlaamse beweging om op te komen voor de splitsing van de rijksschuld. Ik ben ervan overtuigd dat dit een zwaar prijskaartje zal betekenen voor de Vlaamse autonomie. Heel wat van de prioriteiten, waarvan de christen-democraten voorstander zijn, zullen dan in de volgende jaren onmogelijk worden.

We kunnen die eis dan ook absoluut niet steunen. Ik vind het een totaal verkeerd debat. Ik vrees dat de strategie van bepaalde VLD-ers erin bestaat de saneringslast in de toekomst te verleggen naar gemeenschappen en gewesten. Dat zal dan zonder ons zijn. **(Applaus bij de CVP)**

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord voor een interruptie.

De heer A. Denys : Mijnheer de voorzitter, wat het laatste betreft, is er een verschil tussen het maatschappijbeeld van de CVP en het onze. De CVP pleit in de eerste plaats voor meer geld voor een Vlaamse overheid. Wij pleiten voor minder lasten voor de Vlaamse burger. Dit is een totaal ander uitgangspunt. De Vlaamse burger moet namelijk voor 60 percent instaan voor de nationale schuld.

Wij zijn ervan overtuigd dat de schuld van de Vlaming het best kan

verminderen door het gelijktijdig overhevelen van bevoegdheden en een aandeel van de schuld, weliswaar gekoppeld aan een even grote eigen fiscaliteit.

Wij hebben namelijk geen eigen fiscaliteit noch schuld maar wel veel bevoegdheden. Die situatie is onhoudbaar en komt uiteindelijk vooral op de rug van de Vlaamse burger die moet financieren met nationale fiscaliteit. **(Applaus bij de VLD)**

De voorzitter : De heer Verreycken heeft het woord.

De heer W. Verreycken (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, het opstel van de Vlaamse regering onder de benaming Vlaanderen-Europa 2002 werd dus op enkele punten herschreven, wat meteen de aanleiding moet vormen om er een nieuw debat aan te wijden.

Onder meer werd de aanvankelijke intentie tot beperking van de invloed der provincies teruggeschroefd. De erfgenamen van de Franse departementen blijven dus nog een tijdlang het middenveld bezet houden en worden nog niet vervangen door nieuwe samenwerkingsverbanden die volgens mij echt kunnen beantwoorden aan de sociaal-economische realiteiten, wat de huidige provincies allerminst doen.

De hoofdbrok van dit debat vormen niet de herschrijvingen en tekstverbeteringen maar wel het zogenaamd financieel-budgettaire draagvlak, dat in een nota van de minister een "budgettair perspectief" wordt genoemd.

Over de term "draagvlak" werden reeds medianummertjes opgevoerd waarbij de ondervraagden zich in alle bochten wrongen om de nietszeggendheid van deze term te verdoezelen. Het is misschien beter om, vooral indien het over financieel-budgettaire toestanden gaat, niet langer te spreken over "draagvlak" maar wel over "hellend vlak".

Als de Vlaamse minister van Open-

Verreycken

bare Werken deze ochtend in de commissie zijn nood klaagt, dan krijgt "hellend vlak" wel een bijzondere betekenis. De minister bekleog zich er namelijk over dat de ruimte voor noodzakelijke infrastructuurwerken in de investeringsdepartementen altijd maar verder inkrimpt terwijl de slokopfunctie van weddepartementen altijd maar toeneemt door de automatische groei ervan.

Ik vraag me dus af waarom de minister van Financiën en Begroting, die verantwoordelijk is voor hellende vlakken, in de nota over het budgettair perspectief niet wijst op die anomalie die de onmogelijkheid tot het realiseren van de denksporen van het opstel 2002 in de hand werkt.

Voor het Vlaams Blok mag dit geen halleluja-debat zijn dat zich beperkt tot de vage denksporen uit 2002-brochures, waarvan de concretisering helemaal niet zo klaarblijkelijk is als ons wel wordt voorgehouden.

Dit debat mag noch kan voorbijgaan aan de vaststelling dat Vlaanderen hier vertrekt met een houten been. De tegenspraak tussen de noden van de verschillende Vlaamse ministeries is een eerste handicap.

De kreupelheid wordt echter vooral opgelegd door de Belgische financieringswet die ons benadeelt, en door de horigheid van de Vlaamse regering tegenover de federale regering. Het is een beschamende horigheid die wordt aangetoond door het weigeren van elk voorbereidend gesprek over Vlaamse onafhankelijkheid, door het lijdzame slikken van de Belgische bitterpillen, en door het afwijzen van elk debat over een boedelschending tussen de volkeren.

Wat bedoel ik ? Welnu, Wallonië heeft sinds 1975 geen frank meer bijgedragen aan de vermindering van de staatsschuld. Telkens wanneer dus triomfantelijk wordt verklaard dat de aangroei minder snel verloopt, dan is enkel Vlaanderen daarvoor verantwoordelijk. Wanneer dus

ooit, in een zeer verre toekomst, een aanvang zal worden gemaakt met de afbetaling van de staatsschuld, dan zal Vlaanderen dit moeten realiseren, ondertussen vaststellend dat Wallonië, in het kader van een misbegrepen plichtsolidariteit, de uitbreiding van de geldtransfers blijft eisen.

Ook de federale overheid sleutelt onverdroten verder aan de benadeling van Vlaanderen. De systematische uitverkoop van alle staatsbezittingen is een paniecreactie, die fundamenteel en structureel geen enkele wijziging aanbrengt in de bestedingspatronen. Wanneer morgen toch, ondanks alle verdragingsmanoeuvres, moet worden gepraat over de onafwendbare boedelscheiding tussen de volkeren in dit land, dan zal er helemaal geen boedel meer te verdelen zijn. België zal immers alles reeds hebben uitverkocht, en enkel de Vlamingen zullen opnieuw langs de kassa mogen voorbijgaan, om nog meer in te leveren.

Om mee te spelen in het stelsel van de Europese eenheidsmunt legt de federale overheid aan de Vlaamse Gemeenschap zelfs een regelrechte operatie broeksriem op. Hiervoor ben ik verplicht toch enkele cijfers te geven.

In het advies met betrekking tot de uitvoering van het convergentieplan dat moet leiden tot het bereiken van de Maastrichtnorm, worden aanbevelingen geformuleerd. Zo wordt bijvoorbeeld ook de toelaatbare groei van de gewest- en gemeenschapsuitgaven becijferd. Vlaanderen kan volgens het advies, vermeld in de bijlage, een stijging verwerken van 2,13 percent terwijl voor Wallonië 2,55 percent wordt toegestaan. Raar, maar ondanks de miljardentransfers bestaan in Wallonië dus nog steeds sterkere financieringsbehoeften dan in Vlaanderen.

Percenten kunnen modellen stofferen, maar de bestuurde krijgt een duidelijker zicht wanneer met concrete cijfers wordt gewerkt, waaruit dezelfde anomalieën blijken.

Het netto te financieren saldo van de Vlaamse Gemeenschap mag volgens de Hoge Raad van Financiën 28,77 miljard frank bedragen. Hoe mooi dit bedrag ook moge ogen, het wordt onmiddellijk opgedeeld in 2,73 miljard frank effectieve werkingsgelden, en in 26,04 miljard frank aan interesten. Een vergelijking met de samengevoegde Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest leert dat daar 23,24 miljard frank wordt toegestaan, waarvan 4,19 miljard frank aan effectieve middelen en 19,05 miljard frank aan interesten. Deze laatste interestlast is dan nog onvolledig, vermits de Hoge Raad vaststelt dat geen rekening werd gehouden met de financiële lasten van het overbruggingskrediet ten voordele van de Franse Gemeenschap.

Mooie aanbeveling vanwege de Belgische Hoge Raad van Financiën die toelaat dat de interesten 6,5 maal groter zijn dan de stijging van de effectieve werkmiddelen.

Om enigszins overzichtelijk te blijven, vat ik samen : van de totale toegestane effectief werkzame stijging neemt Vlaanderen 39 percent en Wallonië 61 percent voor zijn rekening, in totaal 6,92 miljard frank. Van de geraamde totale interestlasten daarentegen neemt Vlaanderen 58 percent voor zijn rekening, en Wallonië 42 percent, in totaal 45,09 miljard frank. Hierbij moet worden opgemerkt dat de interestenboom in Vlaanderen veel sneller aangroeit dan in Wallonië, ondanks de omvang van de reëel besteedbare werkmiddelen die in Wallonië veel sterker toeneemt. Misschien zal een volgende berekening van de Leuvense professoren, waar ik aandachtig naar uitkijk, wel aantonen dat Vlaanderen via het convergentieplan opdraait voor de betaling van de Waalse interesten.

Deze lastenstijging maakt dat vooral in Vlaanderen de interestlasten ons rechtstreeks boven het hoofd dreigen te groeien. Wanneer de federale overheid haar dreiging waarmaakt om ook nog eens te snoeien in de

Verreycken

effectieve middelen die middels ver-
nederende dotaties aan de gemeen-
schappen worden toegewezen, dan
zal de wanverhouding tusen de be-
steedbare gelden en interestlasten
nog toenemen. Wie hier dus komt
vertellen dat hij de belgitudes niet
wil overnemen, en geen rente-
sneeuwbal wil doen ontstaan, zal een
ander financieel beleid moeten uit-
stipelen.

De aanbevelingen van de Hoge
Raad, getoetst aan de financierings-
wet, aan het convergentieplan, aan
de eisen uit het Globaal Plan, heb-
ben niet tot doel de schulden te ver-
minderen. Ondanks de waanzinnige
omvang van de schuldenlast, waar-
voor dezelfde partijen die hier de
dienst uit maken, verantwoordelijk
zijn, blijven de aanbevelingen een
groei in de uitgaven toestaan. Ik kan
daar enkel uit afleiden dat het con-
vergentieplan een slecht plan is en
de financieringswet een slechte wet.

Mevrouw de minister, u maakt deel
uit van het federale parlement en u
weet dat de financiële beheerscul-
tuur omgebogen moet worden langs
de bestedingszijde en niet langs de
inkomstenzijde. Hoe dikwijls heeft u
in het federale parlement reeds aan-
geklaagd dat wet en plan nadelig zijn
voor Vlaanderen ? Uw medewer-
kers hebben wellicht reeds gewezen
op de wanverhoudingen tussen be-
steedbare middelen en rentelasten
enerzijds en de wanverhoudingen
tussen de gemeenschappen ander-
zijds. Hoe dikwijls heeft u reeds bij
uw voormalig partijvoorzitter, hui-
dig federaal minister van Begroting,
aangedrongen op een eerlijke verde-
ling van de middelen ?

Mijnheer de voorzitter, de documen-
ten die dit ontwerp begeleiden, be-
vatten nog een tweede vorm van
anomalie. Men slaagt erin om tel-
kens opnieuw verschonend uit te re-
kenen dat de Vlamingen steeds meer
moeten betalen om minder te ont-
vangen. De totale chaos wordt tot
stand gebracht door de normering.

Beurteilungen worden wij geconfron-
teerd met het Hermes-model, de
ESER-definitie en de meesternorm.

Bovendien zorgen de cijfers voor
een totale ondoorzichtigheid. De
Hoge Raad van Financiën berekent
dat het globale overheidstekort in
1994, 295 miljard frank zal bedragen
of 4,7 percent van het BBP. Het
Planbureau dat zijn vooruitzichten in
dezelfde maand publiceerde, raamt
het deficit van de gezamenlijke over-
heden op 358 miljard frank of 5,7
percent van het BBP. Een verschil
van ongeveer 63 miljard frank is toch
niet niks ! De Vlamingen moeten
zich maar tevreden stellen met der-
gelijke, elkaar tegensprekende ge-
gevens. Van een ding zijn de Vlamin-
gen wel zeker : hoe groot het geza-
menlijk deficit ook zal zijn, zij zullen
opdraaien voor de hoogste stijging
van de rentlasten en de kleinste stij-
ging van de besteedbare werkings-
middelen ! Wallonië mag net ander-
som rekenen ! Weinig intresten en
veel besteedbare gelden.

Mevrouw de minister, ik ben van
mening dat het mogelijk moet zijn
om slechts één norm in te stellen.
Alle definities, alle normen en alle
berekeningwijzen moeten herleid
worden tot de norm van goed be-
stuur en mogen nooit de norm van
maximale verbloeming en gewilde
ondoorzichtigheid hanteren. Goed
bestuur betekent dat men niet meer
besteedt dan dat beschikbaar is.
Goed bestuur betekent dat het
schuldgedeelte terugbetaald wordt
dat de gemeenschappen zelf opge-
bouwd hebben en niet dat gedeelte
dat een ander volk verteerd heeft.
Indien de Vlaamse regering een der-
gelijk project zou opzetten, zou het
met recht naar 2002 kunnen blikken.

Als de Vlaamse ondernemers einde-
lijk over meer investeringsmiddelen
en de Vlaamse werknemers over
meer bestedingsmiddelen kunnen
beschikken, kan een goed project op
touw worden gezet. Zolang we de
schuldenboom alsmaar reusachtiger
afmetingen laten aannemen, kan die
ruimte niet worden geschapen.

Het Belgische staathuishoudkundige
denken leerde ons dat schulden
noodzakelijk zijn, terwijl het nuchte-
re Vlaamse verstand ertoe neigt de
tering naar de nering te zetten. Ik
weet dat deze manier van denken
bijna minachtend wordt weggela-
chen door diegenen die zich geroe-
pen voelen gemeenschapsgelden te
beheren. Zij zijn het die de schul-
denberg hebben opgebouwd en niet
in staat blijken deze nu af te bou-
wen. Zij zijn het die het streven naar
een evenwichtige begroting hilarisch
vinden en beweren dat dit niet mo-
gelijk is in een goed schuldenbeheer.
Zij zijn het bovendien die de politie-
ke grabbel-en graaizucht cultiveren
zodra ze zelf een financiële bevoegd-
heid dragen. Hun neerkijkende ge-
nialiteit, hun minachting voor het
gezonde verstand, zorgt ervoor dat
de gezamenlijke schuld jaar na jaar
met honderden miljarden frank blijft
toenemen.

Indien die waanzinnige non-politiek
geen halt wordt toegeroepen, zal het
project Vlaanderen-Europa 2002 al-
leen nog betekenen dat Vlaanderen
op een schuld van 2002 miljard frank
afstevent.

Collega's, de financiële werkruimte,
die voorlopig nog beperkt is door de
dotatieregeling waardoor Vlaandere
bijna om zijn eigen centen moet
bedelen, moet worden opgevuld met
investerings, personeelsvergoedin-
gen en onmiddellijk ke schuldenaf-
bouw. Het opzetten van ondoorzich-
tige constructies die de grabbeltonen
voor de politieke vrienden veilig
moeten stellen, kan niet langer wor-
den getolereerd. De subsidiestaat
moet verdwijnen. Bestuurslui die
met het hoofd in de wolken leven en
geen enkel contact meer onderhou-
den met de Vlaming zelf, zullen on-
dervinden dat deze laatste het meer
dan beu is elke frank te moeten op-
hoesten.

Ik verwijs naar de subsidiestaat om-
dat honderden organisaties en
v.z.w.'s van alle departementen die
hier geregeld aan het woord komen,
vanzelf zullen verdwijnen zodra ze

Verreycken

door hun leden overbodig worden geacht. De overheid mag dan vanzelfsprekend niet langer een soort kunstmatige financiële beademing toepassen om politiek parachuteren mogelijk te maken. De begunstigten van dergelijke praktijken richten zich dan immers alleen nog op een bestending van de subsidiestroom en niet op het invullen van enig gemeenschapsnut. Ik ben ervan overtuigd dat de miljardendans alleen kan worden gestuit, indien van de subsidiepolitiek alleen nog gebruik wordt gemaakt om bewezen economische en culturele noden te lenigen.

Ik kan onmogelijk binnen de spreek-tijd alle voorgelegde plannen en projecten, alle organisaties en v.z.w.'s beoordelen. Daarom beperk ik me tot deze fragmentarische subsidie-opmerking, die alleen moet benadrukken dat volgens het Vlaams Blok een compleet nieuwe geldbeheersstructuur zich opdringt.

Als men Vlaanderen blijft voorhouden dat de tekorten "langzamer stijgen", dan zal deze volksverlakkerij zich na verloop van tijd wreken, en dat vooral op de volgende generaties die het "langzamer stijgende", maar onmiskenbaar toenemende gelag zullen moeten betalen. De lijdzaam toekijkende ministers, voogdijministers én Vlaamse ministers, dragen geen enkele politieke verantwoordelijkheid voor hun huidige beleid. Tegen die tijd zijn zij overigens al lang vervangen en kunnen ze niet meer op het matje worden geroepen, terwijl de Vlaamse kinderen tot het einde der tijden blijven betalen.

Intussen zullen de nu nog Vlaamse kinderen de kosten voor dit plan moeten betalen. Wie dit een uiting van goed beleid noemt, bedriegt niet alleen zichzelf of de eigen partij, maar vooral de zes miljoen Vlamingen. Hiervoor zult u altijd tegenwind krijgen vanwege het Vlaams Blok omdat wij wel horen wat de Vlaming zegt en denkt, en hoe hij in het stem-

hokje wil terugslaan. Wij hebben wel contact met degenen die hun opmerkingen duidelijk formuleren. De kloof met de burger kan niet worden gedempt met duizenden gratis brochures over projecten, maar alleen door een beter bestuur.

Het Vlaams Blok twijfelt echter sterk aan de intentie tot beter bestuur. Wij menen dan ook dat dit project, dit hellend financieel vlak slechts een operatie zelfbewieroking vormt. Alleen wanneer een regering een nieuw project uitvindt dat "Snijden in eigen vlees" kan worden genoemd, en dit niet alleen in een brochure wil gieten, maar het ook durft uitvoeren, zal zij door de Vlamingen ernstig worden genomen.

De voorzitter : De heer Hancké heeft het woord.

De heer L. Hancké (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, ter voorbereiding van dit betoog heb ik niet alleen de nieuwe versie van Vlaanderen, Europa 2002 gelezen, maar ook alle debatten van 8 juni 1993. Dit was opwekkende lectuur, vooral omdat de tekst aanzienlijk is verbeterd.

Op 8 juni jongstleden werd het debat voornamelijk gevoerd rond het begrip van de Vlaamse eigenheid. De heren Lauwers, Geysels, Dierckx, Caudron, Van Grembergen en ikzelf hebben toen ter zake een betoog gehouden.

De tekst is ongetwijfeld verbeterd, onder meer bladzijde 81. Op de bladzijden 83 en 84, in het hoofdstuk Creatief Vlaanderen, staat bijvoorbeeld dat openheid onlosmakelijk is verbonden met de Vlaamse identiteit. Op bladzijde 84 staat : "in het toekomstige Vlaanderen is geen plaats voor xenofobie, racisme, onverdraagzaamheid of bekrompen beslotenheid". Dergelijke zinsneden kwamen in de eerste versie niet voor. Het verheugt mij dan ook dat met de toespraken van 8 juni 1993 werd rekening gehouden.

Bij deze gelegenheid zal ik wat uit-

voeriger ingaan op het thema van de nationaliteit, de onduidelijkheid hierover blijft namelijk bestaan. Ik wil dan ook een inspanning doen om een aantal begrippen wat duidelijker te omschrijven.

Een van mijn favoriete citaten is een uiteenzetting die Emile Vandervelde in 1905 in de Kamer hield. Er werd toen over patriottisme gesproken in plaats van over nationalisme. Hij zei dat het patriottisme geen natuurlijk verschijnsel maar een historische categorie is. Bij die gelegenheid beklemtoonde hij ook dat de essentie van het patriottisme ligt in de gehechtheid aan de politieke instellingen van het land. Ik ontken niet dat er in het denken van het socialisme werd gearzeld tussen twee polen, namelijk de pool van het universalisme en de pool van het patriottisme, nationalisme of wat wij vandaag de Vlaamse eigenheid zouden noemen. Wij waren natuurlijk niet de enigen. Een tiental jaren geleden kon men van de jonge generatie zeggen dat zij alleen de wijk en de wereld kende. Dat is met ons niet anders geweest. Onderliggend aan culturele verschillen overheerst bij ons het inzicht dat er een universele menselijke natuur bestaat die alle verschillen van ras, geloof, taal en geslacht overschrijdt. Dat is bepalend voor ons mens- en maatschappijbeeld. Er is een gemeenschappelijke menselijke natuur die van ons allen ook internationalisten maakt indien we mensen van goede wil zijn. Dit maakt ons ook tot aanhangers van het geloof dat alle menselijke gemeenschappen op gelijke voet staan, dat er geen natuurlijke verschillen tussen hen bestaan, dat ze evenwaardig zijn en dat ze evenveel waardering verdienen. In dat opzicht bestaat er een kleine anekdote over de oude Goethe die mij dierbaar is. In het gesprek met Eckermann in 1827, toen hij tegen de tachtig liep, kondigde hij reeds aan dat hij een Chinese roman ging lezen. Hij zei : "U kan zich voorstellen wat ik nu ga voelen. Ik zal te maken hebben met een volkomen vreemde wereld, met

Hancké

wezens waarvan ik de drijfveren, het gedrag en de houdingen niet zal begrijpen. Er zal een nieuwe wereld voor mij opengaan". Een paar weken later schreef Eckermann in zijn boek dat Goethe hem verteld had dat hij die roman had gelezen met een diep gevoel van herkenning van situaties en mensen. Hij zei dat de figuren die hij in die Chinese roman had ontmoet perfect zouden kunnen passen in een van zijn eigen werken. Dat is een mooi voorbeeld omdat China in 1832 natuurlijk bijzonder ver van Europa lag. Het gevoel dat men daar met vreemde mensen en culturen te maken had die ondoordringbaar van ons gescheiden waren, zou in dit geval uiteraard bijzonder sterk zijn. De anekdote is des te merkwaardiger omdat de jonge Goethe rond 1750 uit Herders theorie van de Volksgeist had geleerd dat de kathedraal van Straatsburg beantwoordde aan de Duitse Volksgeist en daar nog een artikel over publiceerde waarover hij later veel spijt had.

Als ik spreek over de universaliteit van de menselijke natuur, wil ik er anderzijds aan herinneren dat collega Lauwers in het zog van vele historici heeft gezegd dat wat een cultuur of een natie vormt de taal, de geografische ligging en de lotsgeschiedenis of de wil tot samenleven binnen een gemeenschap is. Niemand zal ontkennen dat zo cirkels kunnen ontstaan waarin mensen zich thuis voelen. Hierbij moet men echter op twee dingen wijzen. Er bestaan namelijk concentrische cirkels en elkaar kruisende cirkels waarin mensen zich thuisvoelen in een bepaalde functie in de ene cirkel en in een andere functie in een andere cirkel. Als Vlaams socialist kon ik me perfect thuis voelen bij Vlamingen en ook in de familie van buitenlandse socialisten. Dat zal iedereen met onze achtergrond ongetwijfeld eveneens kunnen ervaren. Wij hebben bijgevolg de mogelijkheid om verschillende loyaliteiten op te brengen en we kunnen ons herkennen in

reacties, houdingen, gedragingen, wereldbeelden, normen, verwachtingen en waarden die in ieder van die loyaliteiten aanwezig zijn. Er is ook het inzicht dat die loyaliteit en die concentrische cirkels geen vaste gegevens zijn en dat ze kunnen wisselen in de loop van de geschiedenis. Honderd jaar geleden gold de loyaliteit in ons land ten aanzien van België, vandaag is dat door de natievorming van Vlaanderen en de Franssprekenden gewijzigd tot andere concentrische cirkels. België maakt hier nog wel deel van uit, maar niet meer in de allereerste orde. Europa heeft zich daar als nieuwe concentrische cirkel bijgevoegd. In de toekomst kan dit opnieuw variëren.

Ik ben het ook eens met collega Lauwers wanneer hij aan het taalelement een belangrijke rol toekent in het gevoel van culturele eigenheid van een natie. Maar de taal is niet heel het volk. Er zijn volkeren die niet dezelfde taal voeren, bijvoorbeeld de Vlamingen en de Nederlanders. Ik denk hierbij ook aan de Elzassers en de Lotharingers en de Tirolers die over twee gemeenschappen zijn verdeeld. Ik erken echter graag een citaat van Hendrik De Man, namelijk "de moedertaal is meer dan de taal van de moeder, ze is de taal als moeder van het geestelijk leven". Ik voeg daar onmiddellijk aan toe dat dit nog geen Herderiaanse bepaling is van de Volksgeist want dat gaat natuurlijk aanzienlijk verder. Dat zou betekenen dat binnen een bepaalde gemeenschap de taal, zoals Van Rijswijk ooit zei, het denken zelve is. Dat is natuurlijk zwaar overdreven : het is het verwarren van het voertuig met de lading. Als men spreekt over de taal als belangrijk element van de culturele eigenheid, dan wil ik daar de gedachte van Emile Vandervelde over de gehechtheid aan de politieke instellingen aan toevoegen. Dit past natuurlijk binnen het raam van de filosofie van de Franse Revolutie en van de opvatting van het contract tussen burger en overheid.

Het verbaasde mij in de Handelin-

gen te lezen dat uitgerekend collega Suykerbuyk een woord van Raymond Barre citeerde, namelijk dat instellingen er zijn om van te houden. Dat past in deze filosofie, overigens wel met de erkenning dat wij in onze oude geschiedenis niet al te veel redenen hebben gehad om van instellingen te houden. Het zal in de toekomst een van de opdrachten van de Vlaamse Gemeenschap zijn om te werken aan een opvoeding in de richting van een beter civisme. De gedachte van instellingen die de moeite waard zijn om van te houden bevalt mij omdat dit binnen de opvatting van het sociaal contract à la Rousseau valt. Dit roept een spanningsveld op tussen burger en overheid. Bij wijze van spreken heeft de overheid in zo'n opvatting de burgers die ze verdient. In mindere mate geldt het omgekeerde dan wellicht ook.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, de universele natuur van de mens kan perfect samengaan met de culturele verschillen die gebaseerd zijn op taal en gehechtheid aan politieke instellingen en kunnen even perfect leiden tot openheid op de wereld – zij worden er zelfs door gepostuleerd als men het eerste niet uit het oog verliest. Het nationalisme in zijn meest verderfelijke vorm begint waar Pascal ooit zei : "Vérité en deçà mensonge au-delà". Met andere woorden, wanneer grenzen ook waarheid en leugen, superioriteit en inferioriteit beginnen af te bepalen.

In dat verband wens ik nog een paar woorden te zeggen over de betekenis van de Vlaamse strijd voor de progressieven in Vlaanderen. Honderd jaar geleden reeds zei Van Rijswijk dat de Vlaamse strijd in essentie een "democratieke" strijd was omdat zo zei hij – dit aan de Vlaamse volksjongen de kracht zal geven om, via het algemeen stemrecht zijn stem te laten horen.

De vaak vergeefse inspanningen, hoe verdienstelijk ook, van onderpastors, onderwijzers en heel wat

Hancké

schrijvers, om tegen de stroom van verfransing in te roeien, gaven slechts een uitzicht op – overigens onvermijdelijk – succes wanneer politieke zeggenschap werd gegeven aan de Vlaamssprekende volksmens in Vlaanderen, die via zijn vakbonden en organisaties zoals de mutualiteiten, zijn taal kon gebruiken en laten gelden.

Mijnheer de minister-president, ik zie u grimassen, maar u heeft ongelijk. In de gemeenteraad van de stad Antwerpen die ongetwijfeld de meest Vlaamse stad is gebleven, ook in de 19de eeuw, spraken uitsluitend de vertegenwoordigers van de volksmensens Nederlands. Zij konden ook niet anders. Dat gold zelfs voor een Waalse dokter zetelend voor de socialisten die in de gemeenteraad steeds Nederlands spraken. De hoge burgerij en de handelsburgerij van Vlaamse afkomst die in de Antwerpse gemeenteraad zetelden, deden dat niet : zij spraken bestendig Frans.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Hancké, over een dergelijk punt kan men van mening verschillen. Dat draagt trouwens bij tot de openheid van het debat.

Ik spreek u niet tegen, maar in dat verband denk ik aan de woorden van Cuyt die zei : “Alles is politiek, maar politiek is niet alles”.

Het zelfstandigheidsgevoel bij de burgers had volgens mij evengoed kunnen ontstaan buiten vakbondsorganisaties, mutualiteiten en gemeenteraden en zonder politieke of parapolitieke gegevens. De verdienste van een aantal personen hebben ter zake een grote rol gespeeld.

Ik wil enkel duidelijk maken dat ik deze aangelegenheid op een andere manier benader en dat volgens mij zowel het een als het ander hebben bijgedragen tot een menselijke en sociale ontplooiing.

De heer L. Hancké : Mijnheer de minister-president, wellicht zitten wij op dezelfde golflengte.

De strijd die in de 19de eeuw door de intellectuelen werd gevoerd, leidde ertoe dat de vlam niet uitdoofde, maar de vlam laaide slechts op vanaf het ogenblik dat bepaalde organisaties zich massaal richtten tot de volksmens en daarbij zijn taal, het Nederlands, gebruikten.

Volledigheidshalve voeg ik eraan toe dat de overwinning van het Nederlands en de Vlaamse strijd in Vlaanderen definitief werd bezegeld vanaf het ogenblik dat de taal doordrong tot in de bedrijven. Dat is echter vrij recent, namelijk ongeveer 40 of 50 jaar geleden. Men zou het van hem niet hebben verwacht, maar Frans Van Cauwelaert vatte het boek van Lodewijk De Raet “Voor Vlaamse Volkskracht” ooit samen in de korte slogan : Vlamingen, wordt rijk ! Daarmee wou hij aangeven dat de “vervlaamsing” onvermijdelijk zou uitbreiden vanaf het ogenblik dat er economische kracht ontstond.

Dat proces heeft zich in Vlaanderen niet rechtlijnig of zonder frustraties voltrokken. Ik citeer opnieuw Hendrik De Man die in 1932 in de brochure “Socialisme en Nationalisme” schreef : “Het socialisme eist rechtsgelijkheid voor alle mensen, alle volken, alle talen. Daaruit vloeit wat de taalkwestie betreft de taalgelijkheid voort. Wij hebben nu eenmaal een eeuw van nationaal onrecht en vernedering achter de rug. Daaruit is stilaan de behoefte gegroeid niet alleen in eigen taal geregeerd te worden, maar zichzelf in eigen taal te regeren.” De idee van de culturele autonomie is dus eigenlijk ontstaan vanuit het Vlaams sociaal-democratisch gedachtegoed waarvoor figuren als Hendrik De Man, Camille Huysmans en Jules Destrée – deze laatsten hadden reeds in 1929 deze visie op het politieke terrein verwoord – de doctrinaire onderbouw hebben verschaft.

Wanneer ik de beide uitgangspunten, namelijk de universele menselijke natuur en de culturele verschillen, samen neem, dan begrijpt iedereen wellicht beter de formule die

Jaurès ooit heeft gebruikt : “Peu de nationalisme éloigne de la patrie, beaucoup d'internationalisme y ramène”. Wie het subtiel samenspel van beide begrippen begrijpt, beseft meteen dat wie open staat voor de wereld, ook open staat voor wat leeft in de eigen gemeenschap.

Ik ben bijgevolg erg tevreden over de aanpassingen in dit verband aan de tekst. Daarmee heeft men rekening gehouden met mijn waarschuwing destijds dat wij de term “culturele identiteit” niet als een neologisme voor “racisme” mogen gebruiken, als een ondoordringbare deur die de andere buitensluit. Culturele identiteit moet daarentegen de bevestiging zijn van onze fierheid over het feit dat wij volwaardig in de internationale gemeenschap kunnen optreden.

Mijn tweede opmerking gaat over de sociale waarden. Ik sluit mij aan bij de uitspraak van de heer Van Rompuy dat de sociale waarden, sociale deugden in deze samenleving echt nodig zijn, meer dan de individuele. Mijn inziens hebben acties zoals de back to basicscampagne van de Britse regering waarnaar de heer Van Rompuy heeft verwezen en waarvan hij afstand heeft genomen, niet veel zin omdat mensen slechts waarden en deugden beleven in de mate dat die ook gebaseerd zijn en gesterkt worden door de belangen. Ik citeer uit paragraaf 5 van het Charter van Quaregnon van 26 maart 1894 dat ik verleden week nog herlas voor mijn interview naar aanleiding van de honderdste verjaardag ervan : “De hervorming van het kapitalistisch systeem moet natuurlijk vergezeld gaan van bij komende hervormingen... op zedelijk gebied door het ontwikkelen van naastenliefde en het betrachten van de solidariteit”. Ook toen al besepte men dat de noodzakelijk door te voeren sociale en maatschappelijke hervormingen enkel efficiënt zouden zijn indien een daarbij horend waardegevoel groeide. In dit verband verwijs ik naar mijn stelling in het debat over de polen vrijheid en gelijkheid dat

Hancké

wij hier in september vorig jaar hebben gevoerd, dat voor de SP de individuele vrijheid als ontplooiingsmogelijkheid voor ieder individu het hoofddoel is en dat de gelijkheid daartoe het instrument is.

Mijnheer de minister-president, ik ben zo vrij even te wijzen op het debat dat we hier in september 1993 hadden over de polen vrijheid en gelijkheid. Ik had bij die gelegenheid de kans om te zeggen dat voor ons de individuele vrijheid, als ontplooiingsmogelijkheid, voor ieder individu het hoofddoel is en dat de gelijkheid daartoe het instrument is. Dat betekent dat deze samenleving voor ons in een bepaalde mate nog zelfs ongelijkheid kan vertonen omdat stevig nadruk leggen op de gelijkheid leidt tot de vermindering van de individuele vrijheid. Maar wat in deze spanning tussen die twee uitgangspunten belangrijk is, en toen had ik niet de gelegenheid om dat te zeggen, dat zij moeten worden overspannen door het gevoel van de broederlijkheid om het in termen van de Franse Revolutie uit te drukken, de ethiek dat deze waarden maar kunnen blijven functioneren indien ieder burger in deze samenleving het gevoel heeft dat hij aan de gemeenschap minstens evenveel moet teruggeven als wat hij daarvan ontvangen heeft. Dat lijkt mij een essentiële voorwaarde te zijn.

Ik heb vroeger in het grote debat in verband met de sociale en de fiscale fraude gemeend te moeten zeggen, en daarvoor waren goede gronden gelet op de omvang van de fraude, dat de fiscale fraude veel belangrijker was dan de sociale fraude en dus absolute voorrang moest krijgen. Ik ben wat rijper geworden en ik ben niet meer van die mening. Ik denk dat de sociale fraude een erg belangrijk element is in deze sociale samenleving, precies omdat het die solidariteit ondermijnt en wel door degenen die er in de eerste plaats behoefte aan hebben. We moeten te allen prijze proberen om een sociale frau-

de te bestrijden in het kader van de ethische waarde van de broederlijkheid die mij essentieel lijkt te zijn. Daarom verheugt het mij ook vast te stellen dat in de nieuwe tekst van 2002, op bladzijde 115, als één van de opdrachten van het onderwijs de opvoeding tot solidariteit aan jongeren wordt ingeschreven. Ik denk dat dit niet te vroeg komt en dat we er een zeer sterke behoefte aan hebben willen we een generatie hebben die zich niet installeert in de sociale verworvenheden en ze als een melkkoe beschouwen, die haar plaats heeft in de hemel, maar op de aarde kan worden gemolken. Ik denk dat dit een essentiële vereiste is om aan een aantal fundamentele verworvenheden echt vast te houden ten bate van degenen die er het meest belang bij hebben.

Mijnheer de voorzitter, ik kom tot een ander deel van mijn uiteenzetting dat in principe had moeten handelen over de financiering van de Vlaamse Gemeenschap maar waarvan ik nu vaststel dat we dit debat eigenlijk maar kunnen voeren in juni nadat de Hoge Raad van Financiën zal hebben uitgemaakt waar het tekort, dat hij voor de gemeenschappen en de gewesten heeft vastgesteld, zich precies situeert. Ik ben er trouwens van overtuigd dat de Vlaamse minister van Financiën het bij het rechte eind heeft en dat onze begroting in dat opzicht, na de rechtzettingen die er de jongste jaren zijn gebeurd, aan geen verwijt kan worden onderworpen. Als ik dat zeg dan maak ik mij nog wel over twee zaken ongerust. Ten eerste, als er een bijkomende nood aan besparing zou zijn en dat is niet onmogelijk gelet op het verschil in definitie van wat het tekort nu is — de ESER-definitie en de meesternorm — dat die ten koste van de inspanning voor de tewerkstelling en van het budgettaire evenwicht van de ondergeschikte besturen zou kunnen gebeuren.

Ik zal over die punten niet veel zeggen. Ik wens er alleen op te wijzen dat inzake de tewerkstelling, zelfs collega Platteau, sprekend namens

de VLD in het debat over de begroting, gezegd heeft dat een eventuele bonus van het Sint-Michielsakkoord voor bijkomende tewerkstelling moet worden aangewend. Ik neem aan dat de heer Platteau namens de hele VLD-fractie heeft gesproken en dat dit standpunt nog niet is veranderd. Ter zake is er dus tussen de klassieke partijen in dit halfroond een consensus.

Ik hoop dat, en ik leid dit af uit het antwoord van de minister-president op de interpellatie van collega Van Grembergen van een zestal weken geleden, mocht er nog een bonus ontstaan, hij voor bijkomende tewerkstelling zou worden aangewend, naast de 8,5 miljard frank die gereserveerd zijn, voor de jaren 1993 tot 1995. U kent onze bezorgdheid voor dit probleem. Ik hoop dat we op dit terrein geen tegenstellingen zullen creëren.

Wat de ondergeschikte besturen betreft hebben we in het afgelopen jaar, en dat is van belang voor de toekomst tot het jaar 2002, tweemaal een debat gehad over de groeivoet van het Gemeentefonds. Deze groeivoet bedraagt op dit ogenblik tussen de 4 en de 5 percent per jaar. Dat is natuurlijk veel als we dat plaatsen naast de 1,31 percent die we, voor de algemene begroting, zonder schokken mogen handhaven tot 2000 en daarna.

De lagere besturen hebben echter enorm ingeleverd onder de sabelhouwen die toenmalig nationaal minister van Begroting Verhofstadt in 1987 heeft aangebracht en waardoor bijvoorbeeld in 1993 de dotatie van het Gemeentefonds aan de gemeenten evenveel als in 1983 bedroeg, terwijl de inflatie inmiddels zeker 25 percent heeft bedragen. De gemeenten moeten dus zware achterstand inlopen. De SERV heeft op 17 februari 1994 een studie gepubliceerd met als titel: "De voornaamste vaststellingen en beschouwingen over de stedelijke problematiek van de schulduitgaven en de relatie tussen de centrumsteden en hun omge-

Hancké

ving". Op bladzijde 13 onder de titel "Gemeentelijke financiën" staat dat van een echte beheersing van de uitgaven moeilijk gewag kan worden gemaakt. Een paar bladzijden verder wordt vastgesteld dat alle gemeenten, zowel de twee grote centrumsteden als de 11 steden van categorie 2a en 2b en alle 295 overige, in toenemende mate hun belastingen hebben moeten verhogen en dat ze er dan nog maar amper in slagen om begrotingen in evenwicht in te dienen.

Ik wil er bijgevolg voor pleiten, de Vlaamse Raad heeft zich daarover zeer recent uitgesproken, om te streven naar het behoud van de groei-voet, althans gedurende enkele jaren, van het Gemeentefonds, het Bijzonder Fonds Maatschappelijk Welzijn, het Provinciefonds en het Investeringsfonds.

Het heeft natuurlijk weinig zin om eventuele financiële problemen van de gemeenschap af te wentelen op de lagere besturen. Dat valt na verloop van tijd toch weer op het hoofd van de Vlaamse regering terug. Ik spreek in dat opzicht ook als vertegenwoordiger van de stad waar ik altijd heb geleefd. Het is duidelijk dat de problemen van de centrumsteden aanzienlijk zouden verzwaren indien opnieuw aan het Gemeentefonds en aan de groei-voet ervan zou worden getornd.

Ik ben er ook niet voor dat men, uitgerekend voor de twee centrumsteden – naast wat in het Gemeentefonds voorzien is en alleen maar omdat hun problemen niet kunnen worden opgelost en bij verminderde groei-voet van het Gemeentefonds kunnen ze nog niet worden opgelost - nog aparte regelingen voor de twee grote steden zou moeten uitwerken. Ik denk bijgevolg dat het wenselijk is dat we deze groei-voet zouden behouden op een pakket dat ongeveer 8 procent van de totale begroting bedraagt.

Mijnheer de voorzitter, ik kom aan

het einde van mijn uiteenzetting. Als we de begroting over een langere termijn overlopen weten wij dat, indien in onderwijs en nu ook in welzijn, de uitgaven niet sterker kunnen worden gecontroleerd, de begroting zal ontsporen.

Dat betekent dat we op die twee sectoren, gelet op de groeiers die elders wachten, verplicht zijn inspanningen te leveren die, ik erken het graag, inmiddels voor een stuk onderweg zijn.

Vier jaar geleden groeide de onderwijsbegroting nog met 6 tot 7 procent; vandaag bedraagt de groei nog slechts 3 procent.

Wat de onderwijsbegroting betreft, verwachten wij, socialisten, dat de beheersing het resultaat zal zijn van een grotere autonomie, van een selectieve schaalvergroting, van een samenwerking tussen scholen en netten en vooral liefst van een andere financiering in de vorm van enveloppes. Wanneer wij op een of andere manier nog verder de concurrentie blijven aanzwengelen, zal de begroting van Onderwijs moeilijk nog verder onder controle kunnen worden gebracht.

Hoe belangrijk onderwijs in onze ogen ook is – en hieromtrent mag geen enkele twijfel bestaan – de drie grote uitdagingen die ons nog wachten zijn beslist de maatschappelijke achterstelling, het milieu en de mobiliteit, wat wij gemakkelijksheidshalve de drie M's noemen. Over mobiliteit zal collega De Mol straks het woord voeren.

Wat de maatschappelijke achterstelling betreft, zou het ons verheugen dat in het project Vlaanderen 2002 een nieuwe financiering voor de sociale huisvesting wordt vooropgesteld waardoor een hoger ritme voor het bouwen van sociale woningen in de toekomst mogelijk wordt gemaakt.

Laat mij toe even een kleine parentesis te maken. Een paar weken geleden was ik op bezoek bij de fractie

van de Partij van de Arbeid te Amsterdam. Tien jaar geleden was de prognose dat Amsterdam, dat toen 620.000 inwoners telde, zou teruglopen tot 540.000 inwoners. Nu, dus tien jaar later, bedraagt het aantal inwoners 720.000 als gevolg van een grootscheeps programma van sociale volkshuisvesting, zoals het in Nederland heet. Het Nederlandse Rijk heeft zich de moeite getroost om tussen de 20 en 30 miljard Belgische frank per jaar te investeren voor de bouw van een programma van telkens 5.000 woningen, overigens van architecturaal hoogstaande kwaliteit. Welnu, wil men een aantal noden binnen deze samenleving oplossen, dan zal de inspanning op het vlak van de sociale huisvesting moeten worden voortgezet.

Hetzelfde principe moet ook gelden voor welzijn en voor de rode draad in het onderwijsbeleid wat de democratisering van het onderwijs betreft zodanig dat op het vlak van huisvesting, onderwijs en zorgverlening essentiële hefboomen worden uitgebouwd. Als wij er, dank zij allerlei maatregelen die minister Detiège nu al op dit vlak neemt, dan ook nog zouden in slagen de werkloosheid enigszins terug te dringen, meen ik dat wij op een aantal essentiële instrumenten inbegrepen arbeid hebben kunnen inwerken ter verbetering van de situatie in Vlaanderen.

Er is ook een tweede uitdaging met betrekking tot het milieu. Ter zake wil ik eraan herinneren dat de zuivering van het oppervlaktewater wordt geraamd op 100 tot 150 miljard frank. De middelen van Aquafin zullen in drie jaar tijd verhogen van ruim 6 miljard frank tot 12 miljard frank. De sanering van vergiftigde gronden in Vlaanderen wordt geraamd op meer dan 200 miljard frank. Vlaanderen moet ook rekening houden met de zuivering van slib en baggerspecie, wat eveneens hoge kosten met zich zal brengen. Ook het afvalbeleid vergt veel geld waarvoor onze gemeenschap uiteindelijk zal moeten opdraaien.

Hancké

Collega Van Rompuy heeft mijns inziens volkomen gelijk wanneer hij daarstraks heeft gezegd niet te moeten denken aan een splitsing van de staatsschuld. Overigens, de filosofie van de financieringswet hield al een bijdrage in van de gemeenschappen in de schuldvorming ; bovendien zijn de overgedragen bevoegdheden dé grote groepen in de samenleving. Ik vrees dat wij niet in staat zullen zijn daaraan het hoofd te bieden indien wij niet kunnen blijven beschikken over de volheid van de ons toegemeten middelen.

Ter attentie van de collega's van de VLD wil ik ook nog het volgende zeggen. Wij blijven op onze honger zitten. Wij worden bijna behandeld als vulgair kiesvolk. Er worden steeds maar beloften gedaan die niet worden uitgevoerd.

Reeds lang geleden heeft de heer Denys een alternatief convergentieplan van de VLD aangekondigd. Ik voel mij als zuster Anna die wacht op de terugkeer van Blauwbaard !

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys : Mijnheer Hancké, ons alternatieve convergentieplan zal vlugger klaar zijn dan het meerjarenplan van mevrouw Demeester. Ik wil deze weddenschap met u aangaan. Als u verwijten stuurt inzake laattijdigheid moet u ze allereerst richten tot de Vlaamse regering.

Ik geef toe dat wij tijd hebben verloren omdat de uitgaven van de Vlaamse begroting niet economisch zijn geklassificeerd. Wij hebben het wel gedaan. Bij het opstellen van de begroting zijn wij tot een aantal zeer belangrijke vaststellingen gekomen, onder meer dat juist door die financieringswijze waarbij wij niet met een schuldenlast worden geconfronteerd, in Vlaanderen een consumptiefederalisme ontstaat. Ondanks de grote stijging van de inkomsten werd deze groei niet aangewend om schul-

den af te bouwen maar wel om de uitgaven nog sneller te laten groeien. Wanneer wij op dit vlak een vergelijking maken tussen de federale overheid en de Vlaamse overheid, kan men niet anders dan vaststellen dat Vlaanderen het geld uit deuren en vensters heeft gegoooid. Dit is de eerste vaststelling die wij hebben gedaan bij het opstellen van ons Vlaamse convergentieplan.

De heer L. Hancké : Mijnheer de voorzitter, ik neem met genoegen akte van de zoveelste belofte die de heer Denys aflegt. Ik geef hem ook de raad niet al te vlug met de conclusies, zoals hij ze nu formuleert, naar voren te komen.

Inderdaad, mijnheer Denys, er zijn nog een aantal punten die tegelijkertijd met het uitbrengen van uw convergentieplan moeten worden besproken. Bijvoorbeeld zou u met uw collega Beysen een robbertje moeten uitvechten over het punt 33 van het VLD-programma waarbij het Gemeentefonds zou worden afgeschaft. Maak ook eens uit hoe u uw chequesysteem zal laten werken. U spreekt al drie jaar over de trekingsrechten die iedere burger zou krijgen op welzijn, gezondheid, onderwijs ; ook daarvan is nog altijd niets in huis gekomen.

De heer A. Denys : Ook de Koning Boudewijnstichting spreekt over een chequesysteem !

De heer L. Hancké : Mijnheer Denys, u zijt kennelijk uw studiewerk aan het privatiseren !

Ik lees in de krant – en dat is een duidelijke illustratie van uw liberale privatiseringspolitiek – dat de Liefkenshoektunnel eerlang zal worden gedeprivatiseerd. Mijnheer de minister-president, -op die manier ben ik in de toekomst ook kandidaat voor de alternatieve financiering. Als ik de winsten mag houden en de eventuele verliezen afschrijven op de gemeenschap, dan ben ik duidelijk kandidaat.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, ik zal iets bondiger zijn dan de heer Hancké, wat geen afbreuk doet aan de interessante beschouwingen in het eerste punt van zijn uiteenzetting, namelijk over de identiteit en de eigenheid. Hij heeft er terecht aan herinnerd dat wij op 8 juni 1993 hierover met een aantal collega's een belangrijke gedachtenwisseling hebben gehad.

Mijnheer de minister-president, wij hebben op 21 maart en op 8 juni 1993 uitgebreid van gedachten gewisseld over onze inhoudelijke opmerkingen en kritieken op het project "Vlaanderen - Europa 2002".

Onze opmerkingen gingen in twee richtingen.

Ten eerste, vonden wij het nuttig en interessant dat ook de uitvoerende macht een oefening doet over langetermijnplanning. Oefening baart niet altijd kunst, ook niet in de politiek, maar een regering kan wel een poging ondernemen. Wij zullen blijven discussiëren over elke visie op lange termijn, ook al komt die van de regering, ook al maken wij deel uit van de oppositie. Dat heeft niets te maken met constructieve oppositie, maar wel met constructieve politiek.

Wij hadden eertijds harde kritiek op de inhoud van het voorliggende document, dat volgens ons nog te veel een opsomming was van verschillende departementen, van verschillende visies en dat te weinig integratie en te veel tegenspraken bevat. Een aantal tegenspraken zijn weggefallen, maar er zijn er nog veel overgebleven. Ik zal daar niet in detail op ingaan.

In het document wordt er te veel aan projectie gedaan, soms met idyllische formuleringen voor het Vlaanderen in 2002. Het bevat geen project.

Ik herhaal een aantal meer uitgewerkte kritieken. In een aantal domeinen en hier heeft de heer Denys, of wij het nu betreuren of niet, wel

Geysels

gelijk – worden geen politieke keuzen gemaakt. Wij zien niet in welke politieke keuze er hier gemaakt wordt tussen duurzame ontwikkeling – de definitie van het Brundtland-rapport – en een aantal klassieke economische instrumenten. Die twee sluiten elkaar uit. Er moet dus worden gekozen.

Zo is het hoofdstuk Milieu niet compatibel met wat er staat met betrekking tot het Werkende Vlaanderen. Ik heb begrip voor compromissen – dat heb ik de jongste jaren wel geleerd – en voor fantasierijke uitgangspunten die naast mekaar staan, maar ik kan zelfs niet met een aantal goede bedoelingen – vanuit de oppositie het Werkende en het Leefbare Vlaanderen toch niet in één enkel concreet project met mekaar in overeenstemming te brengen.

Duurzame ontwikkeling vereist een aantal richtlijnen voor de uitbouw van de economie en voor de manier waarop men de energievoorziening en ruimtelijke ordening plant. In een aantal gevallen vind ik wel de definitie terug en in een aantal gevallen zelfs voorstellen tot uitwerking, maar in andere gevallen stuit ik op tegengestelde visies.

Dan komt men tot tegenspraken, waarbij enerzijds wordt gepleit voor een conservatieve – in de goede zin van het woord – opvatting over het behoud van schaarse open ruimten, over het behoud van de ruimtelijke ordening, maar anderzijds, op een openlijke en misplaatste creatieve wijze, voor de uitbreiding van de grote infrastructuurwerken, van het wegennet, enzovoort. Het is het een of het ander, zeker als we “nieuwe sporen willen bewandelen”.

Een andere opmerking had betrekking op de schoorvoetende, bescheiden voorstellen rond de nieuwe politieke cultuur. Over het hoofdstuk “Cultuur” waren wij, zoals de minister nog wel weet, niet bijzonder tevreden, onder meer omdat wij op

7,5 bladzijden wel 87 keer het woord “moeten” hebben gevonden. Er kon weinig, maar er moest veel. Het bevatte alleszins een aantal concrete voorstellen in verband met de ontzuiling. In het kader van de voorstelling van het nieuwe project meende ik dat het ook de taak was van de regering om ook dat deel, dat toch fundamenteel te maken heeft met de essentiële breuklijk rond politieke democratie, te ontwikkelen.

In de laatste visie, ook in Onderwijs, is dat punt afgevlakt. Er is dus wel een verandering, maar geen verbetering.

Tenslotte had onze kritiek betrekking op de bepaalde manier waarop de woorden “identiteit” en “eigenheid” werden ingevuld en op een aantal domeinen werden toegepast. Na de discussie van 8 juni is dat in een relatief kader gestoken en hiermee bedoel ik dat dit begrippen zijn die moeten worden gerelativeerd in plaats van de speerpunt uit te maken van een bepaalde politieke discours. Daaraan is in deze tekst voor een deel tegemoet gekomen. Als we de begrippen “identiteit” en “eigenheid” zoals ontwikkeld in het laatste document, vergelijken met een aantal belangrijke dossiers zoals de Vlaamse verankering en het energiebeleid stellen wij vast dat wij nog niet helemaal op het juiste spoor zitten. Ik kom daar straks nog op terug.

Tot zover een aantal kritieken die wij toen hadden en die wij nu terugvinden. Wij hebben een beknopt evaluatieboekje opgesteld naar aanleiding van de laatste editie van het document die ons is bezorgd.

De minister-president heeft op 8 juni – en tijdens interviews die hij voor deze datum heeft gegeven – gezegd dat het de bedoeling was met dit project in Vlaanderen een mobilisering op het niveau van de geesten te brengen. De heer Hancké drukt het zo uit : “Sterf oude vormen en gedachten”. Ik heb in de pers van deze mobilisatie weinig gemerkt. Er

zijn daarover weinig discussies gevoerd. In een aantal belangrijke opinie- en maandbladen, die toch essentieel zijn in het politiek-culturele debat in Vlaanderen, is daarover in de maanden na 8 juni weinig verschenen. De mobilisatie is er niet gekomen. Het maatschappelijk debat dat de minister-president had aangekondigd en dat hij vurig wenste over het soort Vlaanderen dat wij willen, over de kwaliteit van de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse politieke structuren na het Sint-Michielsakkoord is er evenmin gekomen. Het gaat hier toch om essentiële vragen. Ik denk dat ik hiermee zelfs de heer Coppieters citeer die zei dat het vooral gaat over de invulling, over de kwaliteit van het huis. Ik zal de schuldvraag over het uitblijven van dit debat niet stellen, daarover kan lang worden gediscussieerd. Ik constateer samen met u dat dit document toch niet de nodige input gehad heeft om het debat op gang te brengen.

Ik heb eveneens kunnen vaststellen dat u niet veel reacties hebt ontvangen, noch vanuit de politiek-sociaal-economische wereld, noch vanuit de politieke opinie. Ondanks alle goede wil kan niet worden ontkend dat de verhoopde reactie is uitgebleven. Dit is tevens te merken aan de veranderingen in het document. Indien er veel reacties waren gekomen, had het document er anders moeten uitzien. Waarschijnlijk zijn er dus weinig reacties gekomen en hebt u geen enkele reden gezien om het document – hoewel u het bij het debat had aangekondigd – fundamenteel te veranderen, hierbij rekening houdend met pertinente opmerkingen die zowel binnen als buiten de Raad zouden zijn gemaakt.

Ik heb het oude en het huidige boekwerk met elkaar vergeleken, al bestaat er ongetwijfeld boeiender lektuur. Mijnheer de minister-president, ik heb weinig belangrijke veranderingen gemerkt, rekening houdend met het debat van 8 juni 1993 en met de opmerkingen die in de

Geysels

commissie werden gemaakt door leden van de regeringspartijen. Bij die gelegenheid heeft de heer Hancké gezegd dat het document moest worden veranderd en gepolijst. Ik heb dit niet in het nieuwe document teruggevonden.

Wel heb ik genoteerd dat Brussel terecht een aparte en meer zelfstandige positie krijgt. In het hoofdstuk Cultuur — dat bijna volledig is veranderd — wordt er met nog meer nadruk op gewezen dat er in Vlaanderen geen plaats is voor xenofobie, racisme, onverdraagzaamheid of bekrompen beslotenheid. Ik waardeer deze verandering.

Ook in de welzijnssector kunnen er veranderingen worden geconstateerd. Buiten het afzwakken of het verschillend benaderen van de rol van de provincies — een discussiepunt na de publikatie van het boek — zijn er weinig echte veranderingen.

Ik begrijp daarom niet dat u de moeite hebt gedaan om opnieuw een boekwerk te presenteren, waarin geen nieuwe aanzetten noch vertalingen van de kritieken kunnen worden teruggevonden, maar waarover nu opnieuw een debat wordt gevoerd. Met dit boekwerk en met de bescheiden reacties kunnen uw pretenties betreffende de hoop op een maatschappelijke discussie niet worden waargemaakt. Dit is een belangrijke negatieve evaluatie van uw inspanningen.

Dit document zal in zijn huidige vorm wellicht worden begraven na het beëindigen van de discussie in deze Raad.

Men kan zich afvragen of het wel zin heeft om al deze plannen te bestuderen en in de vorm van een boek uit te geven wanneer het maatschappelijk resultaat zo mager uitvalt. Deze vraag geldt niet enkel voor de Vlaamse regering, maar evenzeer voor de Vlaamse Raad.

Kortom, buiten het feit dat er weinig veranderingen in het document kun-

nen worden teruggevonden, moeten wij een aantal denkrichtingen in dit werk toetsen aan een aantal concrete gevallen die zich tussen 8 juni van vorig jaar en nu hebben voorgedaan. Een project voor de toekomst wint aan geloofwaardigheid naarmate de dossiers geïnspireerd worden door de lange-termijnvisie en de fundamentele criteria zoals omschreven in het boek Vlaanderen-Europa 2002.

Voorts wil ik het hebben over de discussie die de jongste maanden werd gevoerd rond de verankering, in het bijzonder naar aanleiding van de privatisering op federaal niveau van de Nationale Investeringsmaatschappij, wat ook te maken heeft met de discussie rond de privatisering van een belangrijk deel van het energiebeleid, met name Distrigas.

De manier waarop de discussie door de Vlaamse regering en vooral door de minister-president werd aangezwengeld en de bepalingen omtrent energie in het plan Vlaanderen-Europa 2002 wijzen op een gevaarlijke discrepantie. Bij het doorlezen van de documenten van de jongste maanden over de verankeringsdiscussie in de Vlaamse Raad herinnerde ik mij het essay dat professor De Wachter twee jaar geleden publiceerde met als titel “De natie van nationalisme naar post-nationalisme” : “Het enige wat ons rest om te verdedigen als er geen ideeën meer te verdedigen zijn, is de idee zelf van het wij tegen de dreigende andere.”

De heer Schiltz is het hier blijkbaar niet mee eens. Professor De Wachter neemt in dit essay afstand van wat hij een misbegrepen cosmopolitisme noemt.

De heer H. Schiltz : Mijnheer Geysels, ik schudde het hoofd omdat dit een summier vertaling is van één van de meest fundamentele basissprincipes van de dieptepsychologie. De mens draagt een gespletenheid in zich : hij wil zich tegelijkertijd conformeren en distingueren. Men heeft de behoefte om zich tegen anderen af te zetten, maar tegelijker-

tijd wil men ook ergens bijhoren. Dit is de dualiteit van het menselijk wezen. Deze dualiteit is te merken in een voetbalploeg, in een vissersvereniging. Overal waar mensen samenleven, is het fenomeen van aantreking en afstoting aanwezig. Ik vraag mij echter af of men ook de sprong kan maken naar de Vlaamse identiteit.

De heer J. Geysels : Dit is niet wat professor De Wachter beweert. Hij legt de nadruk op het feit dat de tendens bestaat dat men gemakkelijk vlucht in het idee zelf van “wij tegen de andere” wanneer men slechts weinig fundamentele ideeën te verdedigen heeft. Afsluiten betekent immers niet opsluiten.

Professor De Wachter probeert te zeggen dat men het feit dat men weinig vernieuwende ideeën heeft over energie en energievoorziening, gemakkelijk kan verhullen door het zich verzetten tegen een Franse overheersing van de energiesector.

Hieraan dacht ik toen ik het debat aanhoorde. De minister-president en de andere ministers hebben bij de verdediging van hun verankeringsidee terecht gezegd dat er een bepaalde invloed zou worden versterkt wanneer de federale regering euthanasie pleegt op haar beperkte invloed op de energiesector. Het ging met name over Tractebel, die via de Generale en Suez inderdaad in Franse handen is gekomen, en die over een quasi-monopolie beschikt in sommige sectoren van de energievoorziening, zoals het monopolie van 93 tot 94 percent in de elektriciteitsvoorziening. Er zijn dus wel degelijk redenen tot ongerustheid indien in deze uiterst belangrijke sector — zowel op het niveau van de consument als op het niveau van de energiepoltiek, van de economische politiek en vanuit de optiek van de duurzame ontwikkeling — de privatiseringsoperatie nog wordt versterkt.

De regering gaat het politiek gevecht aan met deze fundamentele indrin-

Geysels

ging van Suez in de energiesector omdat deze indringing een hypotheek legt op een aantal fundamentele opties en wijzigingen in het energiebeleid. Vlaanderen beschikt op dit vlak over belangrijke bevoegdheden, onder meer met betrekking tot het REG-beleid. Dat is de reden waarom wij ons verzetten tegen deze indringing.

Het verzet tegen de Fransen had dus te maken met de dreigende hypotheek op het volwaardige beheer van de eigen beleidssectoren die wij op een ander vlak willen plaatsen. Wij willen een breuk maken met de energiepolitiek zoals die door de federale regering en door de Vlaamse regering is gevoerd.

De voorzitter : De heer Schiltz heeft het woord.

De heer H. Schiltz : We hoeven toch niet allen inhoudelijk akkoord te zijn over de energiepolitiek. Wat belangrijk is, is dat we de keuzes die we democratisch willen maken ook daadwerkelijk kunnen maken. Om die reden kan het niet dat een monopoliehouder boven onze hoofden heen en buiten onze grenzen beslist. Men moet zijn politieke bewegingsvrijheid behouden. Dat is essentieel voor het verankeringsbeleid.

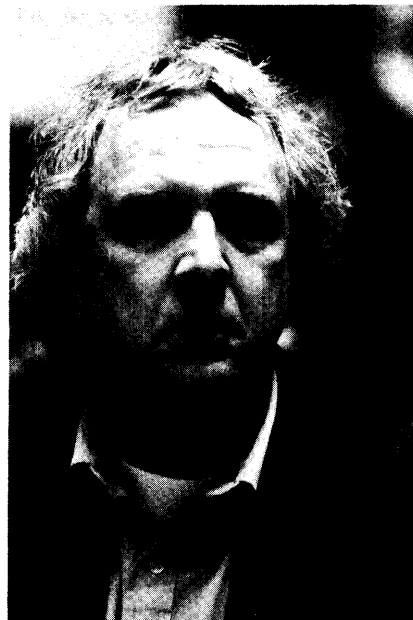
De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels : Ik heb niet gezegd dat wij het allemaal eens moeten zijn over de inhoud van de nieuwe politiek die de Vlaamse regering wil voeren op het vlak van het nationaal energiebeleid. Mijn bemerking is, die vond ik eveneens terug in het citaat van professor De Wachter, dat er zeer veel gediscussieerd werd over de problemen die de komst van Tractebel met zich mee zou brengen, maar zo weinig over die vernieuwde energiepolitiek waarvoor wij op een aantal terreinen exclusief bevoegd zijn. Dat is in het debat weinig of niet tot uiting gekomen. Dat is wat mij enerzijds frustrereert, maar wat

mij anderzijds doet terug denken aan woorden als identiteit, eigenheid, Vlaamse verankering, enzovoort. Dat is niet het relativiseren van het begrip identiteit. Dat is een andere visie op het politieke discours. Dat is voor ons essentieel. Wij vragen ons dus af waarom in dat debat rond het beleid inzake rationeel energiegebruik, het probleem van de vermindering van de CO₂-uitstoot, de bevordering van energiebesparende productieconsumptieprocessen, het convenant met de energiesector, enzovoort de jongste jaren een geweldige windstilte heerst. Dan komen we bij de discrepantie over te grote verhalen over de verankering en te kleine daden in verband met de eigen energiepolitiek. Op de trom roffelen tegen het Franse Tractebel, maar verstommen als het er op aan komt een eigen energiepolitiek te voeren. Op dit punt citeer ik nog even Frans De Wachter die zegt dat wie niet in staat is te handelen vanuit een bepaaldheid van een politiek idee of om zich te mobiliseren rond een bevrijdend project zoals een duurzaam energiebeleid, nog altijd zijn toevlucht kan nemen tot dat discours van "wij tegen de anderen". En dan wordt verankering een reddingsboei, een gebrek aan autonoom denken, het zich verbergen achter de schutting van het Vlaamse belang. Dan wordt identiteit eigenlijk ook een schuttingwoord. Dat is de bedenking die wij hier wilden maken wat betreft identiteit zonder terug te vallen op de discussie van 8 juni waarbij wij wat u zegt, mijnheer de minister-president, rond identiteit en eigenheid in uw document trachten te toetsen aan de werkelijke situatie. Wat blijkt, is dat men bij een belangrijk politiek dossier in een gevaarlijke discrepantie valt. Op de Vlaamse trom roffelen tegen Tractebel is terecht, maar heeft als voornaamste reden het feit dat een buitenlands monopolie een hypotheek legt op een fundamenteel energiebeleid, in onze ogen een ecologisch energiebeleid maar staatkundig een eigen energiebeleid.

Ik doe nog een stapje verder. In diezelfde periode stel ik minister De Batselier vragen over de perverse ontwikkelingen in de sector van de afvalverwerking en waarbij nota bene een Franse firma met de naam Tractebel via twee belangrijke onderaannemers het monopolie schijnt te krijgen in de sector van de afvalverwerking. Het gaat om een nieuwe sector waarvan wij hopen dat bij het beleid niet in de Belgische ziekte zal worden hervallen. Zo krijgen wij natuurlijk een totaal ander beeld rond de discussie van de verankering. De tendens bestaat om zich druk te maken over de buitenlandse aanwezigheid op het niveau van de energie. Via Watco en Fabricom krijgt datzelfde Tractebel het monopolie in verband met de afvalverwerking. Wij zullen over enkele jaren met vragen zitten over de afhankelijkheid van de politiek van een aantal machts- en drukingsgroepen in die sector.

Dit, minister-president ter illustratie dat wij ons ondanks dit document

Van Agalev-fractie leider Jos Geysels kreeg het werkstuk Vlaanderen-Europa 2002 een onvoldoende

Geysels

zorgen maken omtrent een aantal ontwikkelingen in de samenleving waarop dit document te weinig antwoorden geeft. Deze uitdagingen noemen wij nieuwe breuklijnen in de samenleving. Deze breuklijnen hebben te maken met de verhouding mens-natuur : een fundamentele breuklijn omdat ze te maken heeft met bestaansvoorwaarden van mensen hier en vooral meer en meer in de Derde Wereld. Met de verhouding tussen mensen onderling. Wij denken hier aan de dualisering van de samenleving, aan het verschil tussen samenleving en maatschappij, aan de vorm waarin mensen in Vlaanderen samenleven en over de manier waarop die samenleving is gestructureerd.

De derde belangrijke breuklijn is deze tussen de mens als burger en de vormgeving van de politieke democratie. Op die terreinen verwacht ik dat men doordent in plaats van op te sommen, doelstellingen formuleert en de instrumenten die men gebruikt, herdenkt. Dat is een discussie die wij al enkele malen met de heer Van Rompuy hebben gevoerd. Wanneer wij het er over eens zijn dat er nieuwe breuklijnen zijn, dat er politieke antwoorden moeten worden gevonden dan moeten wij ook vragen stellen bij een aantal politieke instrumenten omdat zij niet meer beantwoorden aan een aantal nieuwe werkelijkheden zoals het BNP als graadmeter.

Meer en meer economen geven toe dat het BNP als graadmeter voor de welvaart van een land een deel is van het probleem eerder dan een instrument om een oplossing te vinden.

Uit het oogpunt van nieuwe breuklijnen en nieuwe uitdagingen krijgt de staatsschuld een andere dimensie. Minister De Batselier verklaart dat het primair herstel van de duinen aan de kust 7,5 miljard frank zal kosten. De campagne van OVAM met betrekking tot het opkuisen van het zwerfvuil langs de autowegen – wat

gewoon verplaatsen is – kost 125 miljoen frank. De primaire sanering van de vervuilde sites in Vlaanderen – wat gewoon verplaatsen is – kost volgens OVAM 280 tot 300 miljard frank. De maatschappelijke kost van het wegverkeer in Vlaanderen alleen al bedraagt 180 tot 200 miljard frank.

Ik weet dat wij dit alles niet kunnen “monetariseren” maar dit brengt de discussie over de staatsschuld toch wel in een ander perspectief.

Wat bedoel ik hiermee ? Niet dat de staatsschuld niet bestaat of dat de staatsschuld niet moet worden bestreden. Schuld legt namelijk een asociale hypotheek op de politiek en op de samenleving.

Ik pleit wel voor het herdenken van een aantal instrumenten. Dat verwacht ik dan ook van een toekomstproject. Ik verwacht andere doelstellingen en andere politieke antwoorden.

De heer Van Rompuy heeft gelijk dat dit ook te maken heeft met de ethische discussie. Een voorbeeld. Er zijn mensen die niet de gelegenheid hebben gehad om te studeren of die niet in aanmerking komen volgens een bepaalde opvatting van de organisatie van de economie. Die groep mensen valt er dus buiten. Dualisering noemt men dat. Dit is een ethisch probleem. Daar moet de politiek een antwoord op geven.

De sprong die men maakt van de ethische criteria die men in zijn relaties in het dagelijks leven hanteert en het zomaar extrapoleren naar de politiek vind ik echter gevaarlijk.

Zo beland ik opnieuw bij de motie die bijna was goedgekeurd en die werd ingediend door het Vlaams Blok met betrekking tot den Vrijen Courant.

Ik heb die nog eens grondig doorgenomen. Die motie ging niet over

ethiek of het recht van iedereen in de samenleving om voor een gedeelte “zijn eigen huisethicus” te zijn.

Die motie was een vraag naar censuur. Ze wilde namelijk dat de overheid zou ingrijpen in teksten, gepubliceerd door privé-organisaties naar aanleiding van een bepaald probleem.

Ik begrijp de heer Van Rompuy niet die deze motie toen verdedigde. Uiteraard heeft men het recht om op politiek vlak kritiek te geven op een beleid waarmee men het niet eens is.

Beslissen dat volgens andere ethische criteria en politieke evaluaties de overheid of de staat zou moeten ingrijpen in de publikatie van documenten – gewoon omdat ze rechtstreeks of onrechtstreeks subsidieert – lijkt me een gevaarlijke opvatting te zijn van het begrip “overheid” of “staat” en lijkt me een slechte vertaling te zijn van het recht introduceren van ethische criteria en politiek handelen. Daarover ging het meningsverschil toen en ook nu.

Mijnheer Van Rompuy, ik ben het totaal niet eens met uw opvattingen over AIDS. Maar toen ging de discussie over het behoud van de scheidingslijn tussen de opvattingen die men heeft en het extrapoleren, en over het feit dat minister Detiège zou moeten ingrijpen bij de auteurs en de redactie van den Vrijen Courant. Dat is een gevaarlijke evolutie.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer E. Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, ik wil de discussie niet opnieuw houden, maar in de publikatie van den Vrijen Courant staat met betrekking tot drugs nergens dat ze schadelijk zijn voor de gezondheid. Er wordt alleen maar vermeld hoe ze te gebruiken en te consumeren en welke de voor- en nadelen zijn. Als de Vlaamse Gemeenschap een publicatie voor jongeren op 100.000 exemplaren verspreidt, dan is mijn fractie van mening dat ze me-

Van Rompuy

de verantwoordelijk is en dat er toezicht moet worden gehouden. Meer moet men er niet achter zoeken. Agalev bijvoorbeeld is voor het legaliseren van soft drugs.

Mijnheer Geysels, uw fractie is heel repressief als het gaat over milieu maar niet meer als het gaat over de persoonlijke levenssfeer. Uw fractie is op dat vlak voor heel grote vrijheid.

Ik citeer uit een artikel over Kurt Cobain van Nirvana in de Financieel-Economische Tijd : "Naast de verloederding van de steden was er de AIDS-dreiging waardoor het zoveel moeilijker werd om de vrije liefde te belijden, en er was vooral geen enkel moreel gezag meer. De traditionele gezinsstructuur werd in de jaren tachtig verbrijzeld door echtscheidingen, en ouders die hun kinderen aan hun lot overlieten. Angst, frustratie, onzekerheid, cynisme werd het deel van een hele generatie adolescenten, waarop sociologen de term "X-generatie" plakten." De grote slogan was : "Entertain us". Einde citaat.

De politiek moet ook voor maatschappelijke problemen een morele boodschap durven brengen, niet alleen een technische. Dat wil niet zeggen dat politiek een moraal moet opdringen, maar zij moet wel een waardenboodschap durven brengen. Wanneer wij zo'n boodschap durven brengen, dan worden wij in een hoek geduwd. Dit stoort mij ! Beseft u dan niet dat de toekomst van een hele generatie op het spel staat. Een ethische boodschap is essentieel voor de jeugd, het maakt deel uit van onze Vlaamse cultuur en eigenheid. Heel wat Vlaamse jongeren gaan overigens niet akkoord met wat in de media en door bepaalde groepen over drugs en sex wordt verteld, maar hun mening komt zelden aan bod. Ik stel ook vast dat de groenen zeer streng zijn wat de natuur betreft, maar veel liberaler inzake drugs en de persoonlijke vrijheid. Die tegenstelling stoort mij en ver-

ontrust mij. Anderzijds stel ik vast dat men in Amerika vergeleken bij vroeger, strenger begint op te treden en dat bij ons Frans Verleyen in Knack op het persoonlijke vlak minder liberaal denkt dan een tijd geleden.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels : Agalev meent dat een project als Vlaanderen-Europa 2002 onderwerp van gesprek moet zijn in de Vlaamse Raad en daarbuiten. Mijnheer de minister-president, op 8 juni 1993 hebt u aangekondigd dat u "binnen de kortste keren een concreet beleidsdocument aan de Raad zou voorleggen". "Binnen de kortste keren" hebben we niets gezien en het document was evenmin "concreet".

Minister-president L. Van den Brande : U moet toch een onderscheid maken tussen een ruim strategisch plan en het dagdagelijkse beleid. U kunt toch niet ontkennen dat voor de meest verschillende sectoren beleidsbrieven werden uitgebracht, wat toch neerkomt op een concrete uitwerking van het algemeen strategisch plan. De evaluatie kan natuurlijk positief of negatief zijn. Ik geef toe dat er geen algemene beleidsbrief is gekomen, maar wie zegt dat dat niet het geval zal zijn in de toekomst.

De heer J. Geysels : Mijnheer de minister-president, ik ondervroeg u niet zozeer over uw intenties voor de toekomst. Ik wou alleen weten waarom uw intenties van het verleden niet werden uitgevoerd. Maar goed, ik zal niet terugkomen op mijn vragen in de mate dat het mij mogelijk was, heb ik uw antwoord begrepen.

Mijnheer de minister-president, wij zullen blijven ingaan op uw uitnodiging in de zeer korte toelichting die u bij dit debat hebt gegeven. Wij zullen te allen tijde uw voorstellen – concreet of minder concreet, op korte of lange termijn – blijven be-

kritisieren en steunen als het kan. Wij zullen de politieke discussie niet uit de weg gaan. U kunt dus op onze oppositie rekenen, al vrees ik dat met deze verbeterde versie van het project Vlaanderen-Europa 2002 het debat zal uitdoven. Van Vlaanderen 2002 zal misschien alleen maar de wielerploeg overblijven.

Met de afschaffing van het dubbelmandaat in 1995 zal Vlaanderen geconfronteerd worden met een volwassen Vlaamse democratie die op een totaal volwassen wijze gestalte zal kunnen geven aan de inhoud van deze democratie en op dit stuk dringt de tijd zeker. De Vlaamse Raad en de Vlaamse regering moeten dringend gestalte geven aan de Vlaamse politieke democratie. Daarover bestaat helaas nog te veel vaagheid.

Ik wil besluiten met de oproep die ik al in het uitgebreid bureau heb gedaan. Om de Vlaamse democratie gestalte te geven, nodig ik alle fracties uit om de rol van het Vlaamse parlement, de Vlaamse participatie in de democratische inspraakstructuren te hertekenen, om te voorkomen dat we de tradities van het Belgisch huis zo maar zouden overnemen. De tijd van de alibi's is voorbij. "Ons smakken klinkt verrukt, maar onze kaken plakken", schrijft Geert Van Istendael. Ik hoop dat dit voor ons niet zal gelden.

De voorzitter : De heer Schiltz heeft het woord.

De heer H. Schiltz (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, ik ben de hekkensluiter in dit debat, dat ik bestempel als een hoffelijke gedachtenwisseling en een vrijblijvend colloquium.

Men had wellicht verwacht dat ik een harde analyse zou maken van de huidige begroting van de Vlaamse regering en dat ik de inhoud ervan zou vergelijken met de inhoud van de visie Vlaanderen 2002. Dit debat is echter uitgedroogd tot een hernieu-

Schiltz

we reflectie op het initiatief van de Vlaamse regering. Dergelijk debat is niet onnuttig, was het maar om vast te stellen of men het binnen deze Vlaamse Raad, over de partijgrenzen heen over, een aantal dingen eens is.

Mijnheer de voorzitter, Vlaanderen is een kleine gemeenschap en beschikt over beperkte middelen. Niet-tegenstaande wij moeten beseffen dat wij met onze 6 miljoen Vlamingen slechts een stip op de landkaart zijn, moeten wij ons toch bezinnen over de toekomst van deze kleine gemeenschap. Voor de 6 miljoen Vlamingen is Vlaanderen het existentiële samenlevingsverband. Zes miljoen mensen zijn in dit gebied samengebracht door tal van omstandigheden zoals de geschiedenis, het toeval of de sociaal-economische omstandigheden waaronder de geïntegreerde migranten sinds de veertiende eeuw.

Mijnheer de minister-president, u moet de verantwoordelijkheid opnemen voor deze zes miljoen Vlamingen. Zonder een duidelijke en betrouwbare politieke omkadering lopen deze mensen het risico geatomiseerd en gealiëneerd te worden in een internationale schaalvergroting die voordelen heeft zoals begripsverruiming maar ook gevaren inhoudt zoals ontworteling, vereenzaming en het verlies van houvasten die sterk uitgedund zijn door het wegvallen van de ideologische referentiekaders.

Ik verheug mij dat een van de drie basisprincipes weerhouden wordt. Ik citeer uit de inleiding : " . . . een Vlaanderen dat voor de Vlamingen door de rest van Europa en door de internationale gemeenschap in zijn eigenheid wordt herkend en erkend". De Volksunie verheugt zich hierover omdat mijn fractie, met een zeker voldoening, vaststelt dat deze tekst reeds gebruikt werd bij de regeringsverklaring van de eerste Vlaamse regering. De eigenheid was

de band die van deze eerste consensusregering, ondanks de vele innerlijke spanningen, een ploeg maakte.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, deze Vlaamse eigenheid zorgt ook voor een aantal problemen binnen de kleine gemeenschap van zes miljoen Vlamingen. Collega Hancké heeft gelijk dat alle mensen verenigd zijn door de universele natuur van de mens. De individuele mens kan in zijn geest en handelingen echter moeilijk het hele universum omspannen. Ondanks onze universele natuur leven wij in bepaalde kringen die in onze directe omgeving ontstaan en uitdeinen tot grotere dimensies. Binnen de universele menselijke natuur ontstaan groepsverbanden van mensen waarbinnen de gehechtheid aan de taal, de gemeenschappelijke afkomst en lotsbestemming een belangrijke rol spelen.

Ik herinner me wat Patricia Carson enkele jaren geleden zei tijdens een colloquium dat we met de Werkgemeenschap Vlaanderen Morgen hadden georganiseerd. Ze had het over de Vlaamse volksaard : wat houdt dat in ? Men kan er boeken over schrijven, maar in feite heeft deze discussie niet veel om het lijf. Patricia Carson maant ons aan het hoofd er niet over te breken, er geen energie aan te verspillen. Ze stelt voor aan een bezoeker uit Engeland of Duitsland te vragen of hij hier een volk aantreft met een eigen identiteit. Ongetwijfeld verklaart die ons voor gek, want alles is doordrongen van die Vlaamse eigenheid. Het is een feitelijk, existentieel gegeven, dat geen meerwaarde creëert ten aanzien van onze burens die in hun eigen kringen leven -Fransen, Walen, Duitsers of eender wie- maar dat toch wel belangrijke consequenties meebrengt.

De klassieken leerden ons dat de mens een „zoon politikon” is, dat de medemenselijkheid van de universele natuur deel uitmaakt, maar zich tevens op het terrein concretiseert. We kunnen niet zonder de anderen die ons omringen, zelfs met het oog

op onze universele menselijke ingesteldheid. De mens leeft nu eenmaal gegroepeerd, in kringen. Dat veronderstelt normaal ook een zeker territorialiteitsbegrip, denk maar aan het Joodse volk bij wie dit totaal ontbreekt en dat toch krampachtig zoekt naar een vorm van verankering, met alle gevolgen vandien. Alhoewel er geen meerwaarde kan zijn ten aanzien van anderen binnen een leefgemeenschap door dat gevoel van medemenselijkheid, is het in stand houden en goed organiseren van de kring een ethische consequentie van dat existentiële besef. De kring moet een mentale haven zijn waarin elk individu zich vrij, veilig en verzorgd kan voelen. We kunnen veel moraliserend geklets, haarklieverij en overdreven angstvalligheid vermijden door gewoon toe te geven dat er een Vlaams volk bestaat en dat dit feit gevolgen heeft die in alle rust moeten worden bekeken. Van daaruit kunnen we de grotere perspectieven van die universele menselijke natuur beleven.

Ik herhaal met dit alles alleen wat August Vermeylen ooit schreef. Ik raad iedereen aan eens wat meer van deze man te lezen en niet alleen de veelal misbruikte slogan " Vlaming zijn om Europeër te worden" in de mond te nemen. Het artikel waarin deze zin voorkomt, heeft een brandende actualiteitswaarde, alsof het vandaag werd geschreven. Hij zegt ook dat men zich niet moet opblazen als een kikker om een os te worden, een Vlaming is niet beter dan een ander, maar als men iets wil zijn, dan moet men beginnen met wat men is. Tracht niet je eigen wezen te verloochenen om iets anders te worden. Hij verwoordt dit op een zeer lucide, rationele manier en helemaal niet zoals we het van een romantische flamingant van de vorige eeuw zou verwachten. August Vermeylen staat ook nu nog garant voor verfrissende lectuur.

De Vlaamse identiteit van het Vlaamse volk is dus een feit, maar we moeten ervoor zorgen dat die ge-

Schiltz

meenschap van zes miljoen mensen behoorlijk is georganiseerd zodat zij als dusdanig een houvast kan bieden aan de individuen die er deel van uitmaken. De wisselwerking binnen de gemeenschap vormt de kern voor het functioneren van dat kader in het grote internationale geheel. Daar ligt een van de meest fundamentele taken van een Vlaams bewind – liberaal, socialistisch of een ander.

Daarom vind ik het positief dat dit een centraal thema vormde in uw basisgegevens.

Een georganiseerde gemeenschap heeft immers behoefte aan een minimum van rituelen en liturgie. Geen enkele vereniging functioneert zonder die elementen. Dat hoort ook zo, in politieke partijen, de kerk. Bij de te sterke afbouw van die rituelen heeft die laatste trouwens heel wat ingeboet en overal. Men moet dan ook niet spottend of denigrerend reageren wanneer een regering ten behoeve van haar verantwoordelijkheid voor de samenhang van het geheel, een vorm van ritueel en liturgie ontwikkelt.

Als Belgisch, maar zeker als Vlaams minister is het mij steeds opgevallen dat er in het buitenland, bijvoorbeeld in Salzburg, aan de regionale instanties en aan de gefederaliseerde entiteiten heel wat meer protocol en eerbetoon wordt voorbehouden dan in Vlaanderen. De Franse staat heeft eveneens heel wat over om zijn bestaan te affirmeren. Wat de Vlaamse regering doet, is dan ook het minimum minimorum, en desondanks stuit dit in een aantal kringen op schampere ironie. In een bepaalde Vlaamse publicistiek doet men hierover hooghartig, men vindt het minderwaardig en vraagt zich af waarmee wij ons bezighouden. Men ziet zelfs al de gevaren aanrukken van het agressieve, imperialistische, racistische nationalisme.

Wij moeten reageren tegen deze modetrend, onder meer tegen kunstenaars die weigeren op te treden wan-

neer men de euvele moed heeft om het volkse embleem, de leeuwevlag, in de zaal te hangen, dit ofschoon het bestaan van hun artistieke compagnie in grote mate afhangt van de gelden die de gesmade, verfoeilijke Vlaamse regering hen ter beschikking stelt.

Dit is op dit ogenblik de realiteit in een bepaald modieus milieu in Vlaanderen. Het is noodzakelijk dat hiertegen op een bedachtzame, volwassen manier wordt gereageerd. Vlaanderen moet zich laten respecteren in de mate dat het zichzelf respecteert. Het is hoofdzakelijk uit dit principe dat ik enthousiast aan het verankeringsdebat deelneem. Een gemeenschap die zichzelf respecteert, laat zich niet volledig koloniseren. Wij wensen niet het Libanon of het Liechtenstein van West-Europa te worden. Bijgevolg moeten wij ervoor zorgen dat wij een minimale economische beslissingsmacht behouden en dat er hier industriële beslissingscentra kunnen blijven bestaan. Indien de overheid hiervoor maatregelen kan nemen, mag zij dit niet nalaten. Het debat over de inhoud van de economische en industriële politiek kan dan op een democratische wijze in dit halfrond worden gevoerd.

De verankeringsproblematiek moet echter worden gezien in dit onderdeel van onze verantwoordelijkheid. Wij moeten zorgen dat de zes miljoen Vlamingen kunnen beschikken over een minimale economische structuur die de moeite waarde is en wordt gerespecteerd, ook door mensen uit het buitenland die over veel kapitaal en economische macht beschikken.

Ten tweede, wij onderschrijven volmondig dat dit voor een kleine natie als de onze slechts mogelijk is indien er een intense samenwerking tussen alle geledingen bestaat. Dit veronderstelt voor België en ook in Vlaanderen met zijn verregaande verkaveling van politieke macht en maatschappelijke geledingen, inderdaad een andere politieke cultuur dan de-

ze welke wij tot nu toe hebben gekend. De bereidheid tot dialoog tussen de sociale geledingen, de politieke en de levensbeschouwelijke groepen is in dit verband noodzakelijk.

Wat dit betreft stel ik met genoeg vast dat de heer Denys dit initiatief van de Vlaamse regering positiever benadert. Tijdens de laatste maanden bleek echter dat er in Vlaanderen voorstanders zijn van de conflict-sociologie. In de politiek moeten de conflicten niet perse worden vermeden, of gecamoufleerd achter een grijze eenvormigheid, maar dat betekent niet dat een besluitvorming met een inbreng van de meerderheid en van de oppositie uitgesloten zou zijn. Het zou dan ook goed zijn om meer naar elkaar te luisteren dan in het verleden. De lotgevallen inzake het HOBU zijn voor Vlaanderen overigens geen goed voorbeeld van hoe men in een kleine gemeenschap probeert om met betrekking tot een budgettaire belangrijke aangelegenheid tot samenwerking te komen.

Wanneer ieder probleem in de eerste plaats moet worden geëvalueerd in functie van een zich afzetten tegen de anderen, volgen wij niet de goede richting. Voor dit kleine groepje mensen is samenwerking zeker geen schande, integendeel, het is de beste manier om onze plaats binnen Europa en de wereld op een behoorlijke wijze te kunnen verdedigen.

Wij zijn uiteraard kampioenen inzake verkaveling en vrijheid van dienstverlening, maar ook op dat vlak en louter pragmatisch bekeken vanuit budgettaire hoek, weten wij ook dat deze absolute vrijheid in alle sectoren op termijn niet meer betaalbaar zal zijn en dat er hoe dan ook samenwerkingsverbanden zullen moeten ontstaan, al was het maar om een bepaald maatschappijmodel overeind te kunnen houden.

Het derde element van het basisgegeven is samenwerking rond een visie. In die zin worden de zaken wat delicaat. Via het project Vlaanderen-Europa 2002 hebben wij ge-

Schiltz

tracht in twee stadia een consensus-programma voor een langere periode tot stand te brengen. De term consensus mag uiteraard niet betekenen dat men zijn overtuigingen zonder meer op zak steekt. Wij moeten echter de eerlijkheid aan de dag leggen om na te denken over de variatiebreedte in het beleid dat een klein gebied in West-Europa zich kan veroorloven en op welke terreinen een variatie mag worden toegepast. Ik weeg inderdaad mijn woorden, want er bestaan in West-Europa niet veel terreinen waarop wij ons een grondig afwijkend beleid kunnen permitteren. Er zijn weliswaar marges en men kan wat meer naar rechts of wat meer naar links overhellen, maar erg breed zijn deze variatiemogelijkheden niet. Trouwens dat moest president Mitterrand tot schade en schande ondervinden in het begin van zijn presidentschap. Hij wou ook een alternatief beleid voeren, maar moest de heer Mauroy ijlings terug naar Rijsel zenden om aldaar het – overigens gewaardeerde – burgemeesterschap van de Communauté urbaine waar te nemen en hij was verplicht een persoon aan te stellen die wat meer binnen de variatiebreedte van de Westeuropese economische schema's kon werken.

Ik heb de indruk dat heel wat conflicten en discussies aangaande beleidsvragen nogal wat opgeklopte retoriek bevatten die de toets niet kan weerstaan van een rustig en pragmatisch wetenschappelijk onderzoek naar wat kan of niet kan en naar de maatschappelijke kosten en dergelijke. Dat is het heel eenvoudig het gevolg van het feit dat in heel wat beleidsdomeinen de grote ideologische opties op Europees niveau moeten worden beslecht.

Laten wij dan ook niet doen alsof men in Vlaanderen een grondig afwijkend maatschappijmodel kan uitbouwen. Dit betekent echter geenszins dat men alleen maar liberaal of

anti-liberaal kan optreden ; er zijn immers gradaties en varianten.

Mijnheer de minister-president, in het project Vlaanderen-Europa 2002 wordt nadrukkelijk verwezen naar de verschuiving van een aantal begrotingsposten en ondermeer naar het wetenschappelijk onderzoek maar dit onder de economische problematiek. Welnu, volgens mij is het beleidsvoorbereidend onderzoek even belangrijk en moet dit ook over andere dan economische domeinen worden gevaloriseerd. In onze hoog ontwikkelde samenleving moet het mogelijk zijn een aantal beleidsdossiers niet meer te beslechten via krantenartikels, maar moeten de beslissingen worden genomen op basis van een degelijk beleidsvoorbereidend onderzoek. Nederland telt op dat vlak enkele voorbeelden. Een dergelijke aanpak vermijdt vaak heel wat politieke touwtrekkerij die uiteraard meer baat vindt met een oppervlakkige impressionistische benadering dan met een degelijk onderzoek.

Ter attentie van de heer Geysels voeg ik eraan toe dat dit eveneens geldt voor de behandeling van tal van milieudossiers, waarbij ik de indruk heb dat de filosofie vaak meer naar voren komt dan de onderzoekbare en meetbare feiten en de realiteit op het terrein.

Ik had het over de noodzaak om meer politieke dossiers besluitrijp te maken via beleidsvoorbereidend onderzoek en wat minder met impressionistische ideologische benaderingen, collega Geysels. Vandaar dat ik ervoor pleit een aantal kredieten voor wetenschappelijk onderzoek in die richting te oriënteren. Het zou ook voor de milieudossiers nuttig zijn mochten zij op een zo wetenschappelijk mogelijke basis worden voorbereid vooraleer ter zake het politieke debat wordt aangegaan.

De **heer J. Geysels** : en de beslissingen worden genomen !

De **heer H. Schiltz** : Mijnheer Gey-

sels, het zijn niet de professoren die de beslissingen moeten nemen ! Dat moeten de politici doen.

De heer J. Geysels : Ik hou wel van impressionisme, maar daarom ben ik nog geen impressionist. In ieder geval ben ik wel geïmpressioneerd door het feit dat bepaalde belangengroepen erin slagen beslissingen door te drukken – ik ken het energiedossier redelijk goed – zonder dat daar ook de vereiste kennis voor is. Mijn politieke ervaring is dat op bepaalde tijdstippen op bepaalde niveau niet de wetenschappelijke kennis noch de wetenschappelijke besluiten noch de wetenschappelijke adviezen de doorslag geven, maar dikwijls macht en kortzichtige belangen.

Wat wil ik daarmee zeggen ? Niet dat wij geen, zij het koele, minnaars van de wetenschap moeten zijn, wel dat wij niet met twee maten en gewichten mogen meten.

De heer H. Schiltz : Ik zal dat niet betwisten, mijnheer Geysels. U stampt voor mij een open deur in. Uw redenering geldt echter ook in beide richtingen.

De heer J. Geysels : Inderdaad. De wetenschap kan niet de democratie vervangen en de wetenschap zal die pretentie moeten opgeven. Maar dat geldt niet alleen nadat de beslissingen op welk niveau ook zijn genomen, maar ook ervoor.

De heer H. Schiltz : Dat is precies wat ik zeg.

De heer J. Geysels : Dus dat geldt voor alle betrokkenen, niet alleen voor de uitvoerende versus wetgevende macht, maar ook voor het uitvoerend niveau versus de belangengroepen. (**Ontkenning door de heer H. Schiltz**)

Dat is een belangrijk onderdeel van het voorzogsprincipe. Dan bent u het met mij eens dat de democratie op een bepaald moment kan beslissen dat een bepaald produkt niet wordt gemaakt, dat een chemische stof niet in de natuur komt tot de wetenschap bewijst dat er geen scha-

Geysels

delijke gevolgen aan verbonden zijn. Dan gaat die stelling voor mij op in beide richtingen.

De heer H. Schiltz : Iedereen begrijpt mij wellicht wanneer ik herhaal dat beleidsvoorbereidend onderzoek noodzakelijk is en dat die stelling geldt in beide richtingen.

De vraag is gerezen of de poging om te komen tot een consensusprogramma voor een langere periode een zaak is van de regering dan wel van het parlement ; is dat een zaak van de meerderheid of van alleman ? Natuurlijk is dat een zaak van alleman. Het parlement is echter als operationeel lichaam om te komen tot een basistekst, niet het meest geschikte instrument. Dat is gewoon een kwestie van methode en meer problemen zou ik daarover niet maken.

De discussie is vrij open geweest. Mijns inziens heeft niemand zich bij de bespreking gebonden gevoeld door de wetten van de meerderheid of de minderheid, al betreur ik dat het document op sommige ogenblikken de inzet is geweest van partijpolitiek gekrakeel. Maar dat had misschien te maken met de ongelukkige manier waarop de eerste versie werd gelanceerd met als gevolg dat deze tekst dan weer te bescheiden is geworden. Wij kunnen dus zeggen dat over het geheel het gemiddelde evenwichtig is. Maar u weet wat gemiddelden waard zijn. Dat is zoals de man die met zijn hoofd bij de kachel en met zijn voeten aan het venster zit en geniet van een gemiddelde temperatuur.

Maar goed, voor ons is niet zozeer de concrete inhoud belangrijk, als wel de filosofie die aan de grondslag van dit document ligt. Het is een genereuze filosofie, misschien ietwat roze-rood ingekleurd in de zin van "het is allemaal mooi, het wordt allemaal prachtig".

Het is natuurlijk goed om van een dergelijke impuls en intentie uit te gaan. Het spreekt voor zich dat het

niet onze bedoeling kan zijn om te trachten aan Vlaanderen een toekomst te geven die niet beter is dan wat wij nu hebben. Ik vraag mij alleen af of hiermee aan de mensen voldoende duidelijk is gemaakt dat dit inderdaad een filosofie is voor de optimale hypothese, voor de hypothese dat wij alles kunnen doen wat wij wel zouden willen doen maar dat selectief zal moeten worden opgetreden en dat binnen deze genereuze filosofie er vaak harde keuzen zullen moeten worden gemaakt en prioriteiten zullen moeten worden afgewogen.

Ik maak mij toch een beetje zorgen wanneer ik de nota van de minister van Begroting lees. Wanneer zij spreekt over de uitgavendynamiek schrijft zij en ik citeer : "Een belangrijk deel van de uitgaven op de Vlaamse begroting vertoont op basis van decreten, reglementen, omkaderingsnormen, statuten . . . een eigen dynamiek. Belangrijk hierbij zijn vooral de uitgaven die samenhangen met lonen en wedden en weddetoelagen aan de particuliere sector. Deze uitgaven zijn moeilijk samendrukbaar". In feite zegt de minister van Begroting daarmee dat voor de toekomst de marge, om onderdelen van dit programma te verwezenlijken, beperkt is en dat, wil men meer van dit programma realiseren dan een beperkte marge, men andere uitgaven moet samendrukken waarvan de minister zelf zegt dat ze moeilijk samendrukbaar zijn en meestal voor langere termijn vastliggen.

Ik denk dat het essentiële probleem rond Vlaanderen 2002 zal zijn te zeggen wat verworven en onaantastbaar is geworden. Als we de verhouding tussen de uitgavencategorieën zien, dan weten we allemaal hoe klein de marge is voor alles wat niet met het onderwijs of met de welzijnssector te maken heeft. Wat overblijft, is vrij beperkt. Als u dan deze bijbel zou nemen en aan de mensen zeggen dat u dat eigenlijk wilt doen en u stelt daartegenover wat mogelijk is, dan is het risico op een kortsluiting of op een anticlimax toch niet gering.

Ik dacht dat vandaag, in het licht van dit programma, ook zou worden gereflecteerd op de nogal ruitelike uitnodigingen die wij van andere beleidsniveaus en vanwege hoge financiële instellingen in dit land mochten ontvangen en waarin ons werd gezegd dat wij nogal potverteerders waren en dat de uitgavenstructuur diende te worden herzien.

Daarop zeg ik dat dit zeker met Vlaanderen 2002 te maken heeft, precies omdat we, tenminste met ons begrotingsplan, voor de komende jaren wisten wat de beschikbare beleidsruimte was. Als wij zonder meer en bij een oppervlakkig onderzoek zouden ingaan op datgene dat men ons voor de voeten werpt, dan verdwijnt deze beleidsruimte nagenoeg. We moeten er ons dan toch van bewust zijn dat we hiermee een van de grondslagen van de ontwikkeling van Vlaanderen tot autonome deelstaat op de helling zetten. Dat kan toch niet.

Immers, hoe zijn de middelen geconcipieerd die ons moeten in staat stellen, althans voor een deel, in de richting van dit project te werken ? Dat is een politieke keuze geweest waar bijzonder weinig wetenschappelijk onderzoek bij te pas is gekomen. Men heeft onze middelen hoofdzakelijk in de vorm van dotaties bepaald en volgens een vast schema met alle gevolgen vandien. Er is voor de Vlaamse regering geen return op investeringen. De vruchten worden geplukt via de federale fiscaliteit. Er is bijzonder weinig mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de conjunctuur. We hebben in het debat over wat Vlaanderen kan doen voor de tewerkstelling vastgesteld dat dit zeer beperkt is.

Het was een bewuste politieke keuze ; men moet niet doen alsof men dit nu plots ontdekt. Het was het gevolg van een weigering van een aantal conservatieve kringen om aan de deelstaten een ruimere fiscale autonomie toe te kennen.

Waarom deze weigering ? Enerzijds

Schiltz

op grond van unitaristische achterhoedegevechten ; anderzijds omwille van een al te conservatieve interpretatie van de mogelijkheden binnen een economische unie.

De **heer A. Denys** : U spreekt over 1980 ?

De **heer H. Schiltz** : Nee, ik spreek over 1989.

De **heer A. Denys** : Wie waren die conservatieve kringen in 1989 die tegen eigen fiscaliteit waren gekant ?

De **heer H. Schiltz** : Mijnheer Denys, dat weet uzelf ; zij kwamen in alle partijen voor, behalve in de onze.

De **heer A. Denys** : Ook niet bij ons. Vanuit de oppositie waren wij altijd bereid mee te werken.

De **heer H. Schiltz** : Mijnheer Denys, uw bereidheid tot medewerking is altijd van die aard geweest dat u bij voorbaat wist dat uw aanbod niet kon worden aanvaard. Deze kermis-truc werd trouwens met betrekking tot de Dialoog nogmaals herhaald.

De **heer A. Denys** : Inzake fiscaliteit heeft onze partij amendementen ingediend die beoogden wat u hier vandaag zegt, en de Volksunie heeft ze niet goedgekeurd.

De **heer H. Schiltz** : Zoals gezegd, was het een bewuste keuze, ten onrechte denk ik, alsof de economische unie in gevaar zou komen door een ruimere fiscale bevoegdheid van de deelgebieden. Er bestaan voorbeelden in tal van landen waaruit blijkt dat dit wel verenigbaar is.

Een eerste principe is dus dotaties, een vast schema, geen fiscale autonomie, met alle gevolgen vandien.

Een tweede principe is het recht trekken van de impliciete transfers van Vlaanderen naar Wallonië via de rijksmiddelenbegroting. Dit gebeurde niet ineens maar wel over een periode van tien jaar met een geleidelijkheid die trouwens toeneemt naarmate de periode vordert.

Een derde principe is de deelname van de deelgebieden aan de budgettaire sanering van de federatie door het berekenen van de basisbedragen voor de overgehevelde bevoegdheden.

Dit waren de drie basiselementen van het systeem ; al de rest was technische implementatie.

Dit betekent dat het probleem waarmee de federale staat wordt geconfronteerd met betrekking tot het verwezenlijken van het convergentieplan hoofdzakelijk te maken heeft met het feit dat hij zelf een dergelijk financieringssysteem heeft gewild.

Een eerste probleem was de evolutie van de inkomsten door een te geringe elasticiteit en door de conjunctuurgevoeligheid van de fiscale inkomsten. Dit is reëel, maar men heeft de deelname van de deelgebieden aan deze parameters bewust uitgesloten.

Een tweede probleem was de renten-nieuwbal, schema waarin vanzelfsprekend de deelgebieden geen aandeel konden hebben.

Een derde probleem was het evenwicht in de sociale zekerheid.

Dat zijn de drie elementen waaruit de problemen van de federale staat voor het bereiken van de convergentienorm in feite voortspuiten. Het zijn alle drie elementen waarop de deelstaten geen invloed hebben en waarvoor zij trouwens niet zijn bevoegd. Dit heeft ertoe geleid dat de Vlaamse regering met het oog op deze elementen, met name de basisgegevens van het financieringssysteem en de problematiek van de federale staat, haar eigen begrotingsbeleid en haar eigen norm heeft ontworpen op basis van de adviezen én van de SERV én van de Hoge Raad voor Financiën. Voor de hele overgangperiode werd een begrotingsnorm uitgedokterd die ervoor moet zorgen

over een globale periode in evenwicht te zijn en geen overdreven schuldenlast op te bouwen.

Nu rijst plots een probleem. Ondanks het feit dat destijds werd gezegd dat deze Vlaamse norm voldoet om het convergentieplan in te vullen voor het aandeel dat aan de Vlaamse Gemeenschap toekomt, beweert men dat deze norm niet geldig is en dat de Vlaamse Gemeenschap niet de discipline volgt die in feite noodzakelijk is.

Ik wens alvast een voorafgaandelijke opmerking te maken. Indien dit scenario juist zou zijn, is het evident dat niet van de Vlaamse Gemeenschap alleen kan worden gevraagd te trachten haar tekort te beperken en dat er geen sprake kan zijn aan de inkomsten te sleutelen. Dat zou het eerste onderdeel van mijn uiteenzetting, namelijk het financieringssysteem zelf, op de helling zetten.

Mevrouw de minister, zelfs ik, met al mijn ervaring, moet de conclusies van de Hoge Raad van Financiën verschillende keren lezen alvorens beet te hebben waar de truc in verscholen zit. De truc bestaat erin dat bij de uitgaven van de overheid uitgaven van privé-instellingen worden gevoegd, die weliswaar gewaarborgd zijn door de overheid, maar die men vroeger nooit opnam in de definitie van het uitgavenpakket. Maar die nu werden gebruikt om na te gaan of de norm al dan niet werd bereikt. Ik heb er altijd voor gepleit dat de waarborgen die de Vlaamse Gemeenschap gaf ergens budgettair zouden worden vertaald, maar ik dacht daarbij altijd aan een formule die wordt gebruikt door een verzekeraar, die een technische reserve aanlegt of zijn risico's inschat. Het is nogal duidelijk dat bijvoorbeeld de uitgaven voor het Fonds voor Schoolgebouwen niet integraal bij de overheidsuitgaven kunnen worden gerekend, aangezien zij worden gefinancierd met leningen die door deze privé-instellingen worden terugbetaald. De overheid geeft hiervoor weliswaar waarborgen, maar het risicopercentage is daar erg gering. Op

Schiltz

dit ogenblik is daar een rentesubsidie die natuurlijk wel bij de uitgaven moet worden gerekend.

Door een plotse wijziging van concepten en definities wordt nu gezegd dat wij bijzondere maatregelen zouden moeten treffen. Ik heb daarbij mijn bedenkingen, temeer omdat ik mij toch niet van de indruk kan ontdoen dat dit een beetje als bliksem-afleider dient om te verbergen dat de federale overheid er op andere domeinen niet in slaagt haar doeleinden te bereiken. Vooral het evenwicht in de sociale zekerheid, zoals het in het convergentieplan werd uitgetekend, is helemaal niet bereikt.

Ik heb begrepen dat dit debat ter gelegenheid van de eerstvolgende begrotingscontrole nog eens zal worden overgedaan. Het kan toch niet dat men bij de bevolking – want dat is de schade die wordt aangericht – de indruk heeft gewekt dat al wat wij in de voorbije jaren hebben verklaard over een orthodox begrotingsbeleid in de Vlaamse Gemeenschap oogverblindend is geweest, dat men de burger voor de gek heeft gehouden en dat alles nog eens moet worden overgedaan.

Het is voor het prestige en het vertrouwen van en in deze Vlaamse instellingen absoluut nodig dat hierop wordt gereageerd.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer E. Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, de VLD beweert dat de begrotingstekorten van de regio's in de komende jaren naar nul moeten worden herleid en dat de schuld gedeeltelijk moet worden gesplitst. Er zal in de komende jaren vanuit een bepaalde politieke partij een beweging actief zijn om de Vlaamse autonomie en de gewestvorming zwaar te hypothekeren. Wij mogen niet onderschatten wat de heer Verhofstadt in zijn interview zegt. Ook de analyses van professor De Grauwe gaan in dezelfde richting. Nu men niet meer beschikt over het

wapen van de privatisering en het in de sociale zekerheid altijd moeilijk zal zijn zal men daar op terugvallen. Er zal in de politieke partijen, ook in de CVP, een zwaar gevecht plaatshebben over de last van de sanering. Er zal meer dan ooit nood zijn aan een autonome Vlaamse Raad en een sterke Vlaamse regering. In mijn partij hebben de federale krachten duidelijk de overhand gehaald. Ik meen dat dit ook zo is in de socialistische partij, maar bepaalde krachten in de VLD zullen een zware hypotheek leggen op de toekomst van de Vlaamse Gemeenschap. Dat lees ik in al de analyses van de heer Verhofstadt. Mijnheer Denys, u gaat daarmee niet akkoord, maar let op mijn woorden : daar zal hij op aansturen ;

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys : Mijnheer de voorzitter, ik hoor de heer Schiltz zoëven zeggen dat wij nog altijd geen teruggave hebben op het fiscale vlak. Iedereen mag weten dat wij vragende partij zijn voor een eigen fiscaliteit en consequent daarmee zijn wij van oordeel dat in dat geval, verhoudingsgewijs, een deel van de schuld moet worden overgeheveld. De Vlaamse belastingbetaler moet die schuld betalen. Dat is geen debat tussen de federale en de Vlaamse overheid. De Vlaamse belastingbetaler is het best af met een gezonde situatie waarbij de Vlaamse regering over een groter pakket eigen fiscaliteit beschikt. Die hebben wij vandaag niet. Wij zijn bereid in ruil daarvoor een deel eigen schuld over te nemen, in verhouding met de bevoegdheden. Dat vinden wij een logisch federalisme.

Indien dit niet gebeurt, zullen er de komende jaren enorm veel moeilijkheden rijzen, die de basis kunnen vormen van separatisme. Misschien streeft u een dergelijke toestand na. Indien het spanningsveld niet kan worden weggenomen en indien er geen normale verhoudingen kunnen worden gecreëerd, is onze toekomstige

samenleving in een federale staat in gevaar.

De heer H. Schiltz : Mijnheer Denys, hierover kan weliswaar een discussie worden gevoerd, maar zonder zorgvuldig becijferde en onbetwistbare simulaties kan deze vraag niet zonder meer worden beantwoord. Er bestaan natuurlijk verschillende manieren om fiscaliteit over te hevelen en om schuld op te splitsen. Hierover mag niet lichtvaardig worden gepraat. De resultaten van het rechtekken van de impliciete transfers – een operatie van honderden miljarden frank over een periode van tien jaar – mogen niet op het spel worden gezet bij een totale hernegotiering van de financieringswet.

De heer A. Denys : Een eigen fiscaliteit is toch de juiste weergave.

De heer H. Schiltz : Alles hangt ervan af op welke manier de aanslagvoeten worden vastgelegd en van welke basisbedragen wordt uitgegaan. Dit kan niet met algemene slogans worden beslecht.

De heer E. Van Rompuy : Wij brengen 59 percent op van de personenbelasting. Moeten wij dan 59 percent van de nationale rentelasten overnemen indien de schuld wordt gefederaliseerd ? Ik ben het eens met de heer Schiltz dat dit holle slogans zijn.

De heer Heremans zegt dat een eigen fiscaliteit niet mogelijk is, onder meer omwille van Brussel. Dit moet gebeuren via een voorafname op de middelen van de gewesten. Ik maak mij echter zorgen over de toekomst van de Vlaamse Gemeenschap want indien dit zou gebeuren, maken wij onze groeisectoren in Vlaanderen kapot.

De heer A. Denys : Het schijnheilige in de verklaring van de heer Van Rompuy is dat hij met de financieringswet de situatie heeft helpen creëren, waardoor de toestand onhoudbaar is geworden. Iedereen weet dit, ook de federale ministers geven dit toe.

Denys

Bovendien worden de inkomsten van de privatisering gebruikt om het jaarlijks tekort te verminderen. Tegelijkertijd waarschuwt men voor de VLD en wordt Verhofstadt afgeschilderd als een boeman.

De heer H. Schiltz : Mijnheer Denys, u mag alles niet met elkaar vermengen. Laat ons de discussie een beetje gestructureerd houden.

De heer A. Denys : Het is de heer Van Rompuy die alles met elkaar vermengt. Hij waarschuwt voor de VLD terwijl de CVP een situatie creëert die het in de toekomst bijna onmogelijk maakt op federaal vlak samen te leven indien er geen schuld wordt overgeheveld.

De heer H. Schiltz : Iedereen weet dat bij het verstrijken van de overgangperiode een nieuwe discussie moet worden gevoerd over het definitieve financieringssysteem. Ik waarschuw ervoor dat deze discussie niet te vroeg mag worden aangevat en dat men niet van systeem mag veranderen vooraleer de positieve correctie ten voordele van Vlaanderen uitwerking heeft gehad. Men mag ons omwille van ideologische bekommernissen niet in een positie brengen waarin wij verplicht zijn opnieuw te negotiëren vooraleer wij de buit van 1988 hebben kunnen opstrijken.

De heer A. Denys : Wij stellen vast dat de hogere opbrengsten worden aangewend voor een verhoging van de uitgaven.

De heer H. Schiltz : Mijnheer Denys, deze discussie werd bij de twee vorige begrotingen gevoerd. Indien men de recente norm van de Vlaamse regering respecteert, is het stijgingsritme van de uitgaven verantwoord en kan het worden opgevangen, ook nadat de knik in de inkomstengroei van de Vlaamse begroting tot stand zal zijn gekomen. Deze berekeningen zijn correct en werden door diverse instanties geverifieerd. Het is niet verantwoord te scher-

men met het feit dat er op dit ogenblik meer uitgaven zijn.

De voorzitter : Minister Demeester-De Meyer heeft het woord voor een korte onderbreking.

Minister W. Demeester-De Meyer : Ik zal straks antwoorden op de opmerkingen die werden gemaakt over de Hoge Raad. Ik wil mij echter aansluiten bij de heer Schiltz, die de financieringswet zeer goed kent omdat hij er zeer nauw bij betrokken is geweest. Het is gevaarlijk te doen geloven dat de huidige benadering van de fiscaliteit niet ten goede zou komen aan de mensen. De voordelen van de financieringswet voor Vlaanderen, namelijk de correcties van de transfers, beginnen nu pas tot uiting te komen en zullen vooral vanaf 1996-1997 duidelijk worden.

Om de mensen in Vlaanderen te beschermen, is het goed dat wij onze prospecties gemaakt hebben tot en met 2010, zodanig dat men op een bepaald ogenblik niet geconfronteerd wordt met uitgaven waar men geen middelen meer voor heeft. Ik ben er vast van overtuigd, de modellen zijn geverifieerd, dat wij op dat vlak de begroting zeer goed onder controle hebben en dat er geen angst bij de mensen in Vlaanderen moet bestaan die u zo graag wil brengen, mijnheer Denys.

De voorzitter : Gaat u verder mijnheer Schiltz.

De heer H. Schiltz : Mijnheer de voorzitter, ik was aan mijn algemeen besluit.

Mijnheer Geysels heeft aangestipt dat de reacties op het nieuwe document beperkt waren. Dat is op zichzelf natuurlijk betekenisvol. De conclusie die men daaruit moet trekken, is dat men in Vlaanderen eigenlijk nog altijd te weinig beseft waar we voor staan en dat de reflectie op onze eigen toekomst beperkt is. Het zal nuttig en nodig zijn te onderzoeken hoe dit komt. Dat moet zeker niet betekenen dat men dit project begraaft, integendeel. Ik denk dat

dit een aansporing moet zijn om de discussie over het project te intensifiëren en om als het ware bij de mensen het besef los te weken, zeker nu wij de verkiezing van het eigen Vlaamse autonome parlement naderen, dat dergelijke dingen de inzet van de politiek gaan zijn in Vlaanderen.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Geysels stelt dat er weinig reacties zijn geweest. Ik moet dat evenwel tegenspreken. Wij hebben tientallen individuele reacties gehad. Wij hebben honderden reacties van verenigingen gehad. Wat ik het meest betekenisvol vind, is dat zoveel verenigingen in Vlaanderen nu reeds hun programma in het teken hebben gesteld van een idee van "Vlaanderen-Europa" of "Vlaanderen 2002". Maar ik wil dat allemaal relativeren. Belangrijk is dat we een open discussie voeren en samen nadenken over wat er staat te gebeuren voor de zes miljoen Vlamingen.

De voorzitter : De heer Schiltz heeft het woord.

De heer H. Schiltz : Wat is de motivering van de Vlaamse administratie voor dit project ? Worden de beleidsvoorbereidende dossiers getoetst aan het project ? Is er een cel in de Vlaamse administratie of in de Vlaamse regering die de beleidsvoorstellen vergelijkt met wat in het project staat ? Het minste dat men zou kunnen verwachten is dat de regering haar eigen project zo consequent mogelijk wil uitvoeren. Zowel het parlement als de regering moeten inspanningen leveren om de discussie levendig te houden. Het kan mij niet schelen dat er zeer divergente stemmen opgaan. Hoe meer erover gediscussieerd wordt, hoe beter. Het feit dat Vlaanderen begint na te denken over zijn eigen toekomst is belangrijker dan het forceren van een consensus rond een concept dat waardevol is, maar dat zeker niet Aere perennius is, want ook

Schiltz

voor Vlaanderen zal de toekomst een toekomst van bewegelijkheid en evolutie zijn. **(Applaus)**

De voorzitter : De heer Schiltz had zich enigerwijze vergist waar hij dacht dat hij de hekkesluis was. Wij hebben nog twee sprekers. Zij mogen inhoudelijk zo diep gaan als ze willen, maar in tijd kunnen ze alleen maar het uur van hun fractie volmaken.

Het woord is aan de heer De Vlieghe.

De heer W. De Vlieghe (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, ik was oorspronkelijk van zins enkel te spreken over de fiscale gevolgen van dit nieuwe boekwerk. Ik ben echter teleurgesteld over de verduidelijkingen van de minister van Begroting. Ik heb het documentje eigenlijk niet ten gronde kunnen lezen. Alhoewel er bijzonder weinig in staat, rijzen er vragen over de mogelijkheid van de realisatie van al dit moois.

Wij kennen allemaal het fundamentele probleem. Collega Schiltz heeft het daarnet duidelijk verwoord, namelijk het feit dat de gemeenschap zo goed als geen ruimte heeft aan de kant van de inkomsten. Het grootste deel van de inkomsten is vast en de algemene eigen inkomsten bedragen slechts 10 procent van de totale inkomsten. De enige reële mogelijkheden tot inkomsten waarover de gemeenschap beschikt, zijn de heffingen en de retributies. Dat is het probleem. Concreet betekent dit dat het niet zozeer gaat om keuzes voor het verdelen van de beschikbare middelen. Er is ook het belangrijke element om gebruik te maken van de mogelijkheid tot expansie van de inkomsten.

Mevrouw de minister, ik ga meteen naar bladzijde zes van uw tekst waar het gaat over ruimtelijke ordening en bescherming van het leefmilieu. De vraag rijst, wanneer er moet worden gefinancierd bij wijze van heffingen en retributies, van wie deze zul-

len worden gevraagd. Er is al een zwaar precedent ter zake namelijk de waterzuivering in Vlaanderen die door heffingen wordt gefinancierd. Tegen deze heffingen werd al heel wat kritiek geuit. Moet dat soort problemen inderdaad op die wijze worden opgelost? Het komt er in feite op neer dat het betalen wordt afgewend op de zwartere sectoren van de samenleving.

Dat betekent niet noodzakelijk de laagste inkomens, hoewel dat ook het geval kan zijn.

In dit geval is het zwaartepunt van de heffing doorgeschoven naar de gezinnen terwijl de bedrijven relatief weinig moeten betalen. Bovendien is een systeem van degressieve heffing ingevoerd: hoe groter de vervuiler is, hoe minder hij in verhouding moet betalen.

Mevrouw de minister, ik heb vele vragen als ik bijvoorbeeld lees dat het investeringsprogramma van Aquafin zou moeten verdubbelen en dat dit conform de vroeger vooropgestelde principes zou kunnen impliceren dat de huidige heffingen op korte termijn niet zullen volstaan om de noden te voldoen.

Ik weet voldoende van politiek nieuws af om te weten wat er staat. Dit betekent dus dat de heffingen alleen al voor het programma van de waterzuivering zullen moeten verhogen.

Voor iemand die op de hoogte is van de ecologische problemen in onze samenleving is het duidelijk dat de waterzuivering maar een van de vele problemen is en technologisch gezien zelfs het gemakkelijkst oplosbare probleem. Na een heel aantal jaren zal er waarschijnlijk een duidelijk en definitief resultaat zijn. Ik vraag me af wat er zal gebeuren met de andere vervuilingproblemen in onze samenleving waarvoor we bevoegd zijn. Ik denk bijvoorbeeld aan de nood in de sociale sectoren in de ruime betekenis van het woord. School en onderwijs vallen hier ook onder.

Gezien de logica waarin de Vlaamse Gemeenschap gevangen zit, zie ik het levensgrote gevaar opduiken dat de gebruikers van sociale diensten stilaan meer en meer zullen moeten betalen.

Dit gebeurt op federaal vlak al op het gebied van de gezondheidszorgen. Jaar na jaar is er een sluipende verzwaring van de lasten die moeten worden betaald door degene die gezondheidszorgen geniet. De ene keer wordt er wat gesleuteld aan de terugbetaling van de geneesmiddelen. Het volgende jaar is er een kleine toeslag voor ouderen die worden opgenomen. Dan is er weer een vermeerdering voor degene die in het ziekenhuis wordt opgenomen. Zo doet zich langzamerhand een uitholling van het systeem voor.

Mevrouw de minister, ik vrees dat dit gevaar zich heel duidelijk aftekent in de situatie waarvoor we nu staan. Laten we als voorbeeld ook het onderwijs nemen en denken we maar even aan het inschrijvingsgeld voor de universiteiten.

Dit soort technieken zullen op sluipende wijze steeds meer lasten leggen op de gezinnen. Tenslotte vormen die de enige mogelijkheid tot financiering. In verband met de andere mogelijkheid, namelijk geld lenen, kan ik me akkoord verklaren met de basishouding van onze niet meer aanwezige collega's van de VLD. Daarmee moet men inderdaad voorzichtig zijn. We hebben in de federale staat al gezien waartoe dat kan leiden.

De economische theorie is dat men maar geld mag lenen voor projecten die zich in principe zelf terugbetalen. Zo zijn er toch niet heel veel in de Vlaamse Gemeenschap. In zover ze zich al terugbetalen, gaat een groot gedeelte daarvan dan naar de federale staat.

Daarom steun ik het aandringen van onze liberale collega's om zo voorzichtig mogelijk te zijn.

Er zijn nochtans bepaalde omstan-

De Vlieghere

digheden waarin het zinnig is geld te lenen. Beweren dat lenen verboden zou moeten zijn, lijkt me van het goede toch ook te veel te zijn. De vraag is uiteraard hoeveel men wil lenen.

Dit brengt me ook bij de aspecten die de heer Schiltz daarnet heeft aangehaald met betrekking tot de netto te financieren saldi en de inspanningen die de gewesten en de gemeenschappen hiervoor zouden moeten doen.

Ik stel vast dat wat zich nu voordoet voor een gedeelte het gevolg is van ik zou noemen statistische spijstechnologie. Het gaat niet om reële problemen en reële uitgaven maar om het puur gebruik van statistische definities.

In de toekomst zullen we hierover nog wel eens een meer uitgebreide en grondige discussie houden, maar men mag zich in elk geval niet laten vangen door dat soort redeneringen. Men mag geen veranderingen invoeren alleen maar omdat er nieuwe statistische definities worden gehanteerd.

Een norm, bijvoorbeeld met betrekking tot de totale uitgaven, die gezond is, wordt niet ongezond doordat er ingevolge een nieuwe definitie nieuwe uitgaven onder vallen. De uitgaven betreffende de gebouwen van het vrij onderwijs worden twee keer aangerekend, namelijk op het ogenblik dat zij gebeuren en bij de terugbetaling van de leningen die vroeger zijn aangegaan. Statistisch gezien is dit een zeer ongezonde techniek. Mevrouw de minister, als u dit niet neemt, dan krijgt u zeker onze steun. Dit is gewoon een kwestie van eerlijke boekhouding.

Ik wil ook nog even terugkomen op een probleem dat ik al vaker heb aangehaald. De Vlaamse begroting vermeldt een aantal uitgaven die schulduitgaven zijn en in de gewone begroting niet thuishoren. Zo wordt 60 percent van de begroting voor

huisvesting enkel gebruikt voor de terugbetaling van schulden. Voor huisvesting zelf blijft dus maar weinig over. Die schulduitgaven horen thuis in de schuldbegroting en moeten dus worden overgeheveld. Als dit zou gebeuren, dan zou blijken dat er maar 6 miljard frank overblijft voor huisvesting in plaats van 18 miljard frank. Het grootste deel van de huisvestingsbegroting dient om eigendomsverwerving te ondersteunen, terwijl er volgens het document Vlaanderen-Europa 2002 nood is aan huurwoningen. 20 tot 25 percent van de Vlaamse bevolking beschikt niet over voldoende middelen om te bouwen, zelfs niet met subsidies en steun. Wij scoren wat de huurwoningen betreft bijna even slecht als de Verenigde Staten. Er zijn te weinig middelen voor de noden en bovendien worden de problemen verdoezeld door de boekhoudkundige aanpak van de begroting. Ik dring er dan ook op aan dat de volgende begroting de reële toestand beter zou weergeven.

Ik wil het dan ook nog even hebben over de ethische problemen van onze maatschappij, die de heer Van Rompuy heeft aangekaart. Wat de grond van de zaak betreft kan ik hem bijvallen. In onze samenleving is er een ernstig probleem van zingeving en van waarden, maar de heer Van Rompuy heeft de neiging twee zaken door elkaar te halen. Naast de fundamentele waarden zijn er de culturele conventies die uitdrukking geven aan de fundamentele waarden. Wat de seksuele moraal betreft, stelt de heer Van Rompuy de vervaging van een aantal culturele conventies daarrond gelijk met een vervaging van de morele waarde zelf. Ik mag hem erop wijzen dat er andere morele systemen bestaan dan het onze en bij mensen die even ver staan als wij. De boeddhistische seksuele moraal stelt dat – en het boeddhisme is in Oost-Azië zowat de tegenhanger van het christendom – een mens zich moet onthouden van seksuele misdrijvingen. Die seksuele misdrijvingen worden echter cultureel bepaald,

kunnen verschillen van cultuur tot cultuur. Voor bepaalde culturen kan polygamie of zelfs polyandrie – in Tibet bijvoorbeeld – ethisch verantwoord zijn.

Het is dus belangrijk een onderscheid te maken tussen waarden en de culturele uitdrukking ervan.

De heer Van Rompuy ziet de permissiviteit te veel als oorzaak van onze maatschappijkwalen, terwijl ze in feite maar een gevolg is. Het is niet zo dat jongeren drugs gebruik omdat ze mogen. Het is niet zo dat een aantal onetische gedragingen gebeuren omdat er niet repressief tegenover wordt opgetreden. Ik verwijs even naar het voorbeeld van de vruchtafdriving dat de heer Van Rompuy ook heeft aangehaald. Ethisch gezien ga ik daar zelf niet mee akkoord, maar ik heb wel gestemd voor de wetswijziging, omdat ik meen dat iedereen voor zich over ethische problemen moeten kunnen beslissen. Je lost ethische problemen niet op, door mensen in de gevange-nis te stoppen.

De vraag is niet zozeer wat zijn de ethische waarden, maar wel hoe gaan we er mee om.

Jongeren gebruiken drugs omdat ze problemen hebben met de leegte rondom hen. Ze zijn het kompas kwijt. De samenleving heeft ze niets meer te bieden. De samenleving is puur egoïstisch geworden, "eigen ik eerst". Ze willen daartegen protesteren, maar ze kunnen dit protest alleen maar uiten door drugsgebruik. Een moraal is veel meer dan sex en drugs. Het probleem met onze moraal is dat we in een economisch stelsel zijn terechtgekomen waar alleen plaats is voor het eigen ik. Hoe kunnen we dan verwonderd zijn dat jongeren die alleen maar een egoïstisch samenlevingsmodel hebben gekend, het noorden kwijt zijn.

Een andere belangrijke vraag is, in welke mate wij het recht hebben het leven van degenen die na ons komen, te hypothekeren zoals we thans

De Vlieghere

doen met ons leefmilieu. Het is zelfs de vraag of we onze kleinkinderen geen woestijn zullen achterlaten.

Een andere belangrijke ethische vraag heeft te maken met de rechten van de andere levende wezens van onze planeet. Hebben wij omdat er iets te verdienen valt, het recht alles wat leeft zomaar plat te walsen.

De proeven op dieren voor cosmetische producten zijn hiervan een voorbeeld. Dergelijke proeven kunnen op geen enkele manier verantwoord worden. Het economisch motief duikt telkens weer op. Reeds in 1973 verklaarde Schumacher dat men in onze samenleving over om het even welk onderwerp een stelling kan verdedigen zolang het economisch belang ervan buiten kijf staat. Deze houding is totaal oneethisch. De jongeren hebben het heel moeilijk met een dergelijke mentaliteit. Zij gebruiken drugs of vrijen er maar op los omdat zij in een lege wereld leven. De oplossing moet niet zozeer gezocht worden in een repressief optreden maar in de aanpassing van onze samenleving en van de economie aan onze ethische normen.

Mijnheer de minister-president, ik geef toe dat uw beleidsdocument, niet louter economisch is maar ook een aantal van deze bekommernissen behandelt. Ik zou liever niet als oppositielid spreken maar als iemand die aan het beleid participeert, op voorwaarde dat het beleid grondig werk maakt van deze bekommernissen. Zonder de eerlijkheid van de intenties te betwisten, stel ik vast dat het beleid inzake deze materies nog te traag handelt. Ondertussen hoop ik dat de meerderheid, mede dankzij de gestage kritiek van de oppositie, werk maakt van deze problematiek. Tien jaar geleden werd er meewarig gelachen met onze geitewollensokken ! Vandaag stel ik vast dat een aantal beleidslijnen van dit document sterk beïnvloed zijn door onze opvattingen. Ik hoop dat wij binnen tien jaar nog wat verder staan !

De voorzitter : De heer De Mol heeft het woord.

De heer J. De Mol (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, ik wil wat dieper ingaan op het zesde spoor van het beleidsdocument Vlaanderen Europa 2002, een Toegankelijk Vlaanderen.

De SP kan in grote mate akkoord gaan met de analyse inzake het dominante mobiliteitsprobleem dat veroorzaakt wordt door een stijgend autogebruik ten koste van de overige duurzame vervoermiddelen.

Het toenemend autogebruik heeft een negatieve invloed op de leefbaarheid en het milieu. Toch willen wij hierbij twee belangrijke voorbehouden maken.

Ten eerste spruit het beheersen van de automobilititeit en het bevorderen van andere vervoerswijzen ook voort uit andere, sociale motieven. In de totaliteit van de bevolking merken we dat slechts een minderheid een auto heeft. Als we dan ook nog de groepen kinderen, bejaarden en gehandicapten daarbij tellen, dan moeten we vaststellen dat zij misschien wel meerijden, maar daarom niet onbeperkt over een vervoermiddel kunnen beschikken. Er is dus een essentieel verschil in mobiliteit.

Ten tweede spaart het document een beetje de kool en de geit bij het uitstippelen van de uitdagingen voor het mobiliteitsbeleid. Men gaat ervan uit dat waarborgen van verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid gelijkwaardige en te verzoenen doelstellingen zijn. Niets is minder waar. In bepaalde gevallen dringt zich immers een duidelijke keuze op.

Een trendbreukbeleid moet met betrekking tot deze materie dus uitgaan van de complementariteit van de vervoerswijzen ten aanzien van elkaar. Ook op dit gebied schiet het document schromelijk tekort.

In het kader van de beleidsopties wil

ik eerst de beleidsplanning bespreken. Die is noodzakelijk, want het verplaatsingsgedrag van mensen en mobiliteit op zichzelf is te ingewikkeld om de aanpak ervan over te laten aan geïsoleerde maatregelen op gewestniveau. Een degelijke samenwerking met het federale niveau is hier onontbeerlijk. Het Vlaamse Gewest moet in dit geval zijn verantwoordelijkheid opnemen. Het verkeers- en vervoersplan vormde het eerste document waarmee men een eerste voorzichtige stap zette naar een Vlaams mobiliteitsbeleid. Het bleef echter bij een min of meer correcte probleemstelling, maar de uitbouw van een pakket maatregelen liet op zich wachten. Mijnheer de minister-president, mag ik u overigens aanraden even een kijkje te nemen bij onze noorderburen, de Nederlanders, inzake mobiliteitsbeleid. Daar werkt men al jaren met structuurschema's, Verkeer en Vervoer, die perfect als basis kunnen dienen voor uw beleidsplanning ter zake. U kunt alvast bepaalde elementen en de werkwijze overnemen.

Het document schermt af en toe met een vooropgesteld mobiliteitsbeleid, maar de eerste effectieve stap naar een samenhangend beleid is nog altijd niet gezet. In Vlaanderen-Europa 2002 vinden we een aantal aanwijzingen met het oog op de nood aan een planmatige beleidsaanpak, zelfs op het gebied van de deelsectoren.

In de praktijk beperkt dit zich tot een Vlaams Infrastructuurplan, waarbij men in een aantal middelen voorziet. De bouw van wegen en uitbouw van haveninfrastructuur genieten daarbij voorrang ten aanzien van een degelijk beleid inzake fietsen, openbaar vervoer, vraagbeheersing, enzovoort.

Ten tweede, zijn er de beleidsmaatregelen. In dit hoofdstuk komen er weliswaar enkele beleids- en beheersmaatregelen aan bod, maar aan de structurele aanpassingen, en aan de draagvlakvorming wordt geen aandacht besteed.

De Mol

Ten einde te komen tot een mobiliteitsbeleid is een structurele onderbouw noodzakelijk, zeker met betrekking tot het samenbrengen van verschillende beleidspartners op het regionale niveau. Het is onbegrijpelijk dat er in dit document geen sprake is van de vervoerregio's, terwijl dit op het vlak van de mobiliteit toch de enige haalbare kaart is voor de toekomst.

Ook aan een permanent overleg met de overheid wordt te weinig aandacht besteed. Een aantal beleids-terreinen, voornamelijk met betrekking tot de verkeersreglementering, behoren weliswaar niet tot onze bevoegdheid, maar dit betekent echter niet dat wij hierover geen visie mogen hebben of terzake ideeën kunnen vertolken.

In het plan Vlaanderen 2002 komen eveneens een aantal duidelijke intenties voor waar wij volledig achter staan. Ik denk hierbij vooral aan het verminderen van het aantal verkeersslachtoffers met 40 procent. Dit is een zeer mooie intentie, maar de vraag rijst welke maatregelen men zal moeten nemen om dit te bereiken. Hetzelfde geldt voor de intentie om de variabele autokost te verhogen en de opbrengst daarvan integraal naar het gemeenschappelijk vervoer te laten gaan.

Belangrijke facetten van het mobiliteitsbeleid blijven echter onderbelicht. Een van de belangrijkste elementen is ongetwijfeld het openbaar vervoer. Met betrekking tot de organisatie ervan zou men toch minstens een aantal krachtlijnen moeten aangeven. De complementariteit van trein, tram en bus ten opzichte van elkaar en ten opzichte van andere vervoersmiddelen zou in duidelijke maatregelen moeten worden vertaald.

Indien men het openbaar vervoer een nieuw elan wil geven, zal dit ongetwijfeld geld kosten. Bij de begrotingscontrole zou men overwogen

hebben om een aantal kredieten voor het gemeenschappelijk vervoer te verminderen, terwijl het structurele tekort van de openbare vervoermaatschappijen dermate hoog is, dat wij bijna volledig, zoals de spoorwegen, beginnen te hakken, in de dienstverlening. Wanneer het openbaar vervoer voor ons belangrijk is, dan moeten er niet alleen een aantal veranderingen worden doorgevoerd in de openbare vervoermaatschappijen, maar moet men hiervoor ook de nodige middelen uittrekken. Er is nu een structureel tekort van meer dan 400 miljoen frank, dat bijna op één jaar door allerlei maatregelen moet worden bespaard. Het is toch normaal, maar niet aanvaardbaar dat de maatschappij die voor een dergelijke grote uitdaging staat dan de gemakkelijkste hakbijl neemt en begint te hakken in de dienstverlening. Ik pleit ervoor om hierbij de nodige voorzichtigheid aan de dag te leggen en het openbaar vervoer ruimte te geven. Tegelijkertijd moet bewust worden aangegeven dat de Vlaamse regering zeer zware inspanningen doet voor het openbaar vervoer.

De enige piste die men in dit document heeft vermeld, is het aangrijpen van de geplande verhoging van de variabele autokost om de toelage voor het openbaar vervoer te verhogen. Hierbij worden echter een aantal zaken over het hoofd gezien.

Ten derde wil ik even ingaan op de ruimtelijke ontwikkeling in relatie tot de mobiliteit. In het document heb ik die relatie niet gevonden. De ruimtelijke ontwikkeling moet het openbaar vervoer mee ondersteunen. Vandaag is de ruimtelijke ordening bijna uitsluitend afgestemd op voorzieningen voor het wegverkeer. Deze tendens zal wellicht ook in de toekomst de dienst blijven uitmaken, tenzij men op dat terrein een trendbreuk verwezenlijkt. We zullen dan nog jaren zoet zijn met de oude structuur die nog aanwezig is. We moeten beginnen denken aan een ander soort locatiebeleid in de omgeving van knooppunten van het

openbaar vervoer. Dit vergt niet alleen een veranderde opstelling vanuit de regering ten aanzien van een ruimtelijk beleid, de openbare vervoermaatschappijen zullen zelf ook aan ruimtelijke planning moeten beginnen denken.

De voorzitter : Minister Demeester-Demeyer heeft het woord.

Minister W. Demeester-Demeyer (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, waarde collega's, voor de minister-president aan het woord komt, wil ik nog even ingaan op de elementen met betrekking tot de begroting.

Het bureau van de Vlaamse Raad heeft de regering gevraagd een begeleidend document op te stellen om de link met de begroting te leggen met het oog op 2002. Wij hebben getracht te vertrekken van de begroting voor 1994 om een perspectief te bieden voor 2002, uiteraard op voorwaarde dat men een constant beleid voert. Men mag dan niets veranderen aan de wetten en het budget moet blijven groeien binnen de uitgavennorm die wij hebben opgesteld. Dit heeft aanleiding gegeven tot de nota die u hebt ontvangen. Ik kan deze nota hier niet helemaal toelichten, maar ik wil er toch een aantal belangrijke elementen uit aanhalen. Meer bepaald zal ik ingaan op de parameters die we hebben gebruikt en de conclusies die we er uit moeten trekken, met andere woorden de keuzes die het parlement zal moeten maken.

De eerste parameter, waarnaar ook collega Schiltz heeft verwezen, is de uitgavendynamiek. De Vlaamse begroting zal met deze uitgavendynamiek worden geconfronteerd, om het even wie haar zal begeleiden. Deze dynamiek kan soms worden afgeknot omdat in bepaalde reglementering, bijvoorbeeld voor Cultuur, vaak staat "binnen de normen van een begroting". De uitgavendynamiek wordt voor een groot deel van de Vlaamse begroting beheerst door lonen en wedden, denk maar aan Onderwijs en Welzijn.

Demeester-De Meyer

Een tweede belangrijke parameter in de begroting is dat de weerslag van een aantal macro-economische variabelen op de middelen- en uitgavenontwikkeling zeer beperkt is. Dank zij de financieringswet zijn de middelen immers gekend tot na 2000, eventueel met een paar schommelingen, bijvoorbeeld voor de gewestbelastingen. Deze gewestbelastingen vertegenwoordigen echter een minder groot deel van de begroting. Ik zal hier niet dieper op ingaan, collega Schiltz deed dat reeds in zijn uiteenzetting.

Er bestaan een aantal variabelen die weinig impact hebben op de middelen, maar daarnaast zijn er ook heel wat economische variabelen die wel veel impact hebben op onze uitgaven. Hiermee zullen wij uiteraard rekening moeten houden.

Een laatste element is het effect van de beleidskeuzen. Wij zullen ermee rekening moeten houden dat de beleidskeuzen die voortvloeien uit het project Vlaanderen-Europa 2002 onze begroting zullen beïnvloeden.

Mijnheer Hancké, in die zin zal ik even ingaan op wat u zei in verband met het maken van keuzen. U zei dat u keuzen wenste te maken en in feite deed u dat reeds wat het onderwijs betreft, al meen ik te hebben begrepen dat u op dat vlak geen belangrijke groei verwacht. U zei ook uitdrukkelijk dat de groei die u bepaalde voor de lokale besturen in de komende jaren moest worden aangehouden. U voegde eraan toe dat de sociale huisvesting alsook de welzijnssector nog over onvoldoende middelen beschikken. Welnu, laten wij slechts deze drie laatste domeinen beschouwen. Uit de cijfers die wij trachtten weer te geven in grafieken aangaande de middelen en de dynamiek die thans ter beschikking worden gesteld, blijkt dat er niet veel kansen meer bestaan. Deze gegevens tonen immers aan dat, in geval van een normale ontwikkeling, zowel onderwijs, welzijn als leefmi-

lieu en gedeeltelijk de lokale besturen, groeiende sectoren zijn die meer middelen opslorpen dan bepaald volgens de normen die werden getoetst door de Hoge Raad van Financiën en die in het convergentieplan van Maastricht zijn vervat. Inderdaad, het convergentieplan voorziet in een groei van 1,25 percent, terwijl wij vaststellen dat de sectoren waarvan sprake steeds meer en meer opslorpen van de vastgestelde middelen. Ik zal dit illustreren aan de hand van het volgende voorbeeld : van 1994 tot 2002 nemen de minimale middelen nodig voor de welzijnssector zonder enige uitbreiding toe van 11,3 tot 12,1 percent. Dat betekent dat de sector automatisch de mogelijkheden van andere sectoren wegdrukt, tenzij wij de stijging niet zouden toelaten door drastisch te sneren.

De fundamentele vraag is echter wat er gebeurt wanneer men een project op lange termijn confronteert met een uitgavennormering op lange termijn.

Het was niet de bedoeling dit debat vandaag ten gronde te voeren. Dat kan beter gebeuren naar aanleiding van een meerjarenbegroting, want de begroting zal ons nopen tot het maken van bepaalde beleidskeuzen.

Wanneer wij er effectief van uitgaan dat wij ons inschrijven in het convergentieplan – wat wij bezig zijn – en wanneer wij de interne schuld willen stabiliseren – wat wij ook zullen doen – en wanneer wij bovendien de huidige beperkte groei in de beleidskredieten willen blijven hantieren, dan betekent zulks dat de maximale groei op 1,25 percent moet worden ingeschat. Dit impliceert echter – en hier verwijs ik naar de vet gedrukte zin van de tekst – dat wanneer bepaalde beleidsdomeinen ingevolge de uitgavedynamiek meer beleidsruimte innemen dan 1,25 percent, een beperking zal moeten worden doorgevoerd in andere beleidsdomeinen en dat een aantal keuzen zullen moeten worden gemaakt.

Het zou immers verkeerd zijn – en de heer Schiltz heeft dat terecht duidelijk gemaakt – verwachtingspatronen te creëren die wij niet kunnen invullen, terwijl wij de begrenzings van een begroting aanvaarden. Dat betekent dat bij een gelijklopende inkomstenevolutie – en die kennen wij grotendeels door de financieringswet – de stijgingen boven de 1,25 percent in bepaalde sectoren impliciet tot besparingen zullen leiden in andere sectoren.

Ik kom nu tot een ander punt dat tijdens deze discussie door onder andere de heren Verreycken en Schiltz naar voren is gebracht, met name het verslag van de Hoge Raad van Financiën.

Mijnheer Verreycken, u hebt op een boeiende wijze – u zult trouwens wel gemerkt hebben hoe ik tijdens uw uiteenzetting heb geglimlacht – aangetoond hoe cijfers verschillend kunnen worden geïnterpreteerd. Inderdaad, die tekst zal – anderen hebben daar ook op gealludeerd – zelfs door technici – ik spreek niet als specialist – en niet-politici verschillend worden gelezen.

Dit verslag zegt enerzijds ietwat te veel en anderzijds ietwat te weinig, hoewel de gepubliceerde cijfers correct zijn. Immers, de synthese van de aanbevelingen waarnaar de heren Verreycken en Schiltz hebben verwezen, wakte de indruk dat de Vlaamse begroting met een groot bedrag zou zijn ontspoord omdat de netto financieringsbehoefte overeenstellend maximaal gecorrigeerd netto te financieren saldo niet overeenstemt met de initiële begroting 1994 ingediend in de Vlaamse Raad door de regering.

Het zou niet goed zijn indien wij het debat ter zake hier voeren ; dat moet gebeuren in commissie waar ik op basis van de cijfers zou aantonen dat het hier vermelde bedrag overeenstellend maximaal gecorrigeerd netto te financieren saldo wel overeenstemt met ons netto te financieren saldo uit de initiële begroting,

Demeester-De Meyer

op 4,5 miljard frank na. Die overschrijding was overigens het gevolg van een bewuste keuze van de Vlaamse Raad dat dit bedrag in deze momenten van economische recessie extra aan werkgelegenheid wenste te besteden.

Intussen hebben wij de begroting in de begrotingscontrole waaraan wij volop bezig zijn en die wij volgens de reglementaire vereisten van dit huis tegen eind volgende week bij de Raad zullen indienen, – dat is trouwens de bedoeling van een controle – bijgestuurd. Wij zijn er dus in geslaagd die overschrijding weg te werken met behoud van het werkgelegenheidsprogramma. Bij de bespreking van die controle zal ik bewijzen dat de hier gepubliceerde cijfers overeenstemmen met de cijfers van onze begroting.

Het verschil heeft te maken met het feit – dat staat ook in het verslag – dat debudgetteringen of schuldaflossingen – dat doen wij ook in Vlaanderen – bij het tekort moeten worden gevoegd of in mindering gebracht van het netto te financieren saldo.

Bovendien is er het feit – de heer De Vlieghere heeft het bijvoorbeeld over de dubbeltelling van sommige kredieten in de post onderwijs ; wij zullen dat technisch in de commissie moeten beoordelen - dat sommige kredieten op een andere boekhoudkundige wijze worden verwerkt. Vandaar dat het noodzakelijk is de cijfers op een gelijkaardige wijze te laten beoordelen door zowel het Nationaal Instituut voor de Statistiek, de Hoge Raad van Financiën, de federale regering, de Vlaamse regering, het federaal parlement als de Vlaamse Raad. Dan zullen wij gezamenlijk tot de vaststelling komen dat Vlaanderen inderdaad een correct begrotingsbeleid heeft gevoerd waarbij de beschikbare middelen volgens de ons opgelegde normen worden verdeeld om de bestaande noden te lenigen.

VU-Senator Hugo Schiltz, links naast SP-minister Norbert De Batselier, bestemde het debat over het Project Vlaanderen-Europa 2002 als een vrijblijvend colloquium

Mijnheer Verreycken, in die zin was uw interpretatie op een boeiende wijze voorgesteld. Ik wil daar niet in detail op ingaan. Als u zou zeggen dat Vlaanderen een meer beperkte groei heeft dan Wallonië, sta mij dan toe u te zeggen dat de groei die wij voor ons toelaten zelfs 1,25 percent is. In het document staat dat het 2,13 percent mag zijn. Het heeft gewoon te maken met het feit dat de basiscijfers van de Hoge Raad voor Financiën lager liggen dan de onze. Daardoor hebben zij uiteindelijk een groeicijfer dat hoger ligt.

Het is dus belangrijk dat wij over deze cijfers tot een overeenstemming kunnen komen. Trouwens, in het overleg tussen alle entiteiten, de federale regering en de regeringen van gewesten en gemeenschappen zijn wij duidelijk tot de overeenstemming gekomen dat het noodzakelijk is dat de informatieplicht, die in de financieringswet staat en die wij in Vlaanderen al jaren toepassen, volledig van elke entiteit moeten kunnen worden verwacht zodat wij ook

een inzicht in de andere begrotingen hebben. Er moet overeenstemming zijn in de boekhoudkundige regels en vandaar uit moeten we met de Hoge Raad voor Financiën een ruling kunnen maken om duidelijk aan te tonen wat de opdracht is bij het beoordelen van deze cijfers zodat er, via de media, geen misverstanden kunnen bestaan.

Collega Van Rompuy heeft in zijn uiteenzetting verwezen naar een aantal belangrijke uitdagingen inzake onderwijs, welzijn en leefmilieu.

Mijnheer Van Rompuy, ik ben het volkomen eens met u over het feit dat we de splitsing van de rijksschuld zeker en vast niet moeten bepleiten. Soms heb ik de indruk dat, maar ik zal mij wellicht vergissen, de voorzitter van de Vlaamse Liberalen, die in de toekomst graag de federale regering zou willen leiden, op die manier wil vermijden met deze problemen te worden geconfronteerd. Wetende met welke noden wij in Vlaanderen te maken hebben, wij hebben dat

Demeester-De Meyer

trouwens in deze documenten gezien, denk ik dat wij de financieringswet, zoals zij thans bestaat, moeten behouden en dat we zeker niet over een wijziging van deze wet moeten spreken.

Ik kom tot mijn besluit. Uiteindelijk moeten wij een dubbele vraag stellen. Ten eerste, op welke manier schrijven wij ons in in enerzijds het convergentieplan van Maastricht, de Hoge Raad voor Financiën en onze eigen benadering? Ten tweede, over welke middelen beschikken wij dan om een plan als Vlaanderen-Europa 2002 op lange termijn in te vullen?

Op de vraag of het netto te financieren saldo in Vlaanderen overeenstemt met het netto te financieren saldo dat ons door de Hoge Raad voor Financiën wordt voorgeschoteld of met de netto te financieren behoefte kan ik u zeggen dat er geen enkel probleem is. Vlaanderen beheerst zijn uitgaven. Men moet echter ook niet denken dat Vlaanderen over zoveel extra middelen zou beschikken dat andere entiteiten zouden moeten oordelen op welke manier wij deze middelen zouden moeten verminderen.

De voorzitter : De minister-president heeft het woord.

Minister-president L. Van den Brande (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wens alle fracties, meerderheid en oppositie, van harte te danken voor dit weliswaar intieme maar toch open debat. Ik beken in alle eerlijkheid dat het een debat is geworden dat mijn collega's en ik zelf ervan hadden verwacht. Wij hadden trouwens beloofd het project Vlaanderen-Europa 2002 te actualiseren en de mogelijkheid te onderzoeken om in alle openheid een aantal bakens uit te zetten. Ik heb er alle begrip voor dat deze inspanning wellicht iets groter uitvalt voor de oppositie, meer bepaald omwille van een aantal bestaande me-

chanismen. Er werden standpunten geformuleerd waarvan wij beseffen dat zij niet altijd kunnen samenvallen met de inhoud van ons project.

Mijnheer de voorzitter, ik beseff ten volle dat het voorliggende project bepaalde risico's inhoudt voor een regeringsploeg die wil trachten het ook effectief te verwezenlijken. Het project behoort niet tot de normale invulling van het beleid omdat het los staat en zelfs verder gaat dan wat wij dagdagelijks moeten beheren. Wij hebben ons in feite bloot gegeven. Een democratie moet mijns inziens de ruimte geven om dit toe te laten. Wij hebben ons dus kwetsbaar opgesteld.

Het is juist – en dit is ook uit vele uiteenzettingen gebleken – dat elke dag kan worden getoetst wat op een langere termijn wordt uitgezet. Wij beseffen dit ten volle. Toch vonden wij dat het zeker de moeite loonde dit risico te nemen, zeker op een ogenblik dat de Vlaamse autonomie meebrengt dat een aantal instellingen van karakter zullen veranderen. De rechtstreekse verkiezing van de Vlaamse Raad zal daar eerlang nog toe bijdragen. Het is een draagvlak voor de democratie een eigen rechtstreeks verkozen volksvergadering te hebben. Wij moeten ons daarop dan ook voorbereiden.

Mijnheer de voorzitter, er werden bedenkingen gemaakt waaruit blijkt dat er ook een aantal hiaten in het project voorkomen. Ik wil dit zeker niet ontkennen. Het is juist dat op een aantal vlakken, bijvoorbeeld op het gebied van AIDS, drugs, enzovoort, de onderwerpen onvoldoende werden uitgewerkt of zelfs slechts een aanzet werd gegeven in het geactualiseerde document. Het is duidelijk de verdienste van het debat ons erop te wijzen dat wij aan bepaalde thema's meer aandacht moeten besteden.

Er werden vragen gesteld met betrekking tot de democratische "revolutie" waarvan in het project niets zou zijn terug te vinden. Toch meen

ik dat stappen in de goede richting worden gedaan. Het is niet mijn bedoeling nu op een rijtje te zetten wat allemaal reeds werd verwezenlijkt. Ik geef twee voorbeelden.

Eerste voorbeeld. Als wij op het vlak van wat nog is overgebleven van subsidiëring aan bedrijven, zeer sterk beperkt en tot één derde herleid, proberen om de dingen administratief veel eenvoudiger te maken dan heeft dat geresulteerd in wat men noemt de nieuwe richtlijn expansiesteun waaruit een aantal procedurestappen zijn verdwenen en waardoor de te volgen procedure nu veel eenvoudiger is geworden.

Een tweede voorbeeld. Door de ambtelijke hervormingen zal in de administratie in plaats van 300 verschillende soorten ambtenaren deze veelheid van ingewikkelde ambtelijke structuur tot de helft worden herleid.

Op het vlak van de economie is het juist dat een aanzet werd gegeven tot de belangrijke discussie over de rol en de taak van de overheid en het privé initiatief. Ter zake kan ik u medelen dat ik op dit ogenblik het eerste Vlaamse economisch forum voorbereid waar ik precies een gedachtenwisseling wil tot stand brengen, over de klassieke gesprekspartners heen, en waar nog voor het reces een aantal zaken kunnen aan bod komen. Ik meen inderdaad dat het nuttig is dat hieromtrent in Vlaanderen kan worden gediscussieerd.

In het project Vlaanderen 2000 zijn wij uitgegaan van drie ankerpunten, met name identiteit, samenwerking en visie.

Wat de identiteit betreft, deel ik ten volle de mening van hen en wellicht zijn de heren Hancké en Schiltz het meest nadrukkelijk op dit punt ingegaan – dat wij, zelfs niet in het eerste project, – ooit richting hebben gegeven aan een idee dat zou kunnen worden gelijkgesteld met wat ik noem etno-centrisme of etno-nationalisme.

Van den Brande

De Vlaamse regering zal deze richting zeker niet uitgaan. Het is mijn vaste overtuiging dat identiteit een natuurlijk gegeven is.

Ik was in de voorbije dagen erg getroffen door een lezersbrief met betrekking tot Melina Mercouri. De lezer in kwestie vraagt zich af wat alle discussies rond identiteit betekenen wanneer we vaststellen dat iemand zoals Melina Mercouri – er zijn nog talrijke gelijkaardige voorbeelden in en buiten Europa – gewoon zegt : “Wij hebben onze eigen Griekse aard, wij hebben onze fierheid, maar dat mag ons nooit brengen tot van de identiteit een referentiepunt te maken van beter of minder goed.”

De identiteit is een gegeven zoals de taal, de cultuur, het denken en het zijn. Het is ook vanuit deze benadering dat ik de opdracht voor Vlaanderen om te zoeken naar meerwaarden, opvat. Zo is het gegeven “België” in het Belgisch staatsverband nuttig en relevant voor zover het een meerwaarde betekent voor Vlaanderen. Hetzelfde geldt voor Europa. Het is goed dit thema open te trekken. Ik ben ook enigszins benauwd voor bepaalde creatieve groepen die vinden dat het goed staat zich af te zetten tegenover deze autonomie die geleidelijk aan is opgebouwd. Een van de vragen die ik mij stel is of wij wel kunnen omgaan met eigen bevoegdheden en met een grotere eigen autonomie. Moet deze eigen autonomie niet meer inhoud worden gegeven en worden gepositioneerd tegenover de autonomie van anderen en de verrijking die tot stand komt door met deze anderen samen te werken.

Ik zou het nuttig vinden mocht ook dit tweede debat mede aanleiding zijn tot een breder gesprek, onder meer met degenen die vanuit kunst en cultuur vanzelfsprekend afstand moeten nemen van een overheid. Wij moeten op onze beurt de autonomie van hun creativiteit respecteren.

De tweede basispijler is de samenwerking. Wij blijven ervan overtuigd – en men kan discussiëren over de mate waarin dit moet worden ingevuld – dat de dingen die we samen kunnen doen versterkend zijn voor de mens. De sterkste economie en de sterkst uitgebouwde sociale samenlevingen zijn degenen die gebaseerd zijn op samenwerking. Het is een gewilde keuze van de samenwerking een tweede ankerpunt te maken.

Een derde en laatste ankerpunt is een visie. Wij mogen geen te grote en te ijle woorden gebruiken, maar buiten onze zwakheden hebben wij af te rekenen met een ernstige handicap, namelijk de onvoldoende tijdsinmeting en het onvoldoende perspectief.

Het is belangrijk de rust van het perspectief en de drift van de snelle realisatie met elkaar te combineren. Dat is het spanningsveld dat optreedt, zeker in het beleid. Men ziet een aantal zaken en men wil ze onmiddellijk realiseren.

Deze herwerkte versie heeft niet de pretentie gelijk te hebben over de hele lijn, ook niet op het morele vlak. Er werd uitdrukkelijk verwezen naar de ethische dimensie van een samenleving van mensen, wat ook onze verschillende opvattingen mogen zijn. Een beleidsoverheid heeft in ieder geval de opdracht om ten minste perspectief te bieden aan een samenleving waarin men een stuk verantwoordelijkheid draagt. Zullen wij dit goed, schitterend of heel slecht doen ? De waarheid ligt wellicht in het midden. Weinig dingen zijn absoluut in de ene of in de andere zin te oriënteren. Wij blijven pleiten voor een rustig, zakelijk, zeker en ook budgettair beheerst evenwicht. Evenwicht betekent niet het mathematische midden tussen het klassieke rechts of links. Evenwicht kan een extreem standpunt betekenen wanneer wij de ecologie als een uiterst belangrijk standpunt beschouwen, maar het kan evenzeer betekenen dat sommige basiswaar-

den hardop worden vernoemd en in het beleid worden opgenomen. (**Applaus**)

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ? (**Nee**)

Het debat is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

- **De vergadering wordt gesloten om 18.58 uur.**